AIDAS

5

ILIUSTRUOTAS
MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

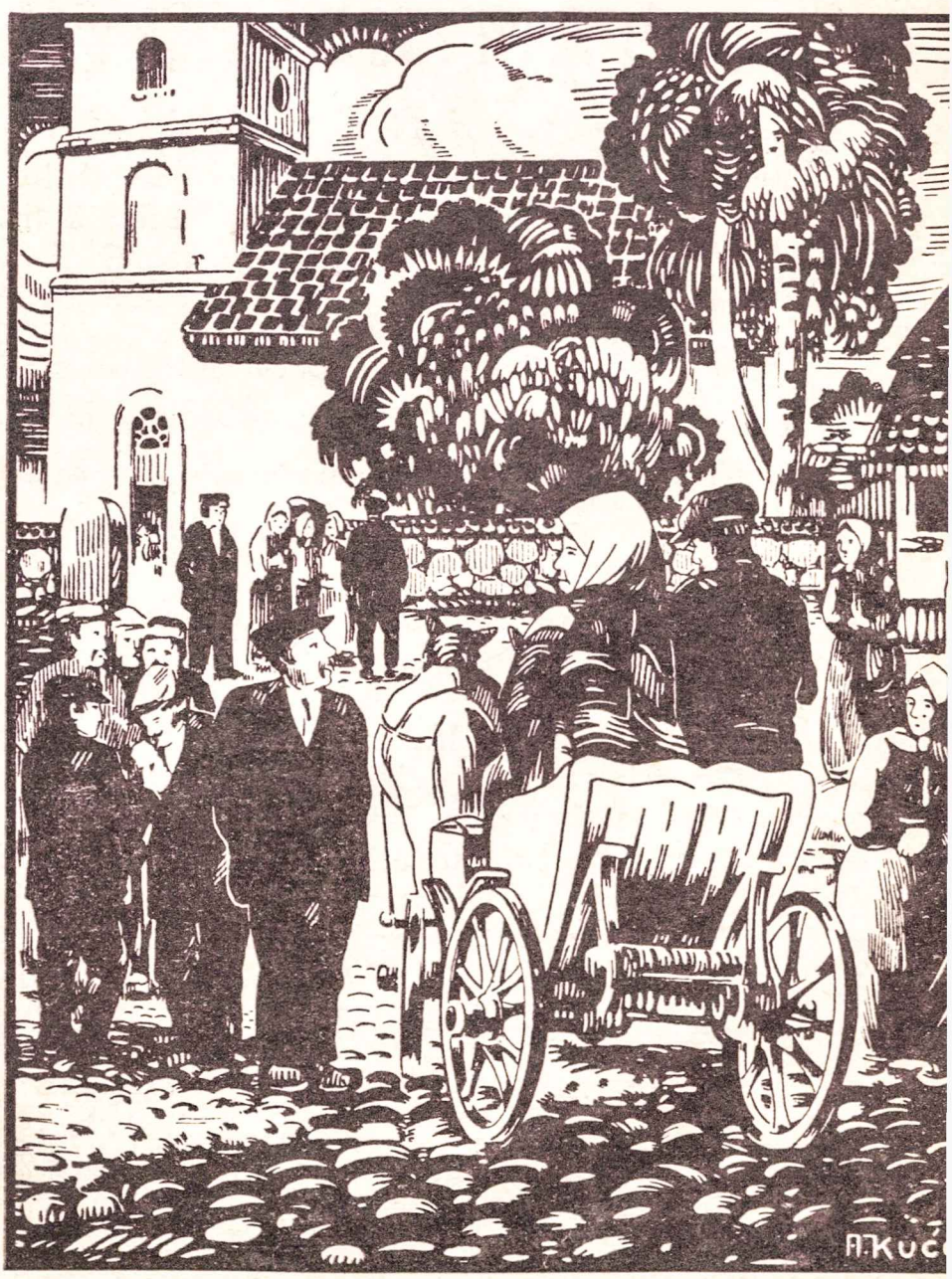

A. Kučas *Į Bažnyč*

Nr. 5

GEGUŽIS
1935
25-TIEJI METAI

TURINYS

Pr. Dovydaitis — Žiedų mėnesis primena Gražiausią Gėlę 201
Myk. Linkevičius — Gražiausiajai Mergelei (eil.) 203
Pr. Dovydaitis — Lietuvos moksleivijos tikrieji keliai ir šunkeliai 204
Balys Serevičius — Nežinojimas (eil.) 208
Nelė Mazalaitė — Žmogus tarp keturių upių 209
K. Augas — Būkime lietuviški 212
Pranas Rimša — Žmogus gyveno 214
Istorijos mokytojas — Idealaus lietuvio moksleivio tipas 219
Ats. pulk. Skorupskis — Kariuomenės parengimas taikos metu .. 222
J. Gobis — Dvasinis grožis 224
Elina Bujokaitė — Laimėjimas 229
Ant. Račinskas — Šis tas apie Baranausko kūrybą 233
Dail. A. Valeška — Mūsų menas 240
Apžvalga. — Mokykloj ir gyvenime. — Literatūros naujienos. — Kūno kultūra.

„ATEITIES“ REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA
Kaunas, Laisvės Alėja 3. Telef. 26-76

PRENUMERATA

Lietuvoje: metams 15 lit. — pusmečiui 8 lit. — Moksleiviams met. 6 lit. — pusmečiui 3 lit.
Užsieny: met. 20 lit. — pusmečiui 10 lit. — Moksleiviams perpus pigiau. Paskiras numeris 1,75 lit.

Redaktoriaus kalbamosios valandos:
pirmadieniais ir penktadieniais nuo 14 iki 15 val.

SVARBU SKAITYTOJAMS IR PLATINTOJAMS

Baigiasi šių metų I-mas pusmetis. Dar daugelis skaitytojų ir platintojų ligi šiam laikui nepasirūpino atsilyginti už jų vardu siunčiamą žurnalą. Kiek susidaro bereikalingų išlaidų ir tenka sugaišti laiko kuomet tenka rašinėti asmeniškus priminimus. Pagaliau, turėtų visi suprasti, kad žurnalo siuntinėjimas skolon adm-jai jau daro šiokių tokių nuostolių, o ką bekalbėti, apie tai, kada prie tų nuostolių dar tenka išleisti visokiems raginimams. Laukiame ir tikimės, kad „Ateities“ skaitytojai bus sąmoningi ir nenorės savo žurnalo žlugdyti.

„Ateities“ Administracija.

APSIMOKĖJUSIEMS „ATEITIES“ SKAITYTOJAMS

laimėtas dovanas pasiųsime su š. m. „Ateities“ 6—7 n-riu, kuris bus paskutinis prieš atostogas. Platintojai mokyklose, kurie nebus apsimokėję už š. m. I-mą pusmet, už platinimą jokių dovanų negaus.

„Ateities“ Adm-ja

„Žaibo“ sp. Kaune, Duonelaičio g-vė 24, tel. 20, 89, 35-35

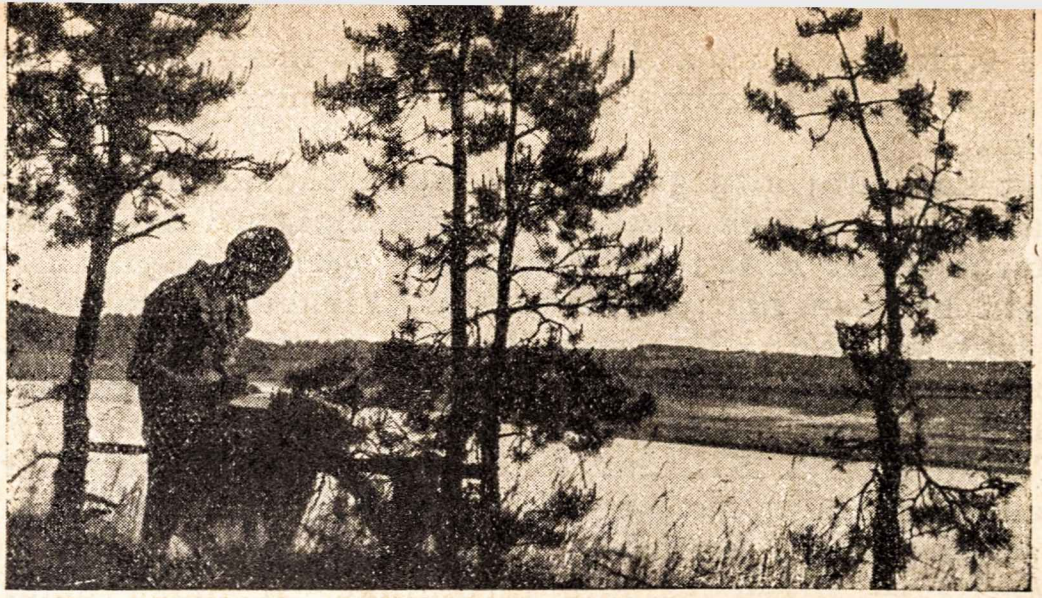

ŽIEDŲ MĖNESIS PRIMENA GRAŽIAUSIĄ GĖLĘ

Gegužės mėnesis ir Lietuvos, dažnai niūrioj, padangėj vis dėlto yra gražiausias metų mėnesis, jei ne savo pradžioj, tai bent vidurinėmis ir pabaigos dienomis.

Šį mėnesį ir mūsų šalies gyvoji gamta apsirėdo savo žaliaisiais drabužiais ir pradeda tikrosios gyvybės gyvenimą.

Ir ne tik gražiausiais drabužiais gamta apsirėdo, bet dar ir puošniais, kvapsniais, įvairiaspalviais žiedais pasipuošia. O gražus žydėjimas ne tik akiai malonumo teikia, bet ir žada gražių vaisių.

Didžiausia žmonijos auklėtoja Katalikų Bažnyčia realizavo didelę auklėjamąją mintį, šį, vęslaus, skaidraus žalumo ir margaspalvių žiedų mėnesį paskirdama Marijos mėnesiu.

Nes ir švenčiausioji Mergelė Marija, žmonijos Atpirkėjo ir Gelbėtojo Jėzaus Kristaus motina ir drauge taip pat visų atpirtųjų, kaip Kristaus brolių ir seserų, motina, ar gi nėra pati gražiausioji žmonių giminės Gėlė, pražydusi prieš 2000 metų ant mūsų planetos nykaus paviršiaus ir iki šiol nesuvytusi žmonijos sąmonėj?!

Tai buvo malonės pilnoji, tarp moterų palaimintoji, kuri „Tėvo vienatinį Sūnų šv. Dvasios veikimu pradėjo (Sancti Spiritus obumbratione concepit) ir, pasiliekant panystės garbei, amžinąją šviesą pasauliui išpylė, Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį“. Taip koncentruotai išreiškiama Marijos misija žmonijai Marijos šv. mišių prefacijoj.

Žinome, kad Goethe yra paleidęs apyvarton terminą „amžinasis moteriškumas“ (Das ewig Weibliche). Šv. Mergelė Marija, nekaltai, t. y. be gimtosios nuodėmės, pradėtoji, Kristaus motina, Šv. Dvasios sužadėtinė, kaip ją žmonijai rodo Katalikų Bažnyčia, yra to amžinojo moteriškumo aukščiausias įkūnijimas.

Marijos asmeniu yra sutaurintas visas moterų pasaulis, išaukštinta visa moteriškoji lytis, kuriai teko nepaprasta garbė turėti savo tarpe Dievo gimdytoją. Šv. Mergelė Marija ir

drauge Kristaus Motina dėl to yra visų mergaičių ir moterų didžiausias pasididžiavimas ir privilegija būti kitos lyties gerbiamoms.

Bet kad būtų kitų gerbiamos, moteriškosios lyties atstovės pirmiausia turi pačios save gerbti ir nesipiginti santykiuose ir savo tarpe ir dar labiau santykiuose su vyriškąja lytimi. Kūno atžvilgiu būdama Marijos paveikslas, kiekviena mergaitė privalo siekti panešėti į Mariją ir dvasios atžvilgiu. Nes tik tuomet bus artinamasi į pilnutinį moterišką idealą, į aukščiausiąjį, tauriausiąjį moteriškumą.

Tačiau Marija, Kristaus Motina, yra, kaip sakėme, ir visų Kristaus atpirktųjų motina. Ji yra antroji (dvasinė) Jieva (jau senas teologų terminas).

Marija — Dievo malonių tarpininkė ir mūsų užtarytoja pas Dievą. Dėl to Mariją garbint ir mylėt yra kiekvieno katalikiško krikščionies pareiga; dėl to, negarbinant Marijos, ir krikščioniškas tobulumas nėra galimas.

Marijos kultas Katalikų Bažnyčioj turi giliausias ir natūraliausias šaknis žmonių sielose. Ir protestantizmas nepajėgė Marijai pagarbos visiškai išnaikint nė savųjų tarpe (pavyzdžių daviau šiuo laiku ir šioj vietoj pereitais metais), nes siekė nenaturalaus dalyko.

Ir lyčių (vyriškosios su moteriškąja) kovoj dėl įtakos visuomenės gyvenimui, apie kurią kalbama naujausiais laikais, Marijos kultas katalikybėje įgauna ypatingo nušvietimo, kaip ypatinga kultūrinė taikomoji pajėga. Apie tai, gal būt, mėginsime plačiau kalbėt kita proga.

O tuo tarpu per šį gražųjį Marijos mėnesį pasirūpinkime, mielasis jaunime, pažint Marijos reikšmę mūsų gyvenimui, paprašyt jos užtarimo mūsų ir moksleiviškuose reikaluose, trumpai sakant, susižadint pamaldumą į šv. Mergelę Mariją.

Tam reikalui turime ir šiek tiek vadinamosios gegužinės literatūros. Malonu paminėti, kad prie jau esamos šiam reikalui negausingos lietuviškos literatūros (Margalio, kun. Ambraziejaus, kard. Newmano, prof. Bartmann'o) šiais metais prisidėjo dar viena knygelė: „Aušros žvaigždė. Pamokslėliai gegužės mėnesio pamaldoms“ (Kaunas, 1935. Kauno Ark. Bazilikos vikarų kolegijos leidinys Nr. 48). Knygelės pamokslėlius sustatė kunigai: Dogelis, Zakarauskas, Marcinkus, Chomskis, Katinas ir Budreckas. Autoriai turėjo prieš akis didelį dalyką, kokio paprastai diduma pamokslų sakytojų dar neturi: kad jų pamokslėliai „būtų *įvairesni* ir *nenuobodūs*“.

Tat maloniesiems „At.“ skaitytojams(–joms) šių metų Gegužės mėnesio skaitymams pirmoj eilėj rekomenduoju šį kolektyvinį veikalėlį, nes neabejoju, kad iš jo pamokslėlių tikrai bus galima ir šio to p a s i m o k i n t, t. y. įsigyt minčių bei vaizdų ir susižadint nuotaika prideramai pagarbint ir pamilt ta žmonijos Gražiausioji Gėlė — šv. Mergelė Marija. Lietuvos — popiežių Marijos žeme pavadintos — vaikams tatai ypač privalu.

Pr. Dovydaitis

MYK. LINKEVIČIUS

GRAŽIAUSIAJAI MERGELEI

Myliu tave, Mergele, o skaisčioji,
Taip nekaltai tu jauną širdį žavi —
Be jokio pikta daiktą pabučiuoju,
Kurį tik buvo lietę pirštai tavo.

Be galo tu graži, iš tvarinių gražiausia,
Šalia tavęs visokios miss turėtų raust —
Ir leidi man prie tavo rūbo prisiglausti
Ir nepaniekini manęs bjauraus.

Tu leidi man kartoti tavo vardą
Ir meilėje prisipažinti tau kasdie,
Nors už tave, kaip riteris, ir nepakelčiau kardo,
Nors mano meilė — gal tiktai raidė.

Gal tik raide, tik žodžiu, tik eilėraščiu
Tave, Gražiausioji, myliu — — —
Bet ar gyvosios meilės nėra čia,
Argi ne meilė meilė iš eilių.

Ar tas gyvenimas negyvas,
Kurį eilėrašty kaipo poetas gyveni,
Ar gal iliuzija jame pražydusios alyvos,
Kaip ir žvaigždynas upės vandeny.

Aš nežinau, aš netikiu, man rodos,
Myliu eilėrašty, myliu ir širdyje,
Myliu gyvenimu, myliu ir žodžiais,
Myliu tave, Mergele Marija!

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ TIKRIEJI KELIAI IR ŠUNKELIAI

(Žvilgsnis atgal ateitininkijos 25 m. sukaktuvių proga)

Moksleivio terminą šiame pasikalbėjime imsime plačia prasme. Moksleiviais čia vadinsime visą tą tautos jaunimą, kuris savo visuomenine padėtimi galėjo pakilti į visuomenės vadovus, tapti jos šviesuomene, arba inteligentija, vis tiek, ar tam darbui tas jaunimas buvo pasirengęs mokykloj, kaip kad naujesniais laikais, ar kuriais kitais būdais, kaip kad yra buvę seniau.

Kokiais keliais nueidavo tautos besimokąs jaunimas, tokiais keliais jis nuvesdavo ir savo tautą, kada savo tautai vadovavo kaip tos tautos šviesuomenė. Dėl to šis pasikalbėjimas apie Lietuvos moksleivių (plačia prasme) kelius ir šunkelius, drauge bus ir pasikalbėjimas apie Lietuvos šviesuomenės, arba inteligentijos, kelius ir šunkelius tolimesnėj ir artimesnėj lietuvių tautos praeity. Tolimesniąją praeitį paliesime tik praeidami, kotrumpiausiai, o ilgiau sustosime prie naujausių ir dabar gyvenamų laikų. Tikraisiais keliais vadinsime mūsų tautai ir valstybei naudingus kelius, t. y. tokius kelius, kuriais ji eidama žengė ir žengia į tikrąją mūsų tautos didybę, į tikrąją kultūrą, į gyvenimo aukštumas. O šunkeliais vadinsime tuos netikrus kelius, kurie tautą ir valstybę vedė ir veda į pragaištį, į nutautėjimą ir išdorėjimą, į pseudokultūrą, į gyvenimo pelkes, kuriose jau ne viena tauta ir valstybė yra nuskendusi.

* * *

Jau iš pačių ankstybiausių mūsų tautos istorijos laikų žinome, kad jau tuomet, dar vienos valstybės nesudariusioj, o atskiromis kunigaikštytėmis susiskirsčiusioj, Lietuvoj, šalia gerų, tautai ištikimų vadovų, narsiai gynusių ją nuo priešų, būta ir išdavikų, svetimiems parsidavėlių, Lietuvių anos gadynės tvirtoves (pilis) atidarinėjusių Lietuvos priešams (Nemuno dešiniame žemupy XIII-me šimtmety). O rytinių Lietuvos kraštų tūlas valdovas, giminiuodamasis su rusų valdovais, jau taip pat ankstybais laikais atidarė duris rusinimui Lietuvoje įsigalėti.

Tautiniu ir valstybiniu atžvilgiu nedovanotinų ir nepataisomų klaidų yra pridirbę ir tie senobinės Lietuvos vadovai, kurių vardai yra kolabiausiai išpopuliarinti šių dienų mūsų tautos sąmonėje, k. a. Vytauto Didžiojo. Tarp tokių nepataisomų klaidų suminėsime, pav., jūros reikšmės neįvertinimą to meto Lietuvos valstybei ir pasitraukimą iš Baltijos pajūrio užleidžiant jį Lietuvos neprietelingiems kaimynams iš vakarų. Lietuvių kalbai ir tautai nepataisomą žala yra padaryta neįsteigus Lietuvoj universiteto, ar kad ir kokios žemesnės mokyklos. Jogaila, berods, yra surišęs savo vardą su universitetu, bet deja, ne su Lietuvos, o su Lenkijos universitetu Krokuvoj. O vakari-

nėj Europoj tie laikai (XIV ir XV šimtm.) ,tai buvo universitetų kūrimosi ir bujojimo laikai. Bet, deja, tų laikų Lietuvių tautos vadovai daugiau orijentavosi į žemos kultūros, atsilikusius rytus, kaip į kultūringus vakarus.

Kokiais skirtingais kultūros keliais būtų nuėjusi lietuvių tauta, jei aukštoji mokykla, Vytauto Didžiojo vardu pavadinta, būtų pradėjusi Lietuvoje veikti prie Vytauto gyvos galvos, o ne 500 metų vėliau! Šiandien mums netektų raust iš gėdos, kad lietuvių kalbos seniausių paminklų mes teturime iš XVI–jo šimtmečio!

Ši, ir ne ta viena, nepataisoma klaida yra padarinys to, kad kalbamais laikais Lietuvos šviesuomenė, jos kunigaikščiai ir diduomenė nebuvo buvę tinkamai prirengti, įsąmoninti, išmokslinti patys eiti ir visą tautą vesti jai tikrai naudingais, jos tautinę kultūrą ugdančiais, į tautinį ir valstybinį pajėgumą vedančiais keliais.

Lietuvių diduomenės, kuri tuo pačiu buvo ir jos šviesuomenė, menką tautinę sąmonę ir povytautiniais laikais rodo jos greitas pasidavimas lenkiškąjai įtakai, kai tik buvo sueita į artimesnius santykius su tais pietų kaimynais. L i e t u v a, taigi, p a l i k o be l i e t u v i š k o s i n t e l i g e n t i j o s, nes jos šviesuomenė buvo nuėjusi ne tautos tikraisiais keliais, bet šunkeliais, nes tais šunkeliais eiti jau buvo pratinamas ir diduomenės jaunimas.

Lygiai menkas buvo ir k a t a l i k i š k a s Lietuvos šviesuomenės susipratimas kalbamais laikais, nes XVI–me šimtmety prasidėjęs protestantizmas rado daug šalininkų ir Lietuvos diduomenėje, netgi ir to meto dvasininkuose, jei Žemaičių žemėj tebuvo likę tik 7 kunigai! Vadinasi, L i e t u v a b u v o p a l i k u s i i r b e k a t a l i k i š k o s i n t e l i g e n t i j o s. Berods protestantų teologuose (XVI šimtm.) radosi pirmieji lietuviškos (vertimų) literatūros gamintojai; paskui ir katalikų teologai ėmėsi to darbo. Betgi, toliau su protestantizmu visur ėjo vokiška įtaka, o su katalikybe — lenkiška. Ir kiek Karaliaučiaus universitetas buvo virtęs Mažosios (Prūsų) Lietuvos diduomenės jaunimo vokietinimo įstaiga, tiek paskiau įsikūrusi Vilniuj aukštoji mokykla buvo Didžiosios Lietuvos lenkinimo įstaiga. O diduomenė paskui vokietino arba lenkino ir visus gyventojus, liaudį, kurią turėjo savo valdžioj ir įtakoj.

XVII–sis šimtm. jungtinės, savo laiku labai galingos, Lietuvos–Lenkų valstybės gyvenime buvo valstybės nusilpnėjimo laikas, o XVIII–sis šimtmetis — jos merdėjimo, mirties agonijos laikas. To šimtmečio pabaigoj ji ir mirė. 1793 ir 1795 m. jos žemes pasiskirstė artimiausi kaimynai: rusai, vokiečiai ir austrai. Didžioji Lietuva buvo tekusi Rusijai, o Mažoji — kaip buvo, taip ir paliko — Vokietijai.

Vokietijos turėtoj Lietuvos daly (Klaipėdos ir Tilžės kraštuose) jau nuo seniai buvo varomas vokietinimas. Taip dabar ir Rusijai tekusioj Lietuvoj prasidėjo rusinimo darbas, kad čia

būtų padarytas rusiškas kraštas. Didžiausia Lietuvos kultūrinė įstaiga, Vilniaus universitetas, kad ir buvo sulenkėjusi įstaiga, betgi buvo bent kiek ir lietuvybei remti patarnavusi. Dabar Vilniaus universitetas pradėjo būti varžomas, ypač persekiojama jos antirusiškai nusiteikusi studentija.

1830 m. nepavykęs sukilimas buvo rusų valdžiai proga Vilniaus universitetą visai uždaryti. Lietuva, taigi, paliko be aukštosios mokyklos. 1863 m. taip pat nepavykęs sukilimas atnešė dar naujų Lietuvai priespaudų: prasidėjo Muravjovo represijos, po kurių ėjo lietuviškos spaudos lotyniškomis raidėmis uždraudimas, Lietuvos kolonizavimas rusais (pravoslavais ir sentikiais), katalikams bažnyčių atiminėjimas ir pavertimas jų pravoslavų cerkvėmis, katalikų vienuolynų uždarinėjimas ir jų patalpose rusiškųjų steigimas, neleidimas Lietuvoje lietuviams įsigyti žemės ir pan. Jei žodis „Lietuva" dar galėjo būti tariamas, tai tik ryšium su Rusija, ir būtent, kad Lietuva turėjo būti laikoma nuo senų senovės buvęs rusų kraštas (iskonnij russkij kraj) ir kaip toks galėjo būt vadinamas „lietuviškąja Rusija" (Litovskaja Rus). Bet ir tai ne mokyklose. Mokyklose (jos visos buvo rusiškos) neturėjo būt Lietuvos vardas nė ištariamas. Žemėlapiuose Lietuvos vardo nebuvo. Didesnioji Lietuvos dalis dešinėj Nemuno pusėj (Kaunijos, Vilnijos ir Gardinijos kraštai) rusiškuose (o kitokių nebuvo) geografijos vadovėliuose buvo vadinama Rusijos vakariniu kraštu, arba Rusijos vakarinėmis gubernijomis, o mažesnioji dalis — kairėj Nemuno pusėj (Suvalkija) buvo priskirta prie vadinamo Pavislio krašto (Lenkijos) gubernijų.

Lietuvą surusinti rusų valdžia rodė ypatingo apetito, kadangi jie Lietuvą savo kąsniu jau buvo laikę ir senesniais — kunigaikščių — laikais. Tiktai lenkai — sakė jie — tą kąsnį — Lietuvą — buvo jiems paveržę. Dabar jau ir pati Lenkija buvo virtusi rusams kąsniu. Bet Lenkija, kaip didesnė ir daugiau savo diduomenės bei šviesuomenės turinti šalis, buvo sunkiau ir praryti. Užtat su Lietuva rusai manė nesunkiai apsidirbsią.

Po 1863 m. sukilimo rusų valdžia lietuvių santykiuose su lenkais taikė taisyklę: *divide et impera*, t. y. pešdink ir valdyk. Ji stengės sumažinti lenkybės įtaka, atskirt lietuvišką kaimą nuo lenkiško dvaro, varė lauk lenkybę iš mokyklos, net atrodė, kad norinti lietuvių kalbą mokyklose palaikyti: Maskvos universitete buvo paskyrusi net keletą stipendijų tiems kai kurias Lietuvos gimnazijas (Marijampolės, Suvalkų) baigusiems studentams, kurie bus mokęsi lietuvių kalbos. Bet visa tai buvo daroma tik surusinimo tikslais, vadinasi, kad Lietuvos moksleivija būtų nuvesta į surusėjimo šunkelius, kaip kad prieš tai jį buvo nutempta į tokius pat sulenkėjimo šunkelius. Tikruosius rusų tikslus parodė jų pastangos uždrausti lietuviams vartoti savo spausdintam žodžiui lotyniškas, visoj vakarinėj Europoj vartojamas raides, o priversti vartoti savišku

slavių raidyno raštženklius (kirilicą). Tąja proga atsiminkime, kad Mažosios, vokiečiams tekusios, Lietuvos lietuviams jau nuo pat pradžių (nuo XVI–jo šimtm.) buvo primestos gotiškos vokiečių vartojamos raidės.

Kokioj skaudžioj padėty buvo atsidūręs lietuvis katalikas moksleivis rusiškoj mokykloj, apie tai jau yra keliais bruožais pavaizdavęs praeitame „Ateities“ sąsiuviny *A. Graževičius* savo straipsniu „Lietuvos mokykla po caro letena“ (164—172 pusl.). Šį strapsnį, kas jo dar nėra skaitęs, būtinai patariu dabar paskaityti įterpiant jį šioj vietoj į šį mano s traipsnį. „Ateities“ bendradarbis draugas A. Graževičius savo straipsniu mane pavadavo, atleido nuo reikalo šioj vietoj plačiau rašyti kalbamu klausimu. Aš čia dabar tik stabtelėsiu prie klausimo, kodėl visos rusų pastangos nuėjo niekais.

Atsiminkime iš bendrosios istorijos, kurie yra XIX–jo šimtmečio vyraujantieji pažymiai vakarinės Europos istorijoj. Tokių ryškių pažymių yra dvejetas: tautų kovos už tautinį apsisprendimą, kad valstybių ribos sutaptų su etnografinėmis ribomis, ir žmonių kovos už demokratinę santvarką; ir vienos ir kitos kovos buvo palydėtos įvairių revoliucijų. O pavergtų, nepriklausomybės netekusių, tautų istorijoj XIX–sis šimtmetis yra tų tautų atbudimo, jų tautinio susipratimo pakilimo šimtmetis.

Lietuvių tauta, kad ir nuo XIV–jo šimtm. pabaigos buvo patekusi stiprion lenkybės įtakon, kaip tatai žinoma iš Lietuvos bendrosios istorijos, betgi savo tautinės sąmonės visais laikais nebuvo galutinai nustojusi. Tą sąmonę išlaikė liaudis, prastieji žmonės, ir tais laikais, kuriais jos diduomenė, ponija, bajorai buvo pasidavę lenkybės įtakai.

Nuo XVI–jo šimtm. pabaigos ir Didžiosios Lietuvos lietuviai katalikai jau turėjo ir šiokios tokios, bent dvasinės literatūros. Žmonių katalikišku švietimu ypač rūpinosi poreformacinio laikotarpio žemaičių vyskupai. Vienas jų Juozapas Arnulpas Giedraitis (1754—1838), vadinasi, gyvenęs ant slenksčio iš XVIII–jo į XIX–jį šimtmetį, buvo net šv. Rašto Naująjį Įstatymą išvertęs į lietuvių kalbą.

Lietuvai atitekus rusams, lenkų didiko Čartoriskio pastangomis ir prisimeilinimu carui Aleksandrui I, buvo atgaivinta Vilniuje Aukštoji Lietuvos Mokykla, išaugusi iš jėzuitų čia įsteigtos gimnazijos (1570 m.). 1803 m. ji gauna Vilniaus universiteto vardą. Kad ir šis universitetas buvo lenkiška įstaiga, tačiau jame ėję mokslą studentai lietuviai, ypač iš žemaičių kilę, nenustojo savo tautinės sąmonės, bet ją čia netgi sutvirtino. Iš jų tat ir išėjo toki lietuvių tautybės žadintojai, kaip Simanas Daukantas, Motiejus Valančius ir kt. Bet jau ir pirm jų lietuvybės žadintojų darbą savo raštais moksliniais ir literatūriniais, lenkiškai ir lietuviškai rašytais, dirbo nelietuviško ir lietuviško kilimo vyrai: T. Čackis (1765—1813), I. Onacevičius 1780—1845), kun. P. K. Bohušas (Baužas 1746—1823), A. J.

BALYS SEREVIČIUS

NEŽINOJIMAS

Kai pro gimtinės langą žvelgia juodos naktys,
Aš nežinau, kur dingsta rudeniniai vėjai,
Kur plaukia ir nuplaukia debesėlių būrės,
Per vosilkinį dangų sau tyliai praėję.

Aš nežinau, kur skrenda sakalai pilkieji,
Kregždutės, kregždės, rudenio gandrai,
Kurioj šaly stulutė leidžias, nusileidžia,
Iš kur pakyla tie saulėlydžių gaisrai.

Aš nežinau, kodėl paparčio žiedo
Dar nieks nerado švento Jono naktį,
Kodėl dalia savąja reikia nusivilti,
Ir kam tau rožės prie krūtinės segti.

Žinau tiktai: pavasariai atėję vėl išeis,
Ir vyturėlis čia atlėkęs vėl čiulbės,
Kad žalias tėviškėlės uosis apie dalią,
Apie praėjusias dienas man vakarais kalbės.

Klementas (1756—1823), D. Poška (†1832), S. Valiūnas (†1831), S. Stanevičia, A. Strazdas (Strazdelis 1763—1833).

Lietuvos istorininko S. Daukanto gyvenimas baigėsi 1864 m., vadinasi, priešmuravjoviniais laikais. Užtat vyskupui M. Valančiui (1801—1875), pirmam žemaičių vyskupui, kilusiam iš valstiečių, bet ne iš didikų, teko atlaikyti visas muravjoviškų priespaudų sunkumas. Jis kovojo ir laikėsi didvyriškai, dirbdamas lietuvių tautos švietimo ir dorinimo, žodžiu, kultūrinimo darbą. Rusams tat ir nepavyko nuslopinti lietuvių tautinės ir katalikiškos sąmonės, nes ta sąmonė, kaip matėme, jau buvo įsižiebus nuo XIX-jo pradžios. Ir po didžio vyskupo mirties darbas prieš rusų pastangas ėjo toliau.

Bet netrukus prasidėjo skaudžioji lietuvių tautiniu atžvilgiu atgimusios inteligentijos tragedija, — jos susiskaldymas pagal pasaulėžiūras. Tatai įvyko dėl to, kad lietuvybės ir katalikybės priešams pavyko Lietuvos besimokantį jaunimą, būsimuosius inteligentus, tautos švietėjus ir vadus, jiems į tą darbą besirengiant ir mokyklą belankant, nuvest šunkeliais. Tos tragedijos padarinių mes dar ir šiandien neišgyvenome.

Kaip tatai buvo atsitikę ir koki yra buvę to padariniai, kalbėsime kitą kartą. (B. d.)

1935.IV.28. *Pr. Dovydaitis.*

NELĖ MAZALAITĖ

ŽMOGUS TARP KETURIŲ UPIŲ

Nelė Mazalaitė, romantinės krypties reiškėja mūsų naujojoj literatūroj

(Iš knygos Biblija Legendose)

— Ką maitinsi tu, žeme? — angelams užtenka giesmės, jie nevilgo savo lūpų šaltiniuose, jie netiesia rankų į medžių ir žolės žalumą! Kam, tat, padovanosi vaisius ir žiedus, vandenis ir oro paukščius? Ko trūksta tau, žeme, kad būtum tobula ir verta mano Džiaugsmo?

Tykiam užsidūmojime prisilenkia Viešpats į žemę juodą ir vaisingą. Jisai, sutvėręs kalnus ir vandenynus, kukliai pakėlė saują dulkių ir lūpų kvapu, kaip saulė ir gyvenimas, jas palietė.

— Kas yra kaip Dievas! — kartoja angelai ir visas sutvėrimas — nes šitai iš žemės grumsto prieš jų akis stojosi būtybė, kuriai panašios nebuvo tarp visų septynių dienų kūrybos.

Puikus kaip patsai grožis stovi prieš akis; tvirtas lyg žodis Viešpaties, stiprus, tarytum liūtas ir geras kaip ėriukas. Plaukai jo tamsūs tarsi žemė, iš kurios gimė ir akyse sutelpa dangaus žibintai, dvasia plati, kaip Viešpaties rankų mostelėjimas.

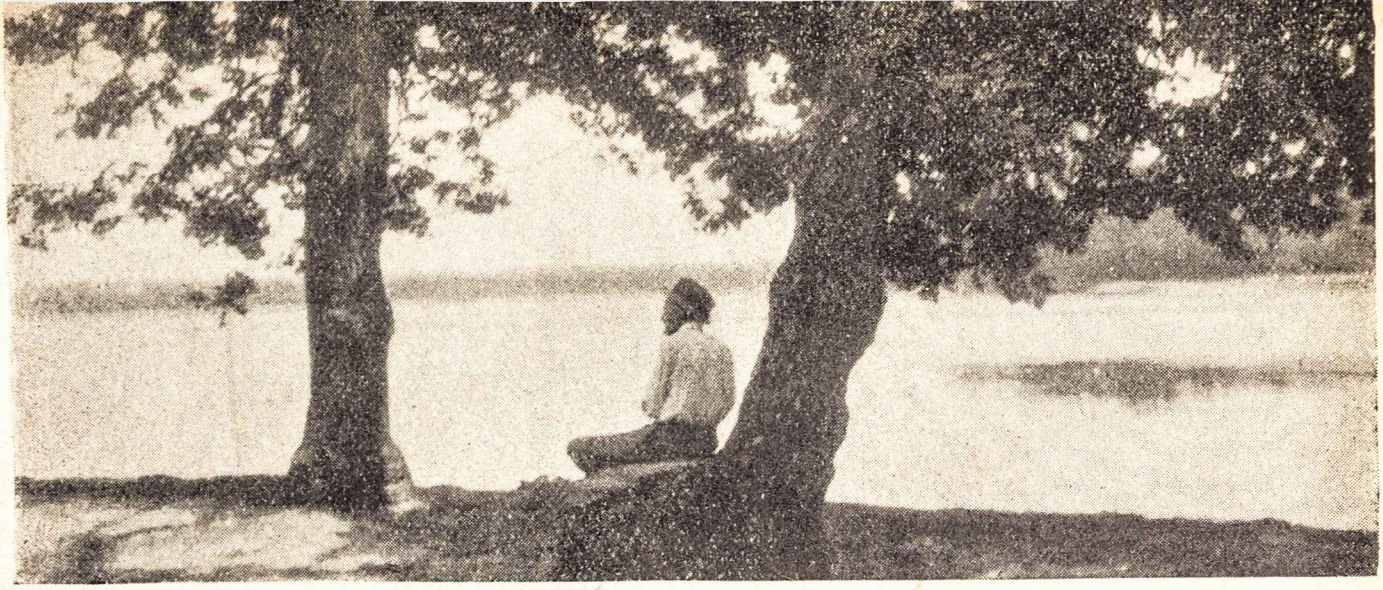

Maždaug romantiškas poilsis Prof. S. Kolupaila

— Aš sukūriau tave iš nieko ir padariau nebeišnykstantį. Aš padariau tave laisvesnį už angelus; sukuriau kilnų, kaip Mano Dvasia ir alkaną, kaip žvėrį, — tu esi žmogus. Sukūriau tave, kad padovanočiau žemę ir būtum Viešpats ir karalius tarp gyvių ir augmenijos — o aš tavo Viešpats būsiu.

Ir patalpino Viešpats žmogų — esybę kilusią iš žemės saujos ir Dievo kvėpavimo — patalpino linksmybių sode tarp keturių upių. — Keturios upės plaukia, kaip nesudrumsta giesmė toje šalyje; vaisiai švieži, kaip jaunystė, niekad nebaigia savo mokimo meto, tame sode. Tenai žydėjimas nepabaigiamas daržuose, to krašto šlaituose guli auksas, toj žemėj yra Bdelijaus ir Onykso akmenys.

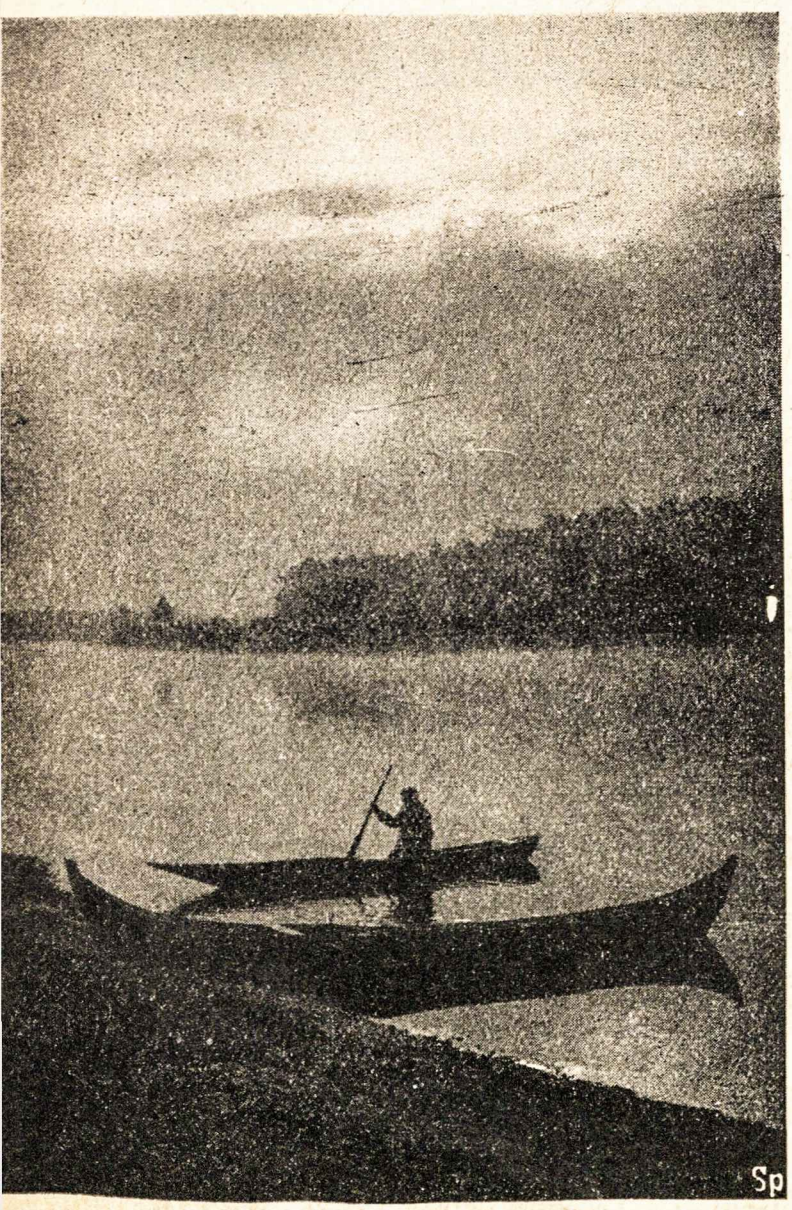

Gyveno žmogus linksmybių sode, sode tarp keturių upių, gyveno džiaugdamos, kaip visa kas buvo sutverta. Kiekvienam žvėriui ir gyvuliui, oro būtybei ir vandens gyviams, medžiams ir žiedams rinko jis vardus, kurių teisę Viešpats amžiams tvirtino.

Bet užmiršo Viešpats išimti iš žmogaus sielos ilgesį, nes liūdnos buvo žmogaus akys į kokią grožybę jos žiūrėjo, ir karti širdis, nors kalbėjos su pačiu Dievu, kaip prieteliai.

Ir ėmė skųstis žmogus:

— Nemoku giedoti, Viešpatie, nes tyli mano širdis ir ne-

Nemuno naktys

Prof. S. Kolupaila

girdžiu žemės giedojimo. Kalbu su Tavim, Dieve, ir nematau Tavęs, garbinu ir nepažįstu meilės. Liūdna man Tavo sode, Viešpatie. —

Susidūmojo Viešpats dėl savo kūrinio: nebuvo jis angelas, kurių sukūrė legijonus, ir ne Dievas, kuris yra vienas — jis yra tik žmogus ir nemoka gyventi vienišas.

Tada leido Viešpats žmogui miegą — gilų, kaip vandenyną, tarsi žemė sunkų, stiprų, lyg Viešpaties valia. Ir kai miegojo žmogus po svaiginančių žiedų krūmu, išėmė Viešpats iš jo miegančio kūno kaulą, kaulą arčiausią prie žmogaus širdies — ir padarė iš jo moteriškę.

Kaip saulėtekis nudžiovina rasą, Viešpaties žodis nuvijo miegą nuo žmogaus, tada pravėrė jis akis ir išvydo moteriškę.

Gražesnė už grožį buvo ji, kuri stovėjo prieš jo akis; lieknesnė už visokius medžius ir už vėją lankstesnė; balta, kaip lelija žydinti keturiose upėse ir akyse jos tilpo visi vandenynai, o jos plaukai, kaip saulėta diena ir kaip naktys su žvaigždėmis.

Ir atidavė Viešpats žmogui drauge ją — esybę sutvertą iš žmogaus kaulo, iš ilgesio jo ir nerimo ir — iš Dievo kvėpavimo.

Ir ėmė melstis žmogus:

— Girdžiu, kaip užgiedojo žemė Tavo garbę, Viešpatie, ir gieda mano širdis. Tave išvydau, Dieve, ir pažįstu Tavo gerumą, Tave garbinu ir myliu.

Giliam susidūmojime žiūri Viešpats į žmogų ir moteriškę.

Nė už ką — už savo gyvybę ir visą žemę dovanotą, nedėkojo taip Dievui žmogus — kaip už moterį jam duotą. Iš jo veido pranyko liūdesys ir ilgestingas ieškojimas jo akis apleido, o moteris šale jo laiminga. — Ir mato Viešpats už jų ateinančias dienas linksmybių sode ir klaidžiojimo amžius visoj žemėj, girdi būsimų moterų ašaras ir vyrų keiksmus — ir nusišypsojo Viešpats.

Budapešto vaizdas

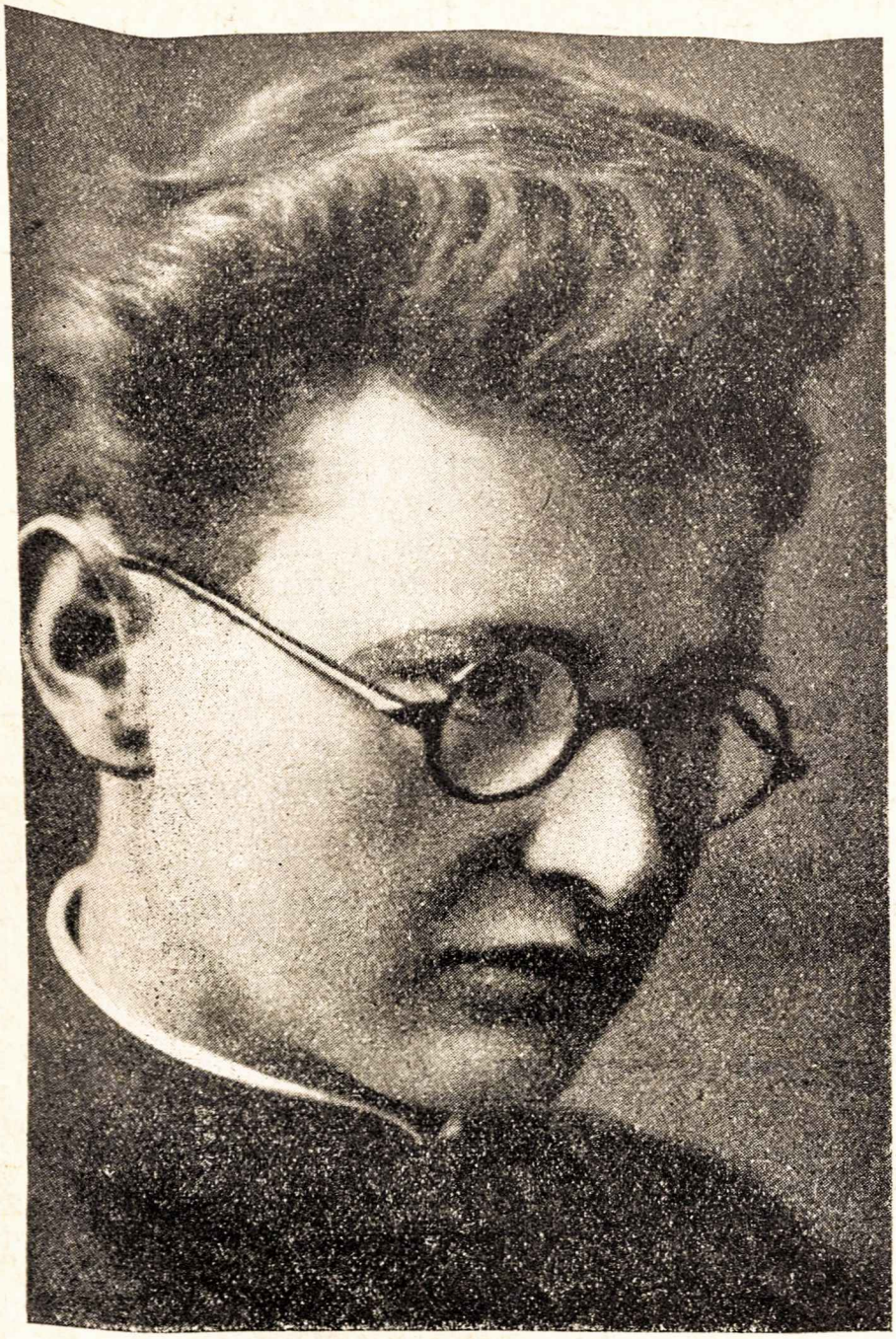

Vytas Tamulaitis, kurio tik ką „Vyties“ b-vės išleistosios knygos „Skruzdelytės Greitutės nuotykiai“ ir „Zuikelio užrašai“ yra neabejotinai geriausios šių metų vaikų literatūroj.

K. AUGAS

BŪKIME LIETUVIŠKI

Mūsų inteligentijoje labai lengvai galima išskirti dvejopus žmones: nusišlifavusius ponaičius bei paneles, kurie visur atrodo tokie patys — universalūs tipai ir antruosius, kažko lietuviško turinčius, su Lietuvos žeme suaugusius. Nors pirmųjų sutinkame kiekviename žingsnyje, antrųjų gi labai dažnai jieškoti turime, tačiau pastarieji mums toli gražu vertingesni ir brangesni yra. Jie yra tradicijos žmonės, lietuviškosios tradicijos dalininkai. O tos tradicijos, to lietuviško būdo mums yra be galo svarbu siekti. Mūsų kaimas savo kalba, savo apsiėjimu ir papročiais lietuviškąjį būdą stengiasi su įsitikinimu palaikyti, tęsti. Jie dar dabar yra didžiulis turtas mūsų kalbos

žodynui, mūsų dainai, menui, nuoširdžiam religiškumui. Visi tie privalumai juos daro atsparius bent kokiai svetimajai įtakai, svetimajai kultūrai ir ištižimui. Juk ne paslaptis, kad visaip pasireiškiančio ir turinčio teisės pasireikšti tautiškumo ramsčiais mes drąsiai tegalime laikyti savo kaimą. Mokslus išėjusieji ar beeinantieji labai dažnai jaučia didelės garbės svetimąja kultūra prisidengti. Svetimomis plunksnomis pasipuošti. Mes skaitome, jog mūsų studentijos gera dalis savo korporacijas krikštija nelietuviškais vardais, ugdo vokiškai buršiškas tradicijas, kopijuoja svetimas uniformas. Pečius traukydami mes stebimės, kai jauniesiems kultūrininkams tenka susiimti su mūsų ponais profesoriais ir dar dideliais rašytojais dėl lietuviškumo supratimo, kai jiems tenka įrodinėti, jog ponai profesoriai turį suprasti, kad galų gale mes patys turime pradėti save maitinti, atsikratę variagais, rusų nuolėkomis ir kitokiomis kultūros vardu pasikrikštijusiomis bacilomis. Mums nejauku daros, kai savo žmones tautiškumui demonstruoti matome net mūsų priešų pasiskolintomis uniformomis besidangstančius. O kai iš tos pačios inteligentiškosios, net patriotais besišaukiančios visuomenės parinktieji išėjo mūsų krašto išdavikų ginti, kai savo išmintį pradėjo ramstyti mažiausios tautinės gėdos neturinčių žmonių argumentais, kai už tūkstančius iš už sienos atneštųjų brangių monetų, visam pasauliui girdint drįso mūsų Klaipėdos kraštą pardavinėti, mes, jaunoji karta, pasipiktinome iki paskutiniojo kraujo lašo. Mes nustojome pasitikėjimo. Mes pasiryžome būti lietuviški ir atpirkti tų visų nelemtųjų tautiečių gėdą. Tačiau ir mes nebūsime patvarūs, nebūsime garantuoti savo pajėgumu, jei netęsime lietuviškosios tradicijos, jei mūsų kaime įsišaknijusių gerų papročių, apsiėjimo neperkelsime į save, o dar blogiau, jei tuščiu neva sumiesčionėjimu drumsime tą patį kaimą, griausime jo atsparumą. Nebūkime priešais patys sau. Mūsų kalba tenebūna tiktai kokių 500 paprasčiausių žodžių turtas plus dar visa eilė visokių „mandrybių". Nebijokime turtingų išsireiškimų, nevenkime vieno daikto vadinti net dešimčia vardų, jei tiktai jų bus mūsų kalboje, branginkime mūsų kalbos fraziologiją. Tada žinosime, jog mūsų kalba yra gyvai lietuviška. Nebijokime lietuviškos dainos, nevenkime bedirbančiųjų pasveikinti įprastu papročiu, įprastais, dažnai religiniais, linkėjimais, nebėkime nuo darbo, ir mūsų pirštai tenebūna svetimi kad ir kažkokiam fiziniam užsiėmimui. Apskritai, stenkimės būti toki, kurie mūsų artimuose ir visuose kituose kaimo žmonėse neštų pasigėrėjimo ir pasitenkinimo. Tada žinosime, jog mūsų apsiėjimas yra gyvai lietuviškas. Kad ir kukliausiuose papuošaluose bei apyvokoje jieškokime bent ko lietuviško įnešti, žinoma, ne iš manieros, o iš tikros tautinės ambicijos. Religinėse apeigose bijokime įnešti nors truputėlio šaltumo ir saugokime nuo žuvimo visokį mūsų tautos turtą. Tokie būdami, mes būsime verti susilaukti atgimimo ir atsinaujinimo mūsų lietuviškajame gyvenime.

Kairiūkštis,
Motina

PRANAS RIMŠA

ŽMOGUS GYVENO

Upė lygiai bėga savo žaliam, aukštais krantais lovy. Vanduo pakilęs, vietomis net verpetais sukas, burbuliuoja. Ant kranto pulkas bamblių, susirinkusių iš aplinkinių kaimų kuolelių kalti. Nusimetę marškinius jie stovi prieš saulę, kelia rankas aukštyn ir jaučia, kaip maloniai slysta šilima per baltą, liesą kūną. Vienas, paskui kitą jie sušoka į vandenį, upė toli neša juos skersus, kol pagaliau prunkšdami pasiekia kitą krantą toli nuo tos vietos, kur buvo įšokę. Išlipę jie — tie sušlapę antinai — stovi ir žiūri, kaip ritasi vanduo nuo susišiaušusių plaukų per įdubusias baltas krūtines, per išpampusius nuo bulvių pilvus ir varva ant žemės.

— Ar teisybė, kad pas jus numirėlis, Kaziuk?

— A, mačiau ant kluono, — šaltai paaiškina turtingų ūki-

ninkų sūnus, kurių namo baltos langinės pro žalius krūmus baltavo ant kalno.

— O kas mirė?

— Toks Tamošius, darbininkas.

— Tai dabar pas jus bus baisu. Aš nebeisiu pas tave, — vienas iš pulkelio purto pašiurusia galvele.

Kažinkas griebia pagalį ir sviedžia upėn. Ar negalėjo Tamošius kur kitur numirti?! Bet Kaziukas greit užmiršta tą nemalonų nuotykį. Jie dabar pasiskolins iš kasėjų kokį nors sulūžusį kastuvą ir išsipils pamiškėj, kur seni, apgriuvę, užžėlę rusų apkasai vinguriuoja paupe, kur vėsiam paunksny jie iškas daug duobių, sušoks į jas ir rankomis žarstys geltonas smiltis, ieškodami brangių patronų.

— Dėde, paskolink mum kastuvą.

Keli juodi dėdės, įdegę, guli po pušimi, aplipę spygliais, tarp kojų pasistatę kibirą vandens iš upelio pasemto, geria ir skelia kortom arba dribso, užvertę ilgas vandeny ir šlyne išbrinkusias kojas ir šeriuotus veidus įkniaubę tarp sukryžiuotų alkūnių. Ir kas jiems belieka veikti?! Kas dar tebeturi litą, vieną ar kitą, sėdi nuo ryto pas vieną žydę, išgeria stiklinę alaus su degtine ir vėl sėdi liūdni ir susimąstę, parimę ant sliadus, limpančio stalelio. Vakare jie iššvangina paskutinį baltą, paskutinį kartą bevilčiai čiupteli padavėją už priejuostės, keliasi ir eina pro duris. Ir dar pro durų murziną užuolaidą kyšteli padavėjos veidelis, nusišypso nuvargęs, užuolaidos vėl užkrenta, — tada jie mato kruvinus saulėlydžius tebedegančius ir juodom

Pavasaris eina
„N. Romuva“

miestelio gatvėm nuslenka pas upę, nė keno neužkabinti ir neužkabindami. Toli už miesto, eidami per šilą, jie susitveria per pažastis ir užtraukia, užgriaudžia savo liūdnąją „Ėėj, duubinuška...“ Tada nuaidi, nuskamba laukais griaudūs aidėjimai ir užtrukę prie darbo laukuose ramūs žmonės žino, kad jau atėjo vakaras ir reikia eiti namo.

O varpinėj, dainai asiliepdami, skamba varpai poteriams.

Užtvanka jau dvi dienas trejais vartais vemia ir vemia vandenį. O toli toli už užtvankos dar dideli kloniai vandenais supas ir apsemtų berželių viršūnės tik tik vietomis kur kyšo. Ir ten, už penkių kilometrų ant žalio vandens, kaip mūras, kaip siena, susigrūdo aukštos žolės, meldai šviluoja ir plaukia, tik plaukia... Neramus darbų prižiūrėtojas žvalgosi į tolį ir stengiasi atspėti, ar nukris vanduo iki tol, kol tos plaukančios žolės atsidurs prieš pat užtvanką.

— Dėde, paskolink mum kastuvą, — choru apspito nuogi bambliai.

— Kokio jum kastuvo?! Eikit, paršai, kuolelių kalt... Kiek čia teužkalsit lig apmokėjimo, tinginiai!..

— Viršų užkalėm, o toliau — vanduo...

— O rūgusio pieno ar atnešėt, a? Negausit nė vienas kastuvo, varliūkščiai!

— Man mama nedavė..., — vienas jau rengiasi verkti.

Bet dėdė nusileidžia. Jis paima savo kastuvą, pažiūri ašmenis, dar mosteli porą kartų, tartum, jis dabar būtų stovėjęs vagoj ir šiuptelėjęs tris metrus į viršų šlapio, murzino dumblo. Vaikai greit sprunka su kastuvu, bijodami, kad dėdė kartais neužsimanytų vėl nebeduoti.

— Einam maudytis, — kažkas pasiūlo dribsodamas. Keli jam pritaria ir keliasi.

— Taigi, eik, — sako jie atsistoję pasiūlusiajam ir, kada tas nesikelia, spiria koja: — kelkis, drimba.

Begi tas drimba nesikelia, įsikabina spirusiajam už kojos ir nepaleidžia. Kojos savininkas nepasiduoda ir vilkdamas jį žeme:

— Ei, vyrai, išmaudykim Edevartą!

Edevartas netiki, kad jie galėtų taip padaryti, todėl nešamas nesispardo, užsimerkia ir tyčia garsiai knarkia. Ant kranto jie supa jį ant rankų, įsupa, įsupa ir — tekšt — iš viršaus į vandenį...

Edevartas varvėdamas užsikapsto per šlaitą ir keikiasi:

— Rupūžės, su rūbais...

Edevartas aškiai supykęs. Jo pirštai inkstinktyviškai smunka po vienu lopu ir traukia sušlapusią taboką.

— Kuo dabar užsirūkysiu?!

— Neverk, Edziuk mano, pupyte, še tabokos, užsitrauk dūmo ir išdžiūsi...

Jie visi suka takeliu ant vienkiemio. Saulė jau gerokai pa-

šokėjusi, o vandens prigėrę pilvai prašėsi ko nors tirštesnio. Ten krautuvėj jie gaus lašinių ir duonos.

Pakalnėj klojimas ir šalia dideli tvartai. Prie tvartų visas daržo galas atitvertas galvijams. Keleliu į sodybą štai jau rimtai leidžiasi nuo kalno didelis šėmas su baltais lopais jautis, o paskui jį būriu ritasi visa margųjų ir žalųjų kaimenė, vargiai nešdama tarp kojų šilto pieno pritvinkusias puodynes. Grietiene kvėpiančiais snūkiais žalosios žino, kad čia, dideliam garde, sausai ant baltų šiaudų sugulusios, jos galės ramiai sau atrajoti, paskiau ateis baltom priejuostėm moterys, melš jas, maloniai daužys plaštakom per drebančias šlaunis, kalbins, o jos, tos žalosios, didelėm akim žiūrės į jas, mūks ir vaikys savo mėšluotom kultūvėm įkyrias muses ir mažas muselytes.

O prie tvartų, ant vienų senų durų guli nabašnikas Tamošius, pridengtas pora zuperinių maišų. Praeidamos pro šalį protingos žalosios pasižiūri ir smunka į gardą, kur jų laukia loviai su vandeniu ir lapais. Mesteli akis ir grįžtą iš paupio darbininkai, bet ir jiems, matyt, maloniau lašinių bryzas su duona sukramtyti, negu stovėti prieš mirusįjį ir mąstyti apie tai, kas nesotina ir troškulio visiškai nemažina. Tik vienas šėmmargis atsargiai prisiartina, nubaido muses nuo mirusiojo veido, apuosto, o paskui neramus ardo žemę ir mūkia garsiai ir gailiai, varinėdamas šiurpulius gyslomis. Pribėgęs piemuo išrango botagu ant jo žvilgančios nugaros porą dešrų, įveja į gardą ir dar vartus užkelia.

Tamošiaus mirtis nebuvo sunki ar varginanti. Kaip gyveno nieko nekliudydamas, taip ir mirė be triukšmo, be raudojimų ir be giminių. Šeštadienį, tuoj po apmokėjimo, jis nudrožė su keliais kitais į miestelį, nuplovė savaitės prakaitą ir grįžo įkaitę, dainuodami. Tą dieną Tamošius buvo nepaprastai linksmas, juokavo ir pasakojosi labai bobos pasiilgęs. Tas kelias dienas, kol vanduo bus paleistas, pasiryžo praleisti namie ir džiaugėsi, kad, apmokėjęs krautuvėj skolą, dar turėjo ir lauktuvėms. Parėjęs kaip dribo šalinėj ant šiaudų, taip daugiau ir nebekėlė. Draugai dar girdėjo jį naktį kriokiant, bet tingėjo keltis ir nepažiūrėjo, kas jam. Rytą rado susikruvinusį ir pilna burna sukrekėjusio kraujo.

Darbininkai vis dėlto susitarė karstu pasirūpinti ir šeimininko lentų paprašė. Žemas ir kresnas žmogutis krapšto vietoj plaukų geltoną, blizgantį apskritimą, padėtą ant pačio viršugalvio, krapšto ir žiūri tyliai į baltas lentas, eilėmis sukrautas klėties palėpėje. Jam pikta, ko tas Tamošius būtinai įsigeidė baigti savo dienas jo klojime. Atvirai kalbant, šeimininkui netiek buvo pikta, kad tą žmogelį rado ant jo suplėkusių šiaudų, bet labiausiai jį nervino jo lentos, kurių keleto metrų dabar reiks karstui. Bet apniukusių šitų savo minčių šeimininkas neišleido iš už dantų.

— Lentų. Kur aš gausiu tų lentų? — burzda senis panosėj.

— Mes užmokėsim, — nedrąsiai žada tie keli atėję.

Tas šeimininką šiek tiek geriau nuteikia, jis jau linksmesnis dar kartą paglosto akimis savo lentas ir sako:

— Išgraužk! Gausi ką iš numirėlio....

Betgi senis leidžia imti prastesnes lentas, apsigręžia ir nuklumpsi pas tvartus.

Darbininkai padaužo pypkes į klėties slenkstį, iškrečia pelenus ir kiša į savo gilius maišus, kabančius abiejose švarko pusėse. Jie keliasi, traukia lentas ir renka prastesnės rūšies, kur pažaliavę, kaip šeimininkas buvo įsakęs.

Tai, mat, kaip yra, — kalba vienas, belygindamas lentą, — dirbo žmogus, vargo, o ant galo — braukšt — ir uždirbtų pinigų pragert nesuspėjo.

— — O gal jis būtų pragėręs? Taip ir būtų bobai visus sukišęs, — tvirtina antras.

Skutenos tik virsta, tik šoka iš po oblio ir — greit baltas, pušinis lentų namas buvo sukaltas. Vyrai braukia juodais delnais rasotas kaktas ir visi nusprendžia:

— Mat, avinas, kad būtų pasivertęs ant šono, kraujas būtų iš nosies išvarvėjęs ir nebeužtroškęs. Dabar gyvas būtų ir smuklėj galėtų pasėdėti!.!..

Atvažiavo jau ir Tamošienė su dukteria. Tuoj, išlipusi iš ratų, šaukdama ji pripuolė prie savo Tamošėlio, apkabino ir labai garsiai kelis kartus pokštelėjo, tačiau nė per vieną centimetrą neprisilietusi savo lūpomis prie jo šviesių, atsikišusių ūsų. Apsikabinusi ji taip garsiai ir jausmingai raudojo, kad susirūpinęs šeimininkas turėjo jėga ją nuo nabašniko atplėšti, bijodamas, kad kartais neprireiktų lentų ir kitam karstui...

Šeimininkas pats pakinkė vieną savo arklelį ir net padėjo paguldyti Tamošių į karstą. Didžiuodamasis dabar savo geraširdiškumu, jis savimi patenkintas nuklumpsėjo į savo ūkį, pirma priminęs bernui, kad grįždamas iš miesto atvežtų žmonai mielių, o jam tabokos pokelį ir kad nujotų arklį pas upę ganyklon. Kadangi, užvožus karstą, pasigęsta vinių, tad vieni nuėjo jų atnešti, kiti šiaip po pakampės nudūlino, o moterys nuskubėjo namo milžtuvių, nes saulė jau buvo arti laidos.

Tamošienės žvilgsnis, palikusios vienos su dukrele, prie karsto, krenta ant mirusiojo batų, geltonais aulais, dar nenudilusiais padais. Ji greit apsidairo aplink ir tyliai sako savo dukrelei:

— Elžbiečiuk, kaip tau rodos, kam tėvui tie čebatai?

Dukrelė, pakasiusi storą blauzdą, aptemptą kūno spalvos peršviečiančia kojine, sako:

— Kad, mama, gali dar kas pamatyti?!

— Nematys. O kita, ar jie ne mūsų? — ir Tamošienė nutraukė vieną ir kitą batą ir paslėpė po skara.

Kai vyrai sugrįžo su vinimis, Tamošius jau buvo priverstas keliauti į kitą pasaulį tik su vienais, purvinais autais. Vienas užkalinėjo dangtį, o visi kiti vyrai sukosi bankrutkas.

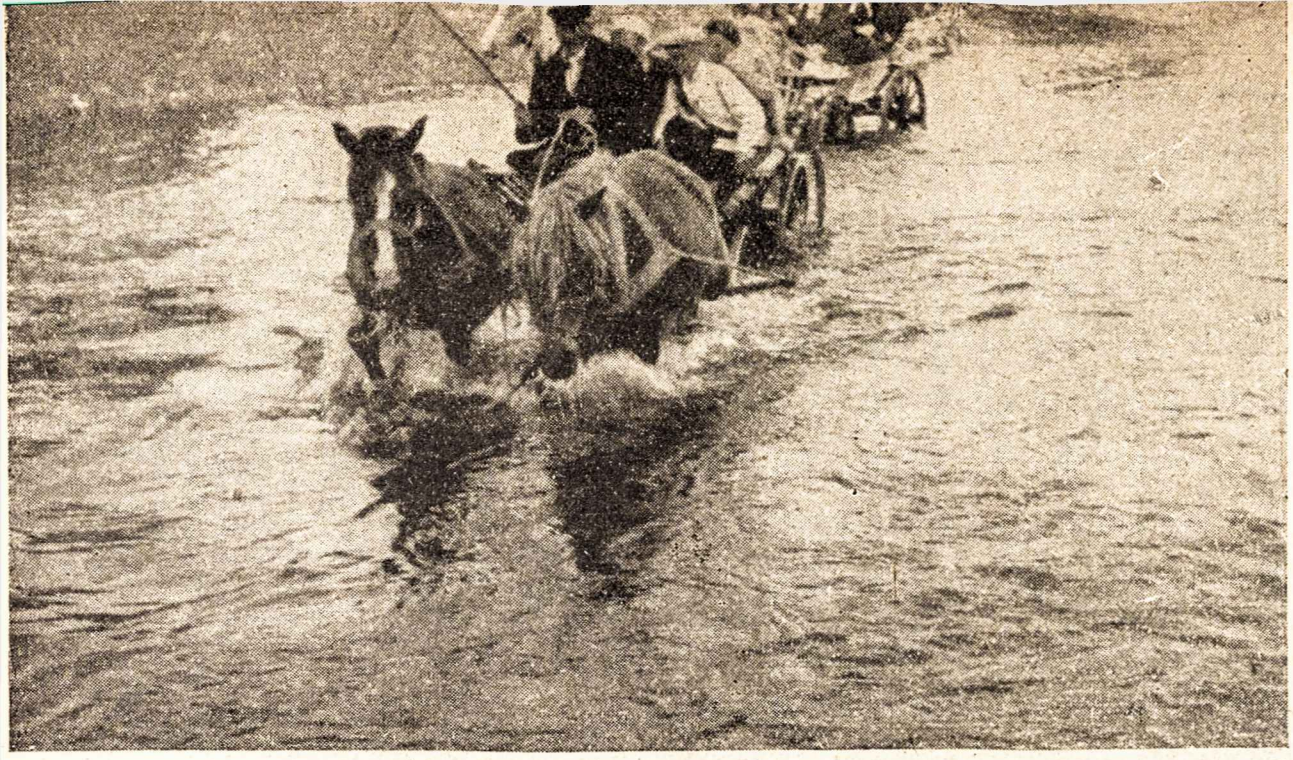

Iš Prisikėlimo grįštame

„N. Romuva“

IDEALAUS LIETUVIO MOKSLEIVIO TIPAS

(Atsakymas į anketą)

1. **Kokiu moksleiviu Tamsta žaviesi?**
a) **pamokų metu,**
b) **pertraukų metu?**

a) Į šį klausimą, berods, nėra jau taip sunku atsakyti. Kiekvienam aišku, jog mokytojui tegali patikti toks mokinys, kuris per pamoką nors ir nesėdi, kaip sušalęs, bet ir netrukdo mokytojui darbo dirbti. Priešingai, atsidėjęs seka pamokos aiškinimą, pasižymėdamas svarbesniąsias mintis, o taip pat ir ko nesuprato, kad paskui, mokytojui padedant, išsiaiškintų. Domisi ir savo draugų pamokos atsakinėjimu. Į jų suklydimus

---

Bernas ima vadžias ir klausia:

— Na, ar jau viskas?

Tamošienė tik atsidūsta, o bernas, negavęs atsakymo, atsisėda ant karsto ir suragina arklį. Išvažiavęs iš kiemo, užsirūko. Moterys su milžtuvėmis lydi numirėlį per savo lauką ligi vieškelio ir grįžta jau klegėdamos prie savo karvių.

Ir vėl Tamošiaus kaip nė nebūta ant šios ašarų pakalnės. Moterys sugrįžo su garuojančiom pieno milžtuvėm, vyrai užvalgę vėl susėdo pavėsy prie kortų, o vaikai be vakaro nė neketino skirtis su senais apkasais pamiškėje, kur tarp aprudavusių kaulų tiek daug šovinių su paraku.

Tik už penkių kilometrų apsemtam klony ant žalio vandens lingavo susigrūdę žolės, medžių kelmai ir plaukė vis artyn ir artyn prie užtvankos.

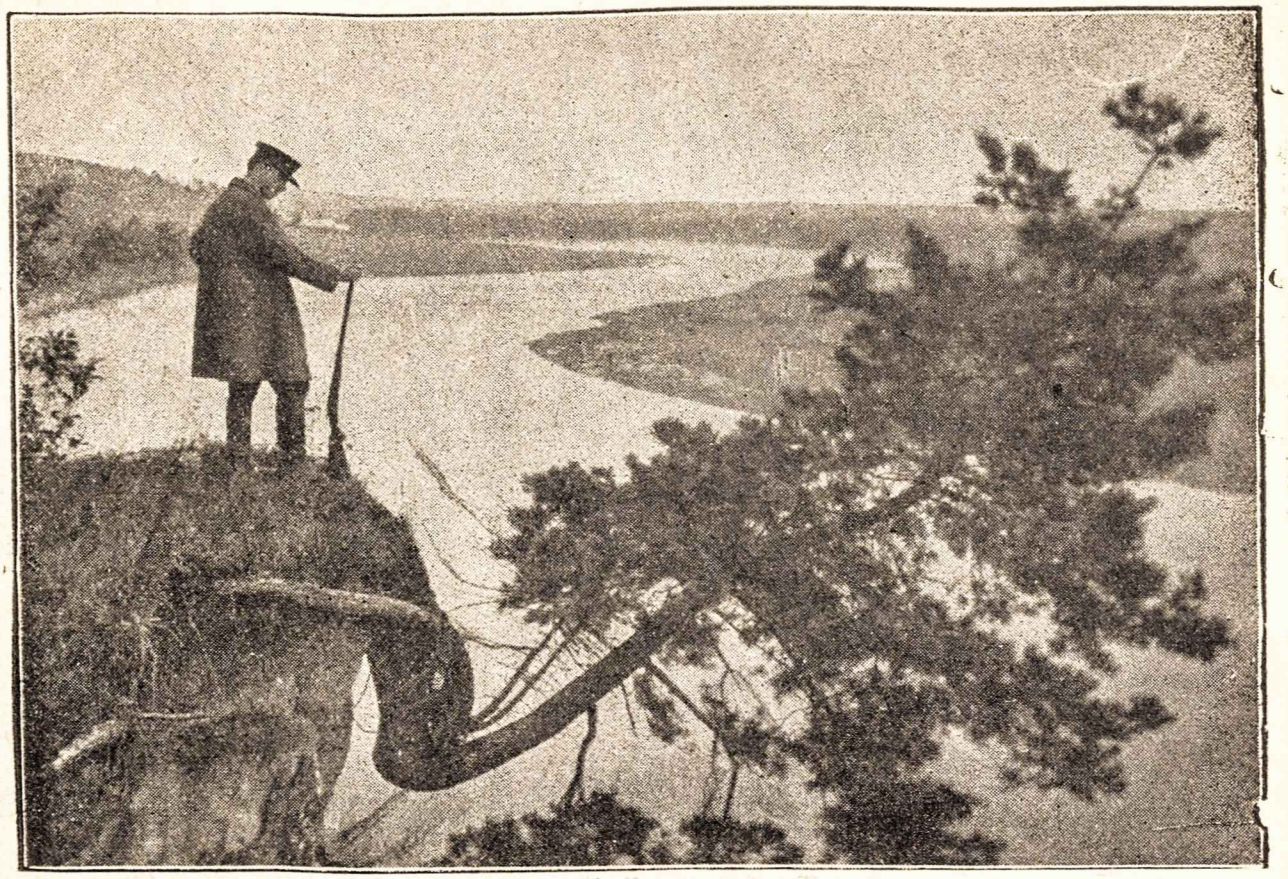

Pušies pasviręs gyvenimas Prof. S. Kolupaila

pasistengia reaguoti priimtu klasėje būdu. Nepatinka tie mokiniai, kurie, atsakinėjant silpnokai paruošiusiam pamoką draugui, stengiasi visokiais būdais jį gelbėti. „Gelbėtojai“ turėtų suprasti, kad jie tokia savo „pagalba“ stumia savo draugus į apsileidimą ir tinginiavimą. O apsileidimas ir tinginystė niekad nieko nenuvedė į gyvenimo viršūnes, priešingai, į gyvenimo žemumas, visokį skurdą. Tegu „gelbėtojai“ nepamiršta, kad jie, blogai suprastu draugiškumu, stumia savo draugus į nelaimę.

b) Pertraukos metu, koridoriuose ir kiemuose, mėgsta mokinius matyti nušvytusiais veidais bei žaidžiančius (kiek tai suderinama su gimnazijos tvarka), besidalijančius įspūdžiais ir „befilosofuojančius“ (šitai labiau taikau aukštesnių klasių mokiniams. Bet tuo nenoriu pasakyti, kad jie taptų filosofuojančiais seniais“. Kaip nevisad yra noro filosofuoti, taip nevisad yra noro ir linksmai „patrukšmauti“).

2. **Ką Tamstos mėgiamiausias moksleivis turėtų veikti namie** (po pamokų)?

Pirmiausia — paruošti pamokas, kad paskui galėtų ramia sąžine atsikvėpti, pasivaikščioti. Atsikvėpęs — paskaityti gerų knygų. Ir skaito kasdien, nes gerai supranta, kad gyvenime daug daugiau reikia žinoti ir mokėti, negu vadovėliuose parašyta.

3. **Kuo ir kaip Tamstos mėgiamiausias moksleivis turėtų reikštis už namų ir mokyklos sienų?**

Kadangi visokiam moksleivių veikimui tepripažįstu racijos mokyklos sienose, todėl šis klausimas lieka neatsakytas.

Prieš 25 metus miręs didysis skandinavų rašytojas Björnstern Björnsons.

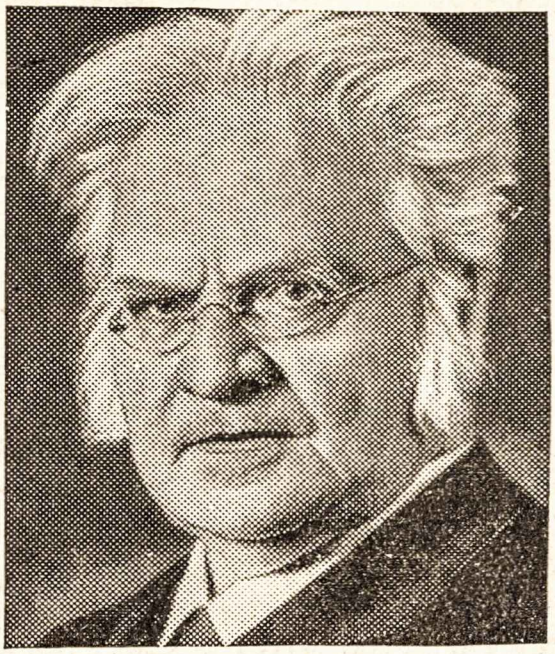

Mažiausia moksleivis turėtų **blaškytis,** ir niekad nepamiršti, kad jis **ruošiasi** gyvenimui!

4. a) **Kuo specijaliai turėtų susirūpinti šių dienų moksleivis ir** b) **ką jis pirmoje eilėje turėtų atlikti, siekdamas idealaus lietuvio inteligento tipo?**

a) Charakterio lavinimu, nes dėl stokos charakterio, tvirtų principų, mūsų tauta jau šiandien visokių ydų, lyg vėžio, griaužte griaužiama.

b) Susiorientuoti gyvenamajame momente ir susipažinti su aktualiasiais mūsų tautos ir valstybės klausimais.

Istorijos mokytojas

Jules Vernes,
miręs prieš 30 metų.

Ats. Gen. Štabo pulk. SKORUPSKIS

KARIUOMENĖS PARENGIMAS TAIKOS METU

Taikos metu kariuomenės tarnyba turi garantuoti karo jėgą ištikus mobilizacijai. Pašaukti kariai iš rezervo į kariuomenės dalis turi atitikti visiems karo reikalams. O visiems karo reikalams atitiks tie kariai, kurie pereis karinį paruošimą nuo 10 metų iki 20 metų, po to kariuomenės dalyse atliks karo prievolę, po kurios, jau būdami rezerve, iki 32 metų bus šaukiami į poligonus ar į manevrus kas dveji metai pakartojimui ir susipažinimui su naujaisiais karo išradimais ir jų pritaikymu karo veiksmams. Nuo 32 metų iki 43 metų turi pasilikti atsargoje, taip pat kartodami pratimus poligone ar manevruose kas treji metai. Tie atsarginiai daugiausia turi būti pratinami pagalbinei tarnybai fronte, nes jie yra vyresniojo amžiaus ir daugiau tinka tokiems darbams. 43—55 metų laikotarpy įskaitomi į teritorijalinę kariuomenę, kuri, ištikus karui, neš tarnybą krašto viduje, saugos kelius, tiltus, valstybės ir kariuomenės įstaigas, aptarnaus komendantūras apskričiuose ir etapuose.

Norint parengti gerą kariuomenę naujoms modernišKoms kautynėms, reikia imti pavyzdį iš Pasaulinio Karo ir mūsų kovų už Nepriklausomybę, t. y. reikia kreipti dėmesį apmokyme ne į atmintį, bet į sveiką protavimą. Ugnis bus dominuojąs faktorius, todėl ir kariuomenės apmokyme reikia kreipti dėmesį specialiai į ugnį.

Taikos metu viršininkai turi daugiausia dėmesio kreipti į moralinį savo dalių auklėjimą. Mūsų patyrimas per 17 Nepriklausomybės metų rodo, kad kai tiktai viršininkai atsitolina nuo moralinio auklėjimo, tai ir atsiranda nenormalumų, ir kariuomenė neatlieka savo pareigų tautai. Be to, turi išauklėti jaunuolio dvasią, kad jis būtų karys—patrijotas, duoti jam įsitikinti komunistinių idėjų žalingumu patrijotizmui ir tėvynės meilei.

Tokiu metodu auklėdami ir vadovaudamiesi mes, karininkai, pastatėm į tinkamą aukštumą mūsų kariuomenę. Su taip išauklėta savo narsia kariuomene mes išlaikėme egzaminus tėvynei — laimėjome kovos laukuose, kaudamiesi su daug gausesniu priešu.

Ir atlikęs karo tarnybą, karys pasilieka kariu. Ištikus tėvynę pavojui jis turi vėl stoti į aktyvios kariuomenės eilės tautos ginti. Visi kariai, būdami rezerve, turi būti ir taikos metu kareiviais, t. y. šventadieniais sueiti į rajonines sales, padaryti vieną kitą karišką pratimą, išklausyti kariškos paskaitos. Rudenį padaryti pratimus lauke iš pat pradžios valsčiaus rezervistams, po to viso apskrities, kaip, pavyzdžiui, Šveicarijoje.

Ištikus karui, taip rezerviniai, taip ir atsarginiai turi tuo-

jau palikti savo šeimą ir vykti į veikiančias dalis. Mobilizacija dabar bus labai greita: kas pirmiau susimobilizuos, tas turės ir pirmenybę. Pašaukti rezervistai ir atsarginiai taip pat kaip ir aktyviosios kariuomenės kariai, aukos savo gyvybę už tautą, nežiūrint į savo skausmą, kad paliko šeimą ir mažus kūdikius: jis yra nemažiau atsakingas už kitus karius, todėl nereikia prileisti, kad karo moksle jis būtų apleistas. Jeigu karys išeina iš metų ir lieka tiktai piliečiu, ir tai jo karišķos pareigos pasilieka. Jiems turi rūpėti moralinis jaunuomenės prižiūrėjimas ir jos mokymas pavyzdžiu ir patyrimu. Moralinis auklėjimas pasiaukoti geriesiems idealams. Organizavimas priešlėktuvinės apsaugos ir jos vadovavimas. Taip pat organizavimas priešdujinės apsaugos. Pasauliniame kare man teko matyti, kaip vienas senas kareivis, buvęs Turkų kare Balkanuose, vadovavo viso kaimo gyventojams. Jam vadovaujant patogioj vietoj buvo iškasti apkasai ir, kada vyko mūšiai tarp rusų ir vokiečių kariuomenės, jie visi sėdėjo apkasuose. Be jo įsakymo niekas neturėjo teisės išeiti. Atsitraukdamas su kuopa, palikau juos visus sveikus — tai to seno kareivio dėka. Kaimas beveik nenukentėjo. Jeigu ištiktų karas dabar, tas pats pavojus bus kaimams ir miestams tiktai didesnis, nes veiks didesnis skaičius lėktuvų ir nepalyginamas dujų kiekis.

Atsargos karininkų pareigos darosi daug didesnės, negu kito piliečio kada nors. Dabarties kare ne tiktai kariuomenė turi būti gerai parengta kautis, bet ir visi plieičiai turi būti gerai organizuoti gintis nuo dujų ir lėktuvų bombardavimo. Kad tą gynimą piliečiai gerai atliktų, reikia juos organizuoti. Kas juos gali karišķai organizacijai ir drausmei parengti, jeigu ne atsargos karininkai?

Atsargos karininkams taip pat turi būti surengti kursai pakartojimui ir susipažinimui su naujaisiais karo technikos išradimais. Tuose kursuose turi dėstyti Generalinio Štabo (specialistai) ir inžinerijos korpuso karininkai. Atsargos karininkai, kurie pakeliami į sekantį laipsnį, turi išbūti poligone 120 dienų ir tik išlaikę egzaminus gauti paaukštinimą. Taip daroma Šveicarijoje ir kitose valstybėse. Toks atsargos karininkų parengimas palengvina ir aktyviosios kariuomenės karininkams.

Kariuomenė turi garantuoti tautos nepriklausomybę, pagal savo visas išgales. Ta garantija priklauso aktyvios ir rezervo kariuomenės. Kariuomenė turi būti paremta meile savo liaudžiai ir meile savo tėvynei. Visos kariuomenės interesas yra ginti savo tautą. Gi pačios tautos, ypač jaunuomenės prisirišimas, pagarba ir meilė savo kariuomenei turi su entuzijazmu plaukti.

Fotografuoja
Prof. S. Kol

DVAS

„Grožis išgelbės pasaulį“, pasakė rusų genijus T. Dostojevskis, bet nereikia manyti, jog gamtos fenomenų ir meno kūrinių grožis turįs tokį išganingą savumą, nes visi žinom ir suprantam, kad ir gražiausi gamtos vaizdai nesulaiko žmonių nuo pasigėrimo, kurs, paralyžuodamas jų sąmonę, degraduoja juos į gyvuliškumą. Gražūs landšaftai nesustabdo žvėriško žmonių žudymosi, ypač karų ir revoliucijų metu. Estetiškas kambarių įrengimas, gražūs drabužiai, meniški paveikslai, muzikos kūriniai, kūno gražumas nesulaiko žmonių nuo paleistuvystės ir seksualinių perversijų, kurios žmogų grožio atžvilgiu daro bjauresnį už gyvulį. Dažnai gyvenime su didžiausiu estetizmu eina ir didžiausias palaidumas, didžiausias žmogaus kūno ir sielos bjaurojimas. J. J. Rouseau ir Leonas Tolstojus manė, kad žmonių suartėjimas su gamta ir jos grožiu ir nutolimas nuo civilizacijos teigiamai veikią jų dvasios gyvenimą, bet ši nuomonė klaidinga: ne visų „naturmenšų“ gyvenimas gražus, tokie, pav., skitai, hunai ir totoriai neturėjo gražaus gyvenimo formų ir negali būti mums pavyzdžiu. Taigi ne fiziškasis grožis „išgelbės pasaulį“, — išgelbėjimo galima laukti tik iš dvasinio grožio, iš to grožio, kurį savo gyvenime įkūnijo V. Jėzus Kristus ir geriausieji Jo sekėjai — katalikų šventieji. Tikrai išganingas tėra dvasinis grožis. Toks grožis savaime prašosi nemirtingumo ir amžinosios garbės. Įsivaizduo-

Upės patvino
Prof. S. Kolu

Pavasaris marėse
rof. S. Kolupaila

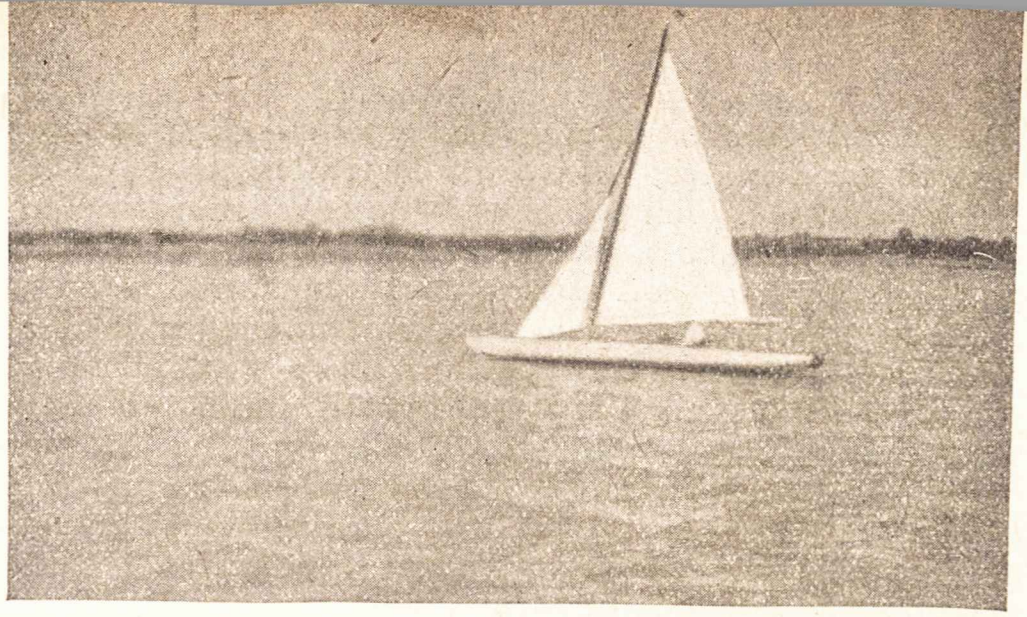

ROŽIS

kime, kad apgavikai, sukčiai, karjeristai, smurtininkai, girtuokliai, pasileidėliai, mušeikos, pluškiai, vagys apdrausti nuo mirties! Tokio gyvenimo nemirtingumas sudarytų baisią disharmoniją kosminėj santvarkoj ir nesuinteresuotoj žmonių sąmonėj, nes toks gyvenimas yra negražus, nors jis dažnai vyksta aukštos rūšies meno sferose. Nuodėmė darosi dar bjauresnė, kai ji pridengta meno šydu. Nuodėmėj gali tam tikrais atvėjais būti estetiškumo, bet niekuomet joje nėra tikro grožio. Nesuinteresuota, aistrų nepavergta sąmonė niekuomet nenori nuodėmės proceso amžinumo. Iš šalies į nuodėmę žiūrint, visada gaunasi sunkus įspūdis ir instinktyviai norisi, kad nusidėjimo, moralinei tvarkai nusikaltimo, procesas kuo greičiausiai baigtųsi ir niekuomet nebesikartotų, kad nusidėjėlis negaišdamas susitaikytų su moraline gyvenimo tvarka. Tai yra empiriškas įrodymas, kad nuodėmės procese nėra grožio, nes kas tikrai gražu, tai savaime prašosi nemirtingumo. Žemės gyvenime mūsų patiriamas grožis yra geresnės ateities simbolis, kai tuo tarpu nuodėmė negali ko kito simbolizuoti, kaip tik fizinę ir dvasinę mirtį ir beformiškumą, chaosą. Nuodėmė būna „įdomi“, pikantiška ir tam tikromis sąlygomis estetiška, bet ta jos savybė nesudaro grožio esmės, o tik duoda žemiškam grožiui tam tikrą foną. Iš gyvenimo praktikos žinome, kad dažnai norisi pasižiūrėti baisiausių ir bjauriausių dalykų: pū-

ytės paupiai
S. Kolupaila

vantis žmogaus lavonas sudaro bjauriausią gamtos vaizdą, bet kas to nėra matęs, tas vargu bepraleis progą į tokią bjaurybę nepasižiūrėjęs. Kaip fizinė, taip ir moralinė bjaurybė turi žmogui tam tikro patraukimo, tam tikro įdomumo, bet estetiškas „įdomumas" toli gražu nevisada sutampa su gražumu, tačiau nuodėmė, kaip pats beformiškumas, sudaro žemiško grožio foną, nors grožis ir grožio fonas — tai du iš esmės skirtingi dalykai. „Grožis, arba įkūnytoji idėja, yra geresnioji mūsų gyvenimo pusė, būtent, toji pusė, kuri ne tik egzistuoja, bet ir yra verta egzistencijos", sako rusų filosofas Vl. Solovjovas. Taigi nelygstamai gražu tik tai, kas verta egzistencijos, kas verta amžino gyvavimo. Kas iš „įdomumo" bėga pasižiūrėti skrodžiamo lovono, pūvačio sifilitiko, garsios paleistuvės, garsaus aferisto, žmogžudžio ar plėšiko, kas smalsiai žiūri į fizinę bjaurybę ir į nuodėmę, tas vis dėlto tokiems fenomenams savo širdies gilumoje neturi amžinos egzistencijos. Niekas, rimtai pagalvojęs, negali pasakyti, kad, pav., pliuškio, kortininko, girtuoklio, paleistuvio, smurtininko, apgaviko ir kitokių nusidėjėlių gyvenimas būtų vertas mirtingumo. Kiekviena sunki nuodėmė yra puvimo ir mirties simbolis. Kas objektyviai į gyvenimą žiūri, kas nėra personališkai ir egoistiškai suinteresuotas, tam negaila, kai žūsta moralinės tvarkos ardytojas, jei jis nerodė noro pasitaisyti ir nesigailėjo bloga daręs. Nuodėmingas, nepataisomas gyvenimas pats prašosi mirties, nes netvarka ir beformiškumas neverti egzistecijos, ypač amžinos. Tuo tarpu kiekvienam, neturinčiam piktos valios, žmogui gaila ir liūdna, kai miršta šventas žmogus, didvyris, gerasis genijus, nes tokių žmonių mirtis išplėšia iš mūsų žemiškojo gyvenimo tikro grožio žiburėlį. Jei doro žmogaus mirtis yra traginga žemiškam gyvenimui bendrai, tai pačiam dorajam ji nesudaro tragedijos, nes ji (mirtis) jo egzistenciją perkelia į gražesnį gyvenimą. Šventam žmogui būtų nelaimė, jei jam reikėtų amžinai gyventi žemėje, kol ji nėra „perdirbta" ir visai atpalaiduota nuo nuodėmės galimumo ir nuo pirmųjų tėvų padarytos nuodėmės rezultatų. Gražaus gyvenimo atstovų nemirimas būtų naudingas žmonijai, nes jie puošia dvasinį jos (žmonijos) gyvenimą, bet patiems šventumo bei dvasinio grožio kūrėjams tai būtų traginga kančia, nes mirtis jiems atneša tikrą atpildą už jų moralinį herojizmą ir išvaduoja juos iš šio pasaulio pagundos. Moraliniam anarchistui mirtis yra logiška bausmė už jo negražius veiksmus, o švento žmogaus mirtis — tai dvasinio grožio žiburėlio perkėlimas į amžinybę, kur viešpatauja absoliutinis grožis, toks grožis, kurio ir fonui nereikia nei fizinės, nei moralinės šlykštybės.

Juo mūsų gyvenime mažiau šventumo, juo mažiau ir dvasinio grožio, to grožio, kuris tikrai vertas nemirtingos egzistencijos. Įsivaizduokime, kad kultūrinė kūryba pasiekė aukščiausiąjį laipsnį ir apėmė visus žmonės, kad nebeliko gyvenime tos prozos, trafareto ir kasdieniškumo, kurio taip neken-

čia Gabr. d'Annunzio, Osc. Wilde'as, Maetterlinck ir k., kad visi žmonės virto estetais O. Wilde'o tipo ar „antžmogiais" Fr. Nietzsche's ir H. Ibseno tipo, bet šventumas visai išnyko. Jei šventumo gyvenime nebeliktų, o įsigalėtų vien estetizmas, tai po meniško grožio šydu susidarytų toks gyvenimas, kuris nevertas būtų nė vienos dienos egzistuoti. Išorinė gyvenimo dinamika labai suintensyvėtų, nes niekas savo aistrų ir egoizmo nevaldytų ir todėl išorinis gyvenimas degte degtų, bet tokia dinamika — tai ne gyvybės, o tik mirties dinamika, nes ji griauna dvasinės gyvybės pagrindus. Materijalinių formų grožis neturėtų jokios prasmės, jei visai išnyktų šventumas žmonijos gyvenime, nes be moralinio grožio žmogaus gyvenimas nevertas buvimo, o kas nevertas buvimo, tai turi žūti ir žūsta. Neverta egzstencija tegali pabūti žemiško grožio fonu, bet ne jai amžinybė ir ne jai amžinoji garbė.

Ne visi žmonės yra meno vertybių kūrėjai, ne visi talentingi ir geniališki, ne visi gali džiaugtis savo originališkais ir vertingais laimėjimais materijalinės kūrybos srity, bet visi gali savo sielą kultūrinti, visi gali kurti šventumą bei dvasinį grožį savo gyvenime. Visi gali melstis, keldami savo mintis ir jausmus į Dievą ir tuo būdu kurdami gražiausias vibracijas. Grožis, išreikštas fomule „Sursum Corda!", visiems prieinamas. Visi gali daugiau ar mažiau parodyt pasiaukojimo ir herojizmo artimo meilės srity, visi gali sąžiningai eiti savo pareigas, visi gali savo asmens gyvenimą suderinti su amžinąja moralinio gyvenimo tvarka, išlaikyt savo asmenybę dvasinėj laisvėj ir nesižeminti į gyvuliškumo laipsnį, o tai ir yra dvasinio grožio kūryba. Kur rasi gražesnį kūrinį, kaip tobula asmenybė, šventas asmens gyvenimas. Toks kūrinys yra ne vien realus, bet ir vertas nemirtingos egzistencijos, amžinos garbės ir laimės. Toks kūrinys yra vertesnis už geniališkiausią romaną, dramą, muzikos kompozicijos ar geniališkai nupieštą paveikslą. Asc. Wilde'o sukurtas „dandy" tipas Dariano Grejo paveiksle žuvo susidūręs su gyvenimo trafaretu ir niekas tokiam tipui nelinki amžinos egzistencijos, nes tai yra žemiško gražio šydu pridengtas moralinis lavonas, moraliniai pūvėsiai, kai tuo tarpu, pav., šv. Prancišk Arižiečio sukurtas savo asmens šventumo tipas, žiūrint į Kristų, kaipo dvasinio grožio pirmavaizdį, sudaro absoliutinio grožio atspindį. Jau septyni šimtai metų, kaip nėra mūsų tarpe to didžio grožio žiburio, bet jo šviesa dar galingai šviečia ir žavi tuos, kurie myli žmogaus sielos grožį.

Nė vienas protingas žmogus nebijotų turėt reikalo su šv. Prancišku Asiziečiu, — tuo tarpu su tokiu Darianu Greju vargu kas beliktų vienam bute gyventi, nes tai yra visiškai asociali ir antisocialinė būtybė, iš kurios galima visada ir visko tikėtis. Dorianu Greju galima domėtis taip, kaip, pav., daug kas domisi pūvančio lavono vaizdu ar nori pasižiūrėt pūvančios sifilitinės žaizdos. Doriano Grejo paveikslas estetiškai įdomus, bet negražus, kaip negražus skrodžiamas lavonas, nors daug kas iš

smalsumo eina jo pasižiūrėti. Tokio tipo, kaip Dorianas Grejas niekas negali protingai mylėt jei nekalbėsime apie histerišką seksualinę meilę), nes jis savo asmenyje sukūrė moralinio biaurumo pirmavaizdis. Visai kitaip yra su šventaisiais: jų asmens šventumas — tai didis dvasinis kūrinys. Tikrąjį grožį visi myli, kas tik iš principo nėra nusistatęs griauti gyvenime moralinę harmoniją. Šventasis gyvenimo tipas niekam neįkvepia nei baimės, nei pasibiaurėjimo, o tik tylią pagarbą, jei šventieji turi priešų, tai tik iš pusės tų, kurie nenori moralinės tvarkos. Šiaip šventumas eina dvasinio grožio žiburiu, kuriuo ir džiaugiamasi ir mylima. Šventumas, realizuotas asmens gyvenime, — tai gyvasis grožis. Toks grožis nežavi tik tų, kurie nenori gyvybės ir galvatrukčiais eina į dvasinę mirtį. Juk pasitaiko žmonių, kurių sąžinė nepakenčia ne vien asmens šventumo, bet ir negyvo žvaigždėto dangaus grožio.

Kai kam atrodo, kad toks Atila, Leninas, Stalinas ir Hitleris ir k. esą dvasios galiūnai, nes jie milijonus žmonių prie savęs patraukia ir paskui pastumia į neapykantą ir į žudynes. Bet tai yra ne gyvenimo, bet mirties galiūnai. Jų patraukiamoji jėga yra panašios rūšies, kaip garsių plėšikų. Jų sugestija — tai masinės baimės sugestija, o ko bijoma, to nemylima. Tokie dvasios „galiūnai“ yra daugiau mirties, negu gyvenimo kūrėjai. Tikrasis grožis ir tikroji dvasios galybė glūdi suintensyvintoje dvasinėje gyvybėje. Šventumas — tai gyvybės pulso stiprintojas ir mirties ir chaoso naikintojas. Katalikų Bažnyčios šventieji — tai dvasinės gyvybės ir dvasinio grožio kūrėjai.

Šių laikų dvasia charakteringa tuo, kad ji neigia šventumą ir šventų gyvenimo formų kūrimą. Šiandien ne tik šventumas niekinamas, bet ir moralė. Kai kurie laisvamaniai stengiasi išbraukt iš gyvosios kalbos leksikono žodžius „šventas“, „doras“, „moralus“ ir pakeist juos žodžiais „kultūringas“, „žmoniškas“, „draugiškas“, „geras“. Tarytum, „šventas“ ir „doras“ būtų per sunkūs žodžiai ir nesuderinami su šių dienų civilizacijos reikalavimais. Tačiau vienintelis kelias iš gyvenamųjų krizių į šviesesnę ateitį — tai bent minimalinio asmens šventumo realizavimas privatiškame, visuomeniškame ir politiškae gyvenime.

Švento asmeninio gyvenimo formų kūrimas, dvasinis žmogaus grožis išgelbės pasaulį, arba jis žus savo paties sukurtame beformiškume, toje šiais laikais taip reklamuojamoje dinamikoje, kuri pasidarė lyg vėdamąja gyvenimo žvaigžde. Jei aktivizmas, jei dinamika visose gyvenimo srityse nėra atremta į amžinuosius moralės nuostatus ir bent į minimumą krikščioniškojo šventumo, tai ji turi atsitemti į chaosą ir dideliais šuoliais eiti mirties, savitarpio žmonių sunaikinimo kryptimi. Kaip savo asmens gyvenime realizuoti bent minimum šventumo — tai aktualiausia šių dienų problema, nes juo mažiau bus šventumo žmonių gyvenime, juo jis (gyvenimas) bus biauresnis, nuobodesnis ir tragingesnis.

J. Gobis

BUJOKAITĖ
ELINA

LAIMĖJIMAS

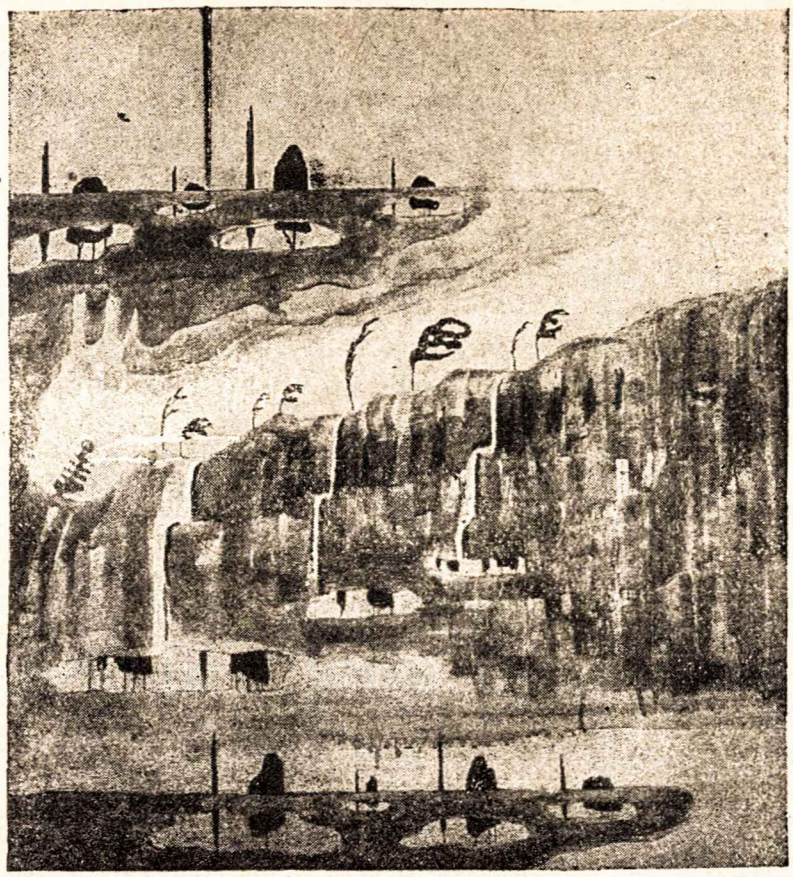

M. K. Čiurlionis, Pavasario sonata (Allegro)

— Papasakok tamsta apie graikų vaidmenį ir poziciją didžiajam kare — kreipėsi liesas, pasišiaušęs istorijos mokytojas, „pakrikštytas“ Dzeusu, į Balį Limeiką, R. gimnazijos VIII klasės mokinį. Aukštas, šviesplaukis jaunuolis lėtai perkėlė savo kūno svorį ant kitos kojos ir pažiūrėjo į kitą klasės kampą. Joks skambėjimas, panašus į „graikų poziciją ir vaidmenį“ neišėjo iš jo gražių, nerūpestingai sudėtų lūpų.

— Tai tamsta nieko ir nedirbi?

— O ne, ponas mokytojau, jis dabar studijuoja Mikėnų kultūrą — rimtai paaiškino iš pirmojo suolo Žukas, karštas šachmatininkas, Limeikos konkurentas meisterio vardui gimnazijoj įgyti. Mokytojas labai abejinga ir nustebusia išraiška pažvelgė į Limeiką. Visa klasė šyptelėjo.

— Sėsk. Puidokas — iššaukė Dzeusas kitą mokinį, o ties Limeikos pavarde žurnale rūpestingai suraitė dvejetuką.

Nors Puidokas garsėjo istoriku, tačiau mokytojas jo nemėgo. Jam atrodė, kad Puidokas mokosi nesąmoningai, mintinai kaldamas. Todėl dabar, išdidžiai atsikreipęs į nedrąsų, mažo ūgio berniuką, Dzeusas tikėjosi jį apipilti lyg šaltu vandeniu:

— Sucharakterizuok tamsta visą Anglijos parlamentarizmo plėtotę.

Puidokas, kiek patylėjęs, pradėjo pasakoti. Jo negražus, tamsus veidas nušvito, juodi, lyg anglis, plaukai ryškia linija

užbrėžė aukštą jo kaktą, balsas sutvirtėjo. Iš jo pasakojimo žymėjo platus apsipažinimas kalbamuoju klausimu, drąsios ir tikros išvados. Mokytojas buvo nustebintas ir sužavėtas.

— Tamsta esi iš pašaukimo istorikas. Būsi kūrėjas, ne atpasakotojas, jei nemesi tos srities — tarė jis, staigiai perbraukęs pirštais plaukus, kurie dar labiau sustojo ir išsiskėtė į visas puses, panašiai į kažkuriam istorijos vadovėly atvaizduotą Dzeuso statulą.

Vos mokytojas išėjo iš klasės, „poetas" Mikalojus lentoj užrašė perredaguotą VIII-sios klasės himno vieną posmą:

„Mūsų Puidokas tai Herodotas,
net patsai Dzeusas geriau nemoka.
Tadritum-tatum, tadritum-tatum,
net patsai Dzeusas geriau nemoka".

Būrys mokinių, jį dainuodami, išėjo iš klasės, tik Limeika ir keletas jo gerbėjų sustojo kalbėdamies prie lango. Puidokas, atsisėdęs paskutiniame suole ir parėmęs abiem rankom galvą, įsigilino į naujai gautą istorinį romaną. Bet Limeika kalbėjo per daug garsiai ir jo žodžiai įsirėžė Puidoko atminty:

— Tokie žmonės gali baigti gimnazijas pirmaisiais mokiniais, bet gyvenime jie niekur netinka. Jokios kombinavimo galios! Istorijai mokytis nereikalinga nei orientacijos, nei aštraus proto — tik kantrybės. Net profesoriai į tokius penketukus labai skeptiškai žiūri...

Puidokas pakėlė galvą. Limeika stovėjo susikišęs rankas į kišenes, atsišliejęs lango. Jo poza ir balsas rodė, kad jis niekam neleistų pasipriešinti savo nuomonei. Pirmojo gimnazijoj sportininko laisvoj laikysenoj buvo tiek gražaus, jaunuoliško išdidumo, kad Puidokas nenoromis juo pasigėrėjo. Limeika pajuto draugo žvilgsnį, bet jis nudavė nematąs ir nenuleido akių nuo lentos: panegirika „istorikui" jį erzino.

— Gilesnėse srityse, pavyzdžiui, šachmatuose, tokie žmonės nieko negali — tęsė jis, pasijudinęs su draugais išeiti iš klasės. — Čia negali juk nieko mintinai išmokti, čia reikia pagalvoti. Juk daug sunkiau atsikirsti Mikėno lietuviškajam debiutui, negu... — paskutiniųjų žodžių koridoriuj Puidokas nebeišgirdo. Jis piktai šyptelėjo, įkišo knygą į suolą ir išėjo iš klasės. Praeidamas jis smarkiai perbraukė kempe per lentą, ir platus, juodas ruožas liko skersai visus „himno" žodžius.

* *
*

R. berniukų gimnazijos naujai atkeltasis matematikos mokytojas, karštas šachmatininkas, savo mėgiamuoju sportu užkrėtė visas klases. Mokiniai lošdavo pertraukų, pamokų metu net visą nuliekamą ir nenuliekamą laiką prarymodami ties baltomis ir juodomis figūrėlėmis. Geriausias gimnazijos

šachmatininkas buvo Limeika — pats mokytojas nevisuomet prieš jį atsilaikydavo. Jis lošė net simultaniniame turnyre su vienu žinomu žaidėju, užklydusiu į R. Niekas nekreipė dėmesio į tai, kad jis „meisteriui" prakišo. Svarbiausia buvo tai, kad Limeika dalyvavo tikram turnyre.

Puidokas niekuomet nesidomėjo šachmatais, bet tą patį vakarą pasikvietė pamėginti šeimininkės sūnų. Jam prisiminė Balio žodžiai: „Gilesnėse srityse, pavyzdžiui šachmatuose, tokie žmonės nieko negali..."

„Ar tik ne tau, brol, tiks tie žodžiai" — sarkastiškai šyptelėjo jis į nesantį Limeiką ir garsiai tarė draugui:

— Tu, Stepai, pirmiausia viską man išaiškink, iš pagrindų.

Susikaupęs pasirėmė jis savo juodą galvą įprastu judėsiu abiem rankom, kaip tai daro žmonės, stengdamiesi į ką nors įsigalvoti. Iš pradžių jam sunkiai davėsi gudrios kombinacijos. Bet jis nemetė. Nors beveik visi antrojo trimestro pažymiai buvo blogesni, nors istorijos vadovėliai nebegalėjo sulaukti pirmykščio dėmesio, Puidokas atkakliai ėmė vieną po kitos šachmatų tvirtoves. Ištisas valandas jis spręsdavo painiausius uždavinius. Istorijos straipsnių ir knygų įvardinimus jo blonknote pakeitė Mikėno, Vaitonio, Alechino vardai bei keturkampės, klėtkutėmis išmargintos, laikraščių iškarpos. Jis įveikdavo kaskartą rimtesnius ir rimtesnius priešus, tik su Limeika dar vengė susidurti. O tas vis taip pat išdidžiai žiūrėjo savo gražiomis, mėlynomis akimis , iš aukšto žemyn į savo menką, silpną priešą.

* * *

Artinosi metinis šachmatininkų turnyras, rengiamas gimnazijoj prieš Velykų atostogas. Pretendentai į „meisterius" rūpestingai ruošėsi, tik vienas Limeika, tikras savo laimėjimo, linksmai švilpavo ir stengėsi išnaudoti tirpstančią čiuožyklą.

Turnyrui prasidėjus, mokytojas nustebo Puidoko subrendimu. Jis lengvai nugalėjo visus vidutiniuosius žaidėjus, net Žuką, laimėdamas daugumą taškų. Jam beliko susitikti su Limeika. Šeštadienio vakarą, baigdami turnyrą, juodu susėdo vienas prieš kitą.

Limeika žaidimą pradėjo, kaip visuomet, gyvai ir lengvai. Puidokas lošė susikaupęs, įsigilinęs. Jis tuoj pastebėjo Limeikos netsargumą, susistatė planą ir vykdė jį iš pradžių viso neišduodamas. Staiga Limeika prakišo vieną figūrą.

— Aha!... — ištarė jis, truputį nustebęs, susigriebdamas. Jis surimtėjo ir, sutraukęs antakius, pažvelgė į draugą. Rudose Puidoko akyse buvo toks pasiryžimas laimėti ir toks tikrumas, kad Limeika susirūpino ir ėmė karščiuotis. Nors dar keletas ėjimų rodė jo įgudimą, bet vėliau jis padarė klaidą ir juoda karalienė, perkelta drebančia iš džiaugsmo Puidoko ranka, atsistojo prieš iš visų pusių apsuptą Limeikos karalių.

— Matas! — vienu balsu sušuko apgulę stalą jaunuoliai, triukšmingai plodami ir sveikindami Puidoką.

Vos pasigirdus tam magiškam žodžiui, Puidokas pajuto Limeikos žvilgsnį. Jis pakėlė akis ir nutebęs sekė visą gamą įnirtimo ir pykčio draugo veide. Staiga kilusio džiaugsmo nebeliko nė pėdsako.

— Kaip tai... — pradėjo Balys, bet nebaigė ir mėšlungiškai suspaudė savo dailioj rankoj vieną figūrėlę. Ji silpnai trakštelėjo.

Draugams jau buvo nusibodus išdidi Limeikos diktatūra. Jų veidai spindėjo piktu džiaugsmu. Puidokas pasijuto baisiai nesmagiai. „Geriau būčiau prakišęs“ — pagalvojo jis, nebedrįsdamas pažvelgti į Balį ir vos begirdėdamas mokytojo žodžius:

— Taip, Puidokas puikiai ir šaltai kombinavo.

* *
*

Nemalonus jausmas nepaliko Puidoko ir namie, kai jis vėl išsiėmė užmestus istorijos konspektus ir vos pavartytus vadovėlius.

— Juozai, eikš partiją sulošim — pakvietė jį iš už sienos Stepas.

Kelių mėnesių bėgyje įprastas pamėgimas krustelėjo jame. Bet jis susivaldė: „Užteks šiai dienai. Šachmatai telieka liuoslaikiui“ ir balsu šūktelėjo:

— Neturiu laiko.

Mokytis nesisekė. Įnirtęs Limeikos veidas maišėsi jo akivaizdoj. „Gal jį reikėjo įspėti, kad aš gerai pasiruošęs?... Bet ne, — taip niekas nedaro“. Susimąstęs jis pasiėmė savo mažą, juodą knygelę, kurion kas vakarą sutraukdavo sąžinės sąskaitos rezultatus. Jis jautėsi turįs ten šiandien pažymėti minusą, bet nežinojo, kur. Skyrely „Puikybė?“ „Apleistos pareigos?“ „Įžeidimas“?

Pasukinėjęs rankoj plunksnakotį, Puidokas šeštadienio eilutėj per visus skyrelius įrašė savo smulkia, nervinga, charakterizuojančia jo jautrumą, rašysena: „Laimėjau šachmatų turnyrą“.

ATEITIES 6 NR.

išeis birželio pirmosiomis dienomis. Raštus siųsti iki gegužės 20 d. korespondencijas iki 18 d.). Jame be eilinės medžiagos bus premijuoti konkursai vasarai, ekskursijų nurodymai, straipsnis apie teatrą ir Eždžion–Tekš linkėjimai visoms gimnazijoms vasaros atostogų proga.

ANT. RAČINSKAS

ŠIS TAS APIE BARANAUSKO KŪRYBĄ

Dar taip netolimos niurios praeities dienos be stambesnių pragiedrulių ir dvasios prošvaisčių. Reti buvo tie, kas sukaupdavo mintį ir jausmą konkrečiomis formomis, ir reti ne todėl, kad retai gimdavo, bet ir užgimę neturėjo pirmutinio akstino, kas pažadintų savęs pažinimui, o dar daugiau — įmanomų pasireiškimo sąlygų. Dėl to mūsų gyvenime nuo Duonelaičio ligi spaudos grąžinimo, kada prasidėjo intensyvus ir nenutraukiamas kultūros darbas, matome tik kelias stambesnes prošvaistes, kurios stovi atskiros kaip reti nakties žiburiai, bet nepadaro ištisos nenutraukiamos grandinės.

Šįmet švenčiame vieno anų dienų darbuotojo, vyskupo A. A. Barono–Baranausko, 100 metų gimimo sukaktuves. Jo gyvenimą ir visokeriopą veiklą visi turbūt gerai žinome, šia proga praverčiame keletą jo literatūrinės darbuotės lapų.

Padaryta, rodos, nedaug, bent taip atrodo mūsų akimis žiūrint, bet padaryta nemaža anų laikų sąlygose, ypač pažiūrėjus į tą kelią, kurį teko poetui praeiti.

Gimęs Baronas judria ir poetinga siela, kūrybiniai polėkiai jau pačiose jaunystės dienose jam nebuvo svetimi ir ne vieną savo sukurtą dainelę niuniavo nepaklusnią bandą varinėdamas. Tik jo dainos ir būtų pasilikusios piemeniškos dainos, jei nebūtų tekę autoriui prasimušti plačiau į pasaulį. Pirmieji žingsniai į erdvę — Rumšiškių raštininkų mokyklą 1851—1853 m., toliau raštininkavimas Žemaičiuose: Vainute, Raseiniuose, Skuode, dar toliau dvasinė seminarija ir akademija. Iš namų išsinešė gimtinės meilę, pamaldumą, kurs nuolatos vis stiprėjo, ir palinkimą į poeziją. Bebūdamas Rumšiškėj, bando rašinėti lenkiškas eiles. Ten rados „Wylew Niemna ir Rumszyszkach“, „Wiosna“, „Lato“, „Jesień“, „Zima“. Tik raštininkaudamas Žemaičiuose pradeda rašinėti lietuviškai: „Jaunų dienų atminimus“, „Vilko ir piemenų vainą“, „Saulėtekį“. Bajoraitės Praniauskaitės įtakoj dar labjau palinksta į religingumą ir 1856 m., nusipirkęs 4 klasių pažymėjimą, stoja Varnių dvasinėn seminarijon, kur patenka vyskupo M. Valančiaus įtakon. Seminarijoj susitinka klieriką Kl. Kairį — poetą ir lietuvių kalbos mokovą. Ten parašytos kaikurios dainos kaip „Giedu dainelę“ ir vėliau kiek — giesmės, kurios Artojų giesmių vardu pateko Valančiaus giesmynan. Kaip gabus mokinys, Baronas siunčiamas Petrapilio dvasinėn akademijon. Akademijos laikai — vaisingiausias ir vertingiausias Barono kūrybos laikotarpis. Tuo laiku parašyta „Kelionė Peterburkan“, „Girtuoklių sueiga“, „Dievo rykštė ir malonė“, „Pasikalbėjimas giesmininko su Lietuva“ ir Barono šedevras „Anykščių Šilėlis“. Vėlybesni metai

— studijos užsieniuose, bedavė „Neramumą“, o nuo 1863 m. kūrybinis darbas visai nutrūksta — neskaitant vyskupams rašomų pasveikinimų ir dvasinių giesmių, į kurias grįžta senatvėje.

Barono pasitraukimą nuo poezijos turime aiškinti keliomis priežastimis. Viena, užsiima savo dalyko specializavimosi, antra, susidomi kitais dalykais ir trečia — palinkęs lenkiškuman, nebenori tęsti lietuviškų darbų iš vienos pusės ir dalyvauti atgimstančiosios lietuvybės darbuose iš antros.

Grįžus iš užsienių, Baronui tenka profesoriauti Žemaičių dvasinėje seminarijoje, kur 1863 m. Muravjovo įsakymu homiletika leista skaityti rusiškai arba lietuviškai. Berengiant homiletikai, Baronui teko po dviejus metus skaityti lietuvių kalbą, kad vėliau suprastų lietuviškai skaitomą kursą. Čia prasidėjo domėjimasis filologija, kas atėmė daug laiko, iš kitos pusės daug patarnavo lietuvių kalbos tyrinėjimams.

Tapęs pavyskupiu ir vėliau vyskupu, Baronas atšąla nuo filologijos ir vis daugiau ir daugiau pasiduoda matematikai, į kurią palinkimą nuo mažens turėjęs. Aišku, Baronas nesiruošė tapti matematiku — tai buvo nekalta priemonė laikui praleisti. Jo paties pasisakymu, matematika užsiimąs, kad netinginiautų ir lavintų savo protą. Tuo labjau šis užsiėmimas ar žaislas tiko, kad niekuo nerišė su gyvenimu, kuriame dalyvauti ir žengti pirmose eilėse, kaip darė M. Valančius, Baronas nenorėjo. Anot jo paties, matematika esanti laisva, nuo kurstymų ir insinuacijų. Tokiu tai pasiteisinimu Baronas atstūmė poeziją ir visa kas buvo aktualu ir pasinėrė į nesugaunomas abstrakcijas.

II.

Pervertę visą Barono kūrybą, lengvai pastebime, kad poezija jam niekada nebuvo tikslas, o populiari priemonė dėstyti savo mintis. Galima buvo sakyti gražiausius pamokslus, galima buvo rašyti išmintingiausius moralinius traktatus, — nė vienas jų nebūtų taip plačiai pasklydęs kaip pasklydo Barono dainelės ne tik anykštėnuose, bet visos šiaurės Lietuvos dainuojamos. Ypač „Kelionė Peterburkan“, iš jo namiškių išprašyta, perrašinėjama ėjo iš rankų į rankas visur dainuojama, visur skelbdama Barono ideologiją.

Į savo kūrybą Baronas sudėjo visus savo pageidavimus, įsitikinimus ir idėjas taip, kad jo dainos atrodo autoriaus Credo viešai išpažintas — asmeniški įsitikinimai ir kūryba, kūryba ir asmeninė ideologija tartum viena ir tas pat. Atsimindami Barono kūrybinio laikotarpio pagrindinius siekimus — juos pačius rasime ir jo dainose: Dievo meilę, Jam pasidavimą ir garbinimą, tėvynės meilę ir tarpusavinius santykius su tėvais, broliais, visais lietuviais ir pagaliau viso pasaulio žmonėmis.

Iš mažens Barono sieloj klestėjęs religingumas ir dievobaimingumas, seminarijoj dar sustiprintas, asmeniniame gyvenime jį nuvedė net lig ekstaktinio pamaldumo, o jo kūrybai da-

vė galingą motyvą, kuriuo visi kiti antraeiliai remiasi. Dievo meilė ir Jam tarnavimas, susilieję su tėvynės meile, sudaro pagrindinę Barono kūrybos liniją. Net žvelgdamas senovėn Baronas džiaugias lietuvių pamaldumu, nors jie tikrosios tikybos dar nepažino, ant kalnų dievaičiai tebestovėjo, bet buvo geras noras — nusilenkti Dievybei, melstis ir Jai pasiduoti. O paskui.

Ąžuolai griuvo, dievaičiai žuvo
Krito ne viena žinyčia;
Po jos užstojo mokslo duotoja
Lietuvoj — Rymo Bažnyčia. (Giedu dainelę)

Nuo krikščionybės įvedimo bažnyčia viešpataujanti Lietuvoj. Ji glaudžianti ponų ar kitų pasaulinių galių nuskriaustus mažiukus, žadanti čia žemėje geresnį rytojų:

Nesibijokim, nebėdavokim,
Dievas — ko reikia mums — žino;
Kai bus mums sunku — duot savo ranką
Mums kožną kartą ketiną...

ir malda sugeltas širdis gydanti:

Vienok malda audras valdo
Ir ramybę dūšioj daro
Ir nedorus svieto norus
Iš po širdies laukan varo. (Kelionė Peterburkan)

Ir didžiausias priešas, kas šią paguodą iš žmonių gali atimti. O toki yra naujenybių mėgėjai, kurie atsižadėję viso seno, kas buvo brangu jų tėvams, atsigabena laisvamanybę.

Nes kas rūbų savo senovės nekenčia,
Tas ir tėvo, sakau, ir močios nekenčia;
Tas ir Dievo, sakau, už Dievą neturi,
Nes jam tėvas mada, anas mados žiūri.
Nes kas savo rūbų senovės nekenčia,
Tas savo tikybos ir doros nekenčia,
Tam nereik bažnyčios, nes širdy tuštumas,
Nes jam mada Dievas, nes jam ponas — kūnas.

Jei šis priešas veikia palengva ir slaptai, tai kitas — rusų valdžia — viešai ir pajėga Rymo bažnyčios vaikus pravoslavijon verčia. Ir dėl to Baronas, kaip lietuvis ir katalikas, sukyla prieš rusus:

Kad tu gude nesulauktum,
Ne taip, kaip tu nori —
Bus, kaip Dievas duos,
Ne tavo priesaikai nedori!

Prisiminęs visas lietuviams padarytas skriaudas — ir prispau-

dimą, ištrėmimus į Sibirą, ir atimtąjį raštą, Baronas pranašingai prabyla:

Pasibaigs giminų adyna,
Sutrupės pasaulis,
Svieto šviesa bus aptemus,
E tamsa kaip saulė.

Todėlei jam nemiela Rusija su savo gražiais miestais, plačiom upėm bei auksuotom cerkvėm — jis ilgis Anykščių ir Lietuvos šilų. Turbūt ten jis ir neištvertų, bet

Ant šios pievelės Dievo avelės
Ėda želmenis šilko;
Piemenys gano, kaip tik išmano
Saugo gina nuo vilko —

suprasime: rodo čia dv. Akademiją, profesorius ir auklėtinius. Lietuvos pasiilgimą išlieja apdainuodamas jos kalnus ir kelmelius, susižavėjimu Lietuva trykšta kiekviena „Anykščių šilelio" eilutė.

Visa tai praėjusių dienų didybės ir esamų vargų apdainavimas. „Pasikalbėjime giesmininko su Lietuva" Baronas mėgina žengti ir į ateitį išdėstydamas priemones, kuriomis būtų galima pasiekti visuotina laimė ir gerbūvis. Dėl to galėtume jo „Pasikalbėjimą" laikyti lietuvio kataliko gyvenimo ir veikimo programa besiremiančia religingumu net mistika. Vakarų Europoj gyvavęs pozitivizmas Baronui nepriimtinas, kaip nepriimtini romantiški svajojimai grįžti praeitin ją prikeliant iš amžino miego, nes

Negrįš seni amžiai, anei amžių laimė,
Nes'kels kaulai didžiavyrių iš senelių kapo

O kad ir keltų, maža būtų paguoda, nes ir „senovėj maža laimė, o didžia kankynė". Buvo daug didvyrių, bet Lietuvą svetimieji darkė, o patys didvyriai mažesniuosius spaudė, pamušė vergijon. Tikrojo bažnyčios mokslo tada niekas nepažino, žinuonys neteisingomis pasakomis svietą penėjo ir vietoj Sutverėjo garbino Jo darbus.

Nevilioja Barono nė aukšti mokslai, nors jais Lietuva visam pasauliui šviestų, nevilioja turtai nei garsūs kūrėjai dainiai. Kaip negalima ir nemiela praeitis, taip nežavi ir ateitis, kad jos vardan sugriautų visa kas sena:

Negrąžink senovės, nes nesugrąžinsi,
Bet neniekink jos paminklų, nekeik vakarykščio.

Nėra reikalo triusti daug mokslų vardan, nes

Visų mokslų nėra galo, nes išmintis Dievas.
Tu netrokšk, sūneli, prieit visų mokslų —
Ką padės tau visi mokslai, jei blogai gyvensi?

Taigi užmiršę visus viliojimus

Nes'trukdykim mokslais, nemarinkim dūšios,
Takais meilės tieson bėkim ir dangaus tėvynėn.

Nereikalingos ir negeistinos didelės laisvės, nes ir jos negarantuoja ilgos egzistencijos — pavergtieji amžius ištvėrė, o laisvieji žuvo:

Kur daug laisvės — nėr vienybės, tenai trumpas galas.

Vadinas, atsisakymas eina visais frontais — ieškoti nereikia nieko naujo, tik susigniaužėti esamoj padėty ir pasiduoti aukštesnėms galioms:

Tu įkaitęs visas užmiršk visus daiktus,
Vienui vieno prašyk daikto: *meilės, tiktai meilės.*

Baronas perdaug pasitikėjo, kad bus teikiama visa kas tik reikalinga, visai užmiršdamas, kad duota bus tik *ieškantiems.* Meilė yra geras daiktas, tačiau mums, žemiškoms būtybėms, ji negali būti vienintėlė ir pati sau tikslas, o tik priemonė ir norma reguliuoti mūsų santykius su artimu arba Absoliutu. Geras Barono samprotavimas —

Tu negausi meilės, ni mokslei, nei sviete,
Tik Bažnyčioj už Altoriaus ir Dvasiškam darbe.

Tą jis taikė savo gyvenime ir įrodė tokių samprotavimų siaurumą. Jei to užteko Baronui, to permaža visai tautai, ir laiminga ji, kad mokėjo daugiau už poetą geisti, siekti ir laimėti. Nežiūrint to, kad Barono dainos vietomis revoliucionieriškai karingos, — vadas jis blogas, nes perdaug sustingęs ir įsisėdęs į esamą padėtį visai ją užgirdamas. Baronas stiprus ir ekspansyvus ten, kur pašalinė jėga užkliudo jo giliausius įsitikinimus ir mylimiausius daiktus: religiją ir tėvynę, Boronas galingas tik prieštaraudamas ir kovodamas su kuo, — matyt, jo priešginiško charakterio pasireiškimas.

III.

Neįvairi Barono kūryba ir poetinėmis reiškimosi priemonėmis. Charakteringiausias trumpų ketureilių daininis posmas, kur eilutė sukapota trumpomis cezuromis, pav.,

Giedu dainelę savo giesmelę
Apie rūpesčius vargelius.
Lietuvos krašto ne taip iš rašto
Giedu senųjų žodelius.

Šios struktūros eilės, matyti, Barono nuosavas žanras, į šią formą poetas įvilko tas daineles, kurias pats stipriausiai buvo iš-

gyvenęs. Turbūt pats savaime besiveržiąs jausmas ir turinys nesąmoningai pasirinko ir sau artimiausią atitinkamą formą.

Tai yra impulsyvus turinio ir formos sutapimas, o ne galvojimų padarinys. Ir tos eilės, kurios nesiliejo iš širdies ir negimė su jausmu, o buvo rašomos kaip išprotavimas, kažkoks pamokslas, — įsikūnijo sunkiomis ilgomis eilėmis be įvairumo, fantazijos ir gyvybės, be poetinių įvaizdžių:

Siuntė Ryman paslus ir dėl šalies savo
Švento Petro raktus nuo Popiežiaus gavo.
Nuo to čėso Guduos' Unija įstojo
Ir per čėsus visus taip Guduos' buvojo.

Ir labai gaila kad tokių eilių daugiausia, — sausas, sunkus moralizavimas, be poetinių polėkių viena prie kitos eilių lipdymas. Ir tos eilės parašytos jaunystėje, kada Barono talentas buvo pačiame stiprume, kada buvo gyvu jausmu kūriamas „Anykščių Šilelis" ir „Kelionė". Matyti, šios eilės parašytos gilaus nepoetingumo valandomis, o senatvėje geresnių ir galėte nebegalėjo sukurti, kaip pats prisipažįsta:

Nors didį meilė širdy plėškėjo,
Nejutau šišo ir kankliai tylėjo,
Kankliai nutilo... ir visai nutilo,
Širdis ataušo ir nebesušilo
Ir dainų dvasia kažkur pasidėjo,
Tik kalbamokslis viens berūpėjo.

Aukščiausias turinio ir formos atžvilgiu Barono kūrybos laikotarpis — dvasinės Akademijos studijų, ypač 1858 metais, kada parašyta pirmoji „Anykščių Šilelio" dalis. Turbūt tada buvo stipriausias lietuviškumo atbudimas. Ir „Šilelį" parašyti padiktavusi tautinė ambicija, tokia bent nuomonė visur išsiplatinusi. Tuo pat laiku Baronas arčiau susipažino su pasauline, ypač lenkų, literatūra, įsiskaitė ir pamėgo Mickevičių, iš kurio pasiėmė savo „Šileliui" formą — būtent siliabinę eilutę, kuri, kaip žinome, nuo toninės eilutės skirias tuo, kad remias skiemenų skaičiumi, o ne pastoviomis kirčiuotų ir nekirčiuotų skiemenų atmainomis.

Imdami „Anykščių Šilelį" formaliniu atžvilgiu, neišeškosime visų kalbos puošmenų: tropų ir figūrų — paliesime tik bendrą nuotaiką „Šileliui" charakteringą.

Visoje savo kūryboje Baronas mažai teliečia save ir savo išgyvenimus. Gausiausia egocentriniais motyvais yra jo „Kelionė Peterburkan", kitos dainos daug daugiau suobjektyvintos, o „Anykščių Šilelio" autorius tartum išnyksta ir pasislepia už piešiamų vaizdų, kad atrodo, jog jo visai nebelieka. Tokiu būdu Baronas priartėjo prie didžiojo epo nuotaikos ir pobūdžio, kas davė pagrindo J. Dobilui anuo metu kalbėti apie Baranausko homerišką dvasią. Su Homeru kaip ten bebūtų, pertoli jis mums siekti ir perdideli skirtumai, užtektų sugretinti Baroną ir kitą lietuvį poetą — K. Duonelaitį. Įsiskaitę

K. Šklėrius, Senukas

Duonelaitį, visur jaučiame dinamiką — gyvenimą ir judėjimą. Vyksme, tapime ir judėjime glūdi didžiuma Duonelaičio kūrybos grožio. Tuo metu pas Baroną visur statika. Duonelaičio judrumą atitinka Barono plastika — spalvos ir formos. Net ir garsai, kurie savo prigimtimi yra dinamiški, Barono taip įkomponuoti į bendrą vaizdą, kad judrumas jų nepastebimas, o egzistuoja jie kaip visos visumos vienas atspindis.

Visa tai nė kiek nemažina kūrinio meninės vertės ir nesilpnina įspūdžio. „Anykščių Šilelis“ turi besiužetiniam kūriniui reikalingą spalvų ir formų žaismą, kurs, sujungtas su griaudingu susimąstymu, skaitytoją nuteikia autoriaus pageidauta kryptimi. Nesirodymas autoriaus su savo nuomonėmis, samprotavimais ir pamokymais negriauna iš vaizdų sudaryto įspūdžio, o palaipsniui jį stiprina, ir leidžia mums veikalą pergyventi, o ne suprasti. To ir reikalaujama iš meno kūrinio. Dėl tokių tai ypatybių „Anykščių Šilelis“, Schleicherio ir Weberio paskelbtas, greta su „Metais“ ilgą laiką užsieniui *atstovavo lietuvių literatūrą.*

PERSKAITYTINA:

Vyskupo Baranausko raštai, Seinai, 1912.
Dievo rykštė ir malonė. Kaunas, 1910.
Pasikalbėjimas giesmininko su Lietuva. Kaunas, 1908.
Dvasiškos giesmės. Kaunas, 1909.
J. Tumas: A. Baranauskas. Kaunas, 1934.
M. Biržiška: A. Barono gyvenimas ir raštai. Kaunas 1934.

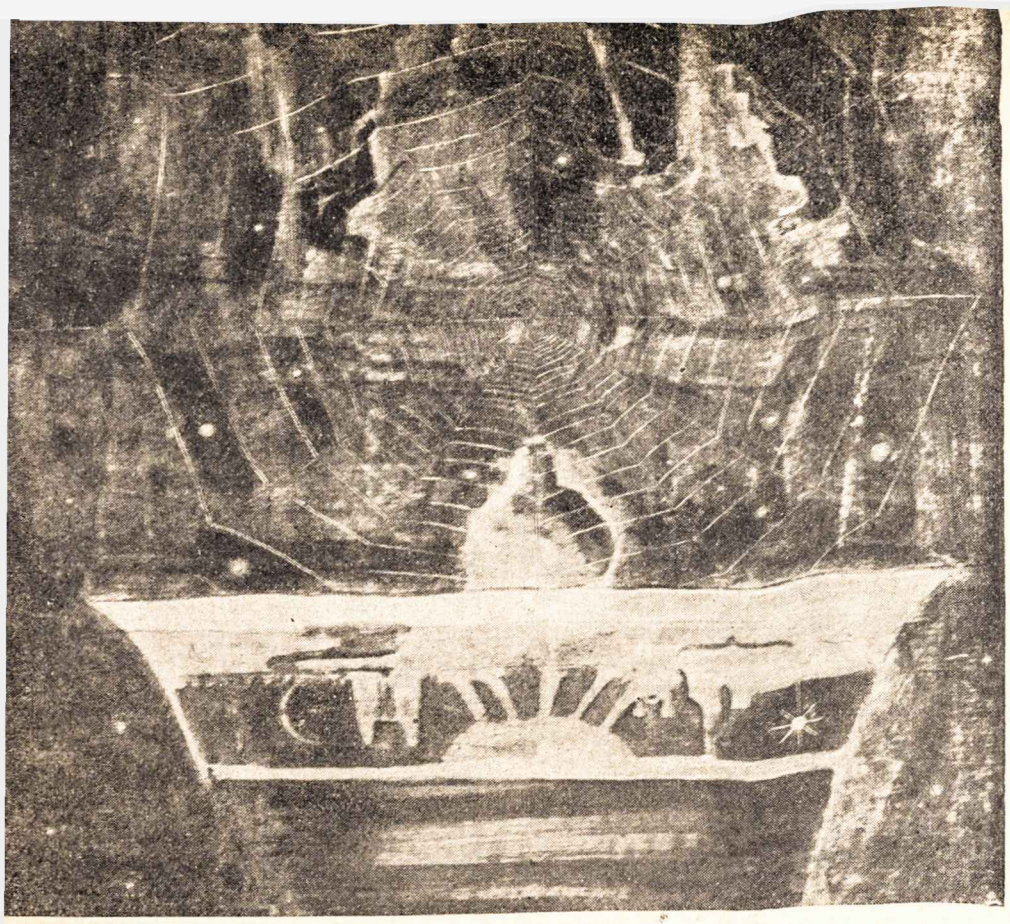

M. K. Čiurlionis, Varpas

Dailin

Mūs

Pažvelgę giliau į praeitį, įsitikiname, kad lietuvių dailės vystymosi tampraus istorinio nesuardomumo bei pragmatinio sutapimo nebuvo. Priežasties tenka jieškoti visų pirma itin nepalankiame etnografiniame Lietuvos padėjime, esančiame toje šiaurinėj Europos lygumų daly, kuri nuo amžių buvo nesuskaitomų kautynių bei barnių arena. Užtenka prisiminti šimtmetines kovas su kryžeiviais ir kitomis gretimomis tautomis. Tad lietuvių tauta, varginama užpuolimais ir amžinai esanti

A. Galdikas, Grybautoja

M. K. Čiurlionis, Rex

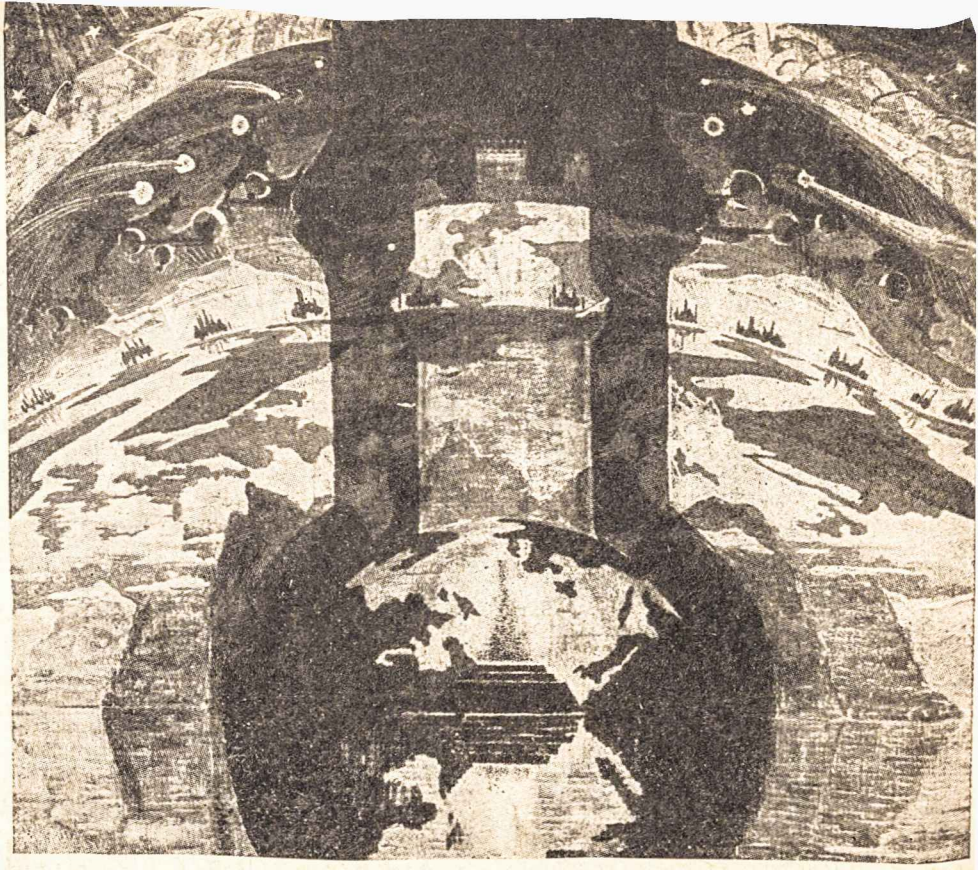

Valeška

nenas

karo pavojaus būklėje, neturėjo tinkamų sąlygų individualiniam menui išsivystyti.

Antrąja to nesuardomumo ir pragmatiškumo trūkumo priežastimi yra politinis tautos likimas, išplaukiąs iš jos geografinės situacijos. Tačiau lietuviškoji dirva buvo palanki meno išsivystymui. Individualinis menas vystėsi, panaudodamas kiekvieną priemonę. Žymesnieji istoriniai įvykiai, kaip krikščionybės priėmimas, kunigaikščių bei karalių šimtmetinių pilių sta-

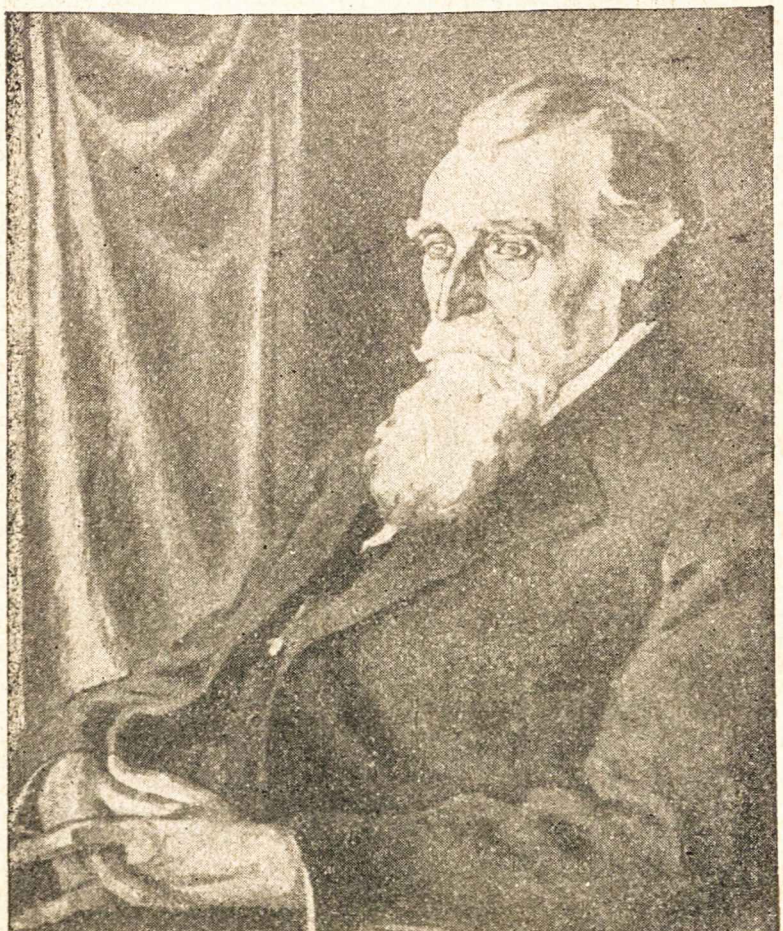

A. Galdikas, Basanavičiaus portr.

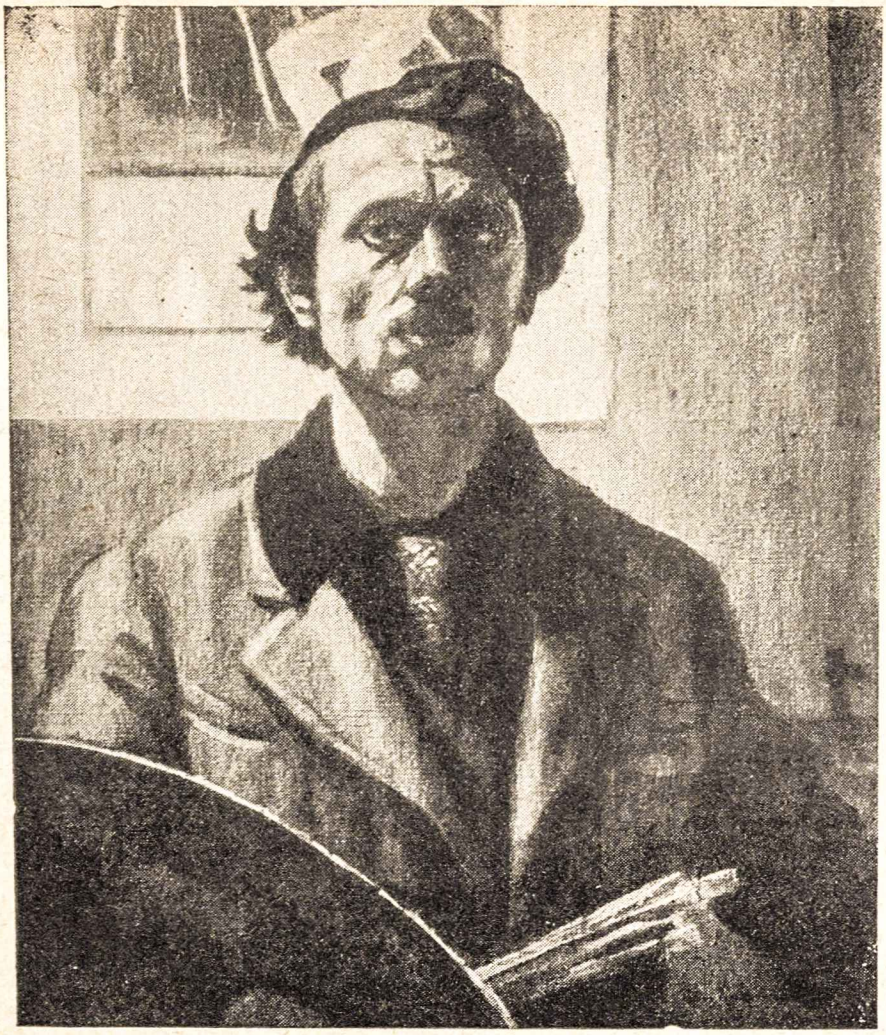

P. Kalpokas, Autoportretas

P. Rimša, Motina

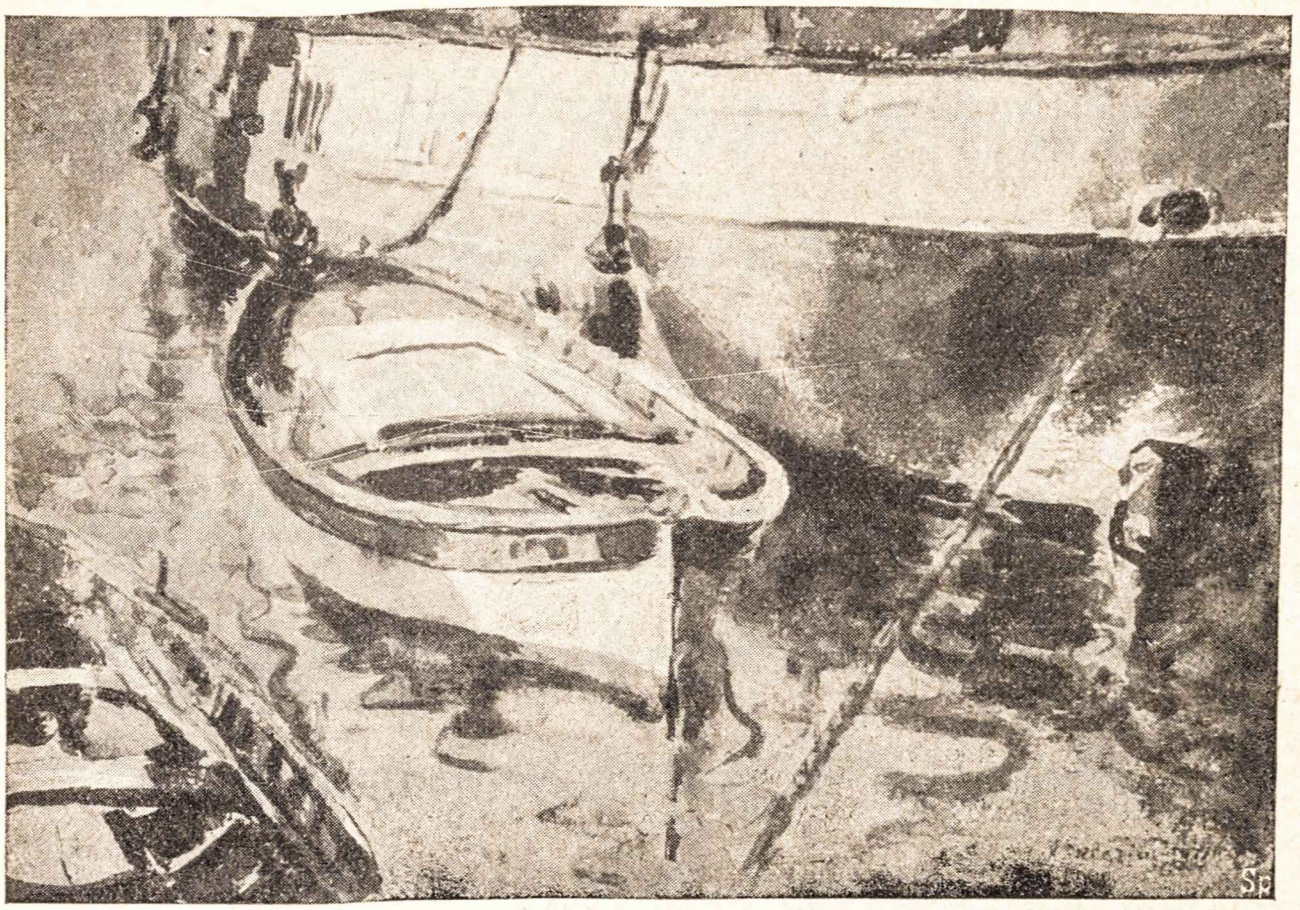

K. Šklėrius Laivai

tymas, ugnimi ir kalaviju sunaikintų sodybų atstatinėjimas duodavo tam daug progų. Kolektyvinė liaudies kūryba ėjo visiškai kitais keliais ir beveik niekada nebuvo susijusi su grynu (kitaip tariant: individualiniu) menu. Liaudies kūryba kukliai augo savo lopšy. Nepaveikė jos nei gotikas, besiveržiąs iš prūsų nuo Vytauto laikų iki pat XVII š., nei renesansas, atgabentas iš koloritingosios Italijos karaliaujant paskutiniesiems Jogailaičiams. Visas naujenybes lietuvių tauta priimdavo šaltai; savaip pasakojo savo pasakas, savaip statė ir puošė pakelių kryžius bei savo namus. Taip tęsėsi beveik per visą istorinį laiką iki XVIII š. galo. Visus keleivius ir Vakarų mokslo žmones, kurie aplankydavo Lietuvą, visuomet užgaudavo kontrastas tarp plačių žmonių sluoksnių ir aristokratijos kultūrinio išsilavinimo. Magnatų rūmai ir rezidencijos sudarydavo kaip ir muziejus, kuriuose, galimas daiktas, buvo sukondensuota kultūra. Už tų gi rūmų langų tęsėsi pilkas, melancholiškas krašto vaizdas ir slinko skurdus lietuvio ūkininko gyvenimas. Simboliškoji dainų kūryba, menas ir bendrai kūrybinis pajėgumas niekam nerūpėjo. Tik XVIII š. gale pasirodė noras ir reikalas sujungti šiuodu elementu ir rasti bendrą kalbą. Tinkamas tai sintezei atėjo laikas kai aukščiausioje Vilniaus mokslavietėj liko įkurta katedra, specialiai paskirta menui.

Nesigilinant į smulkmenišką Vilniaus universiteto veiklos vertinimą, tenka trumpai pažymėti, kad pirmieji lietuviškojo

meno sąmoningos ir originalios kūrybos pasirodymai aiškiai pasireiškė senojoj Lietuvos sostinėj — Vilniuje, ir tikrai Vilniaus universiteto meniškąją veiklą laikome kaip mūsų vaizduojamojo meno genezę.

Po lapkričio sukilimo iki pat 1905 m. tęsėsi tamsiausias vaizduojamojo meno vystymosi, kaip ir bendrai visos lietuvių kultūrinės plėtotės, laikotarpis. Carų valdžios negailestingai stelbė žmonėse tautinio judėjimo pasireiškimus; lietuvis tuomet sėmėsi vilties vien iš savo liaudies dainos, stiprinosi, statydamas kryžius, papuošdamas charakteringais liaudies ornamentais ir laukė geresnių laikų, kuriuos pranašavo slaptai gabenama iš prūsų spauda.

Po 1905 m. revoliucijos, kai buvo galima kultūros srity veikti laisviau, menininkų bei inteligentų saujelė įsteigė „Lietuvių Dailės Draugiją". Toji draugija karštai ėmėsi darbo, vienydama lietuvių menininkus ir plėsdama žmonėse meno pamėgimą. Karo metu, matyt, laikinai sustabdė savo veikimą. 1918 m. vėl pradėjo savo darbą jau nepriklausomoj Lietuvoj. Čia betgi draugija negalėjo įveikti visų uždavinių, reikalaujančių greito sprendimo ir greito išpildymo. Radikaliai perstatytas kraštas reikalavo stipresnės organizacijos. Tad 1920 m. įvairių meno šakų menininkai susibūrė į „Meno Kūrėjų Draugiją".

J. Šileika

Ruduo

Draugijos darbo metodai buvo suformuluoti šiuose dviejuose postulatuose: 1) inicijatyva meno srity priklauso menininkams, 2) vyriausybė bei visuomenė, pasitikėdamos menininkų autoritetu, remia draugiją morališkai ir materijališkai. Šios draugijos veikimas buvo didžiai vaisingas: opera, dramos teatras, konservatorija, meno mokykla, Čiurlionies Galerija — tai „Meno Kūrėjų Draugijos“ kultūrinio darbo vaisiai.

Užbaigus šį didelį organizacinį darbą, draugija iširo. Vadovavimas meno reikalais perėjo į Švietimo ministeriją.

Senesniosios kartos plastikų tarpe pirmą ir garbingiausią

Puzinas Ruduo

vietą užima Čiurlionis. Čiurlionis pradžioj buvo kompozitorius. Tapyba pradėjo užsiimti pagyvenusio žmogaus amžiuje. Čiurlionis pajautė ir įspėjo tautinę žmonių dvasią ir atidengė ją savo originališkuose mistiniuose ir simboliškuose paveiksluose. Čiurlionies kūrėjo talentas nenuėjo ano meto tapybos išvažinėtais keliais, bet siekė abstrakcijos, vizijos ir ekstazės sferos. Savo gyvenimo dienomis neįvertintas ir nesuprastas Čiurlionis šiandieną yra mūsų tapybos pasididžiavimas. Čiurlionies veikalų turime per 200; jie patalpinti jo vardo galerijoj.

Vienožinskis yra vienas ryškiausių senesniosios kartos ta-

pytojų. Jo kūryboje jausti ekspresijonizmo ir Cézane'o įtaka. Kaipo Lietuvių Meno Mokyklos tapybos klasės profesorius, yra parodęs nepaprastų pedagoginių gabumų.

Galdikas — didelio temperamento impresijonistas, nuolat ieškąs painių formos problemų išsprendimo. Jo kūryboje žymu stipri liaudies meno motyvų įtaka. 1932 m. Paryžiaus parodoje jojo drobes nupirko Luksemburgo Muziejus.

Varnas — tai tapytojas — poetas su impresijonisto atspalviu ir šiaip gabus peisažistas. Jojo kūryboje jaučiame įtaką Stanislavskio, Krokuvos Meno Akademijos profesoriaus, kur Varnas kurį laiką yra mokęsis. Tai daugelio gerų portretų autorius. Jam taip pat artimi akademinės krypties tapytojai Kalpokas, Didžiokas.

Šklėrius–Šklėrys — tai akvarelistas, prancūziškojo impresijonizmo šalininkas, saulėtų peisažų tapytojas. Taipgi yra dirbęs skulptūros darbą.

Zmuidzinavičius reprezentuoja natūralizmą su realistinio simbolizmo priemaiša. Naudoja patriotines temas.

Šimonis, pradžioje buvo Čiurlionio įtakoje, nusistovėjo, kaipo dekoratyvinių manierų tapytojas — fantastas.

Rimša, originalus skulptorius, pritaikąs grafiką tapyboje, labai pamėgęs liaudies motyvus, išsiskyrė kaipo gabus medalistas.

J. Janulis — Ruduo

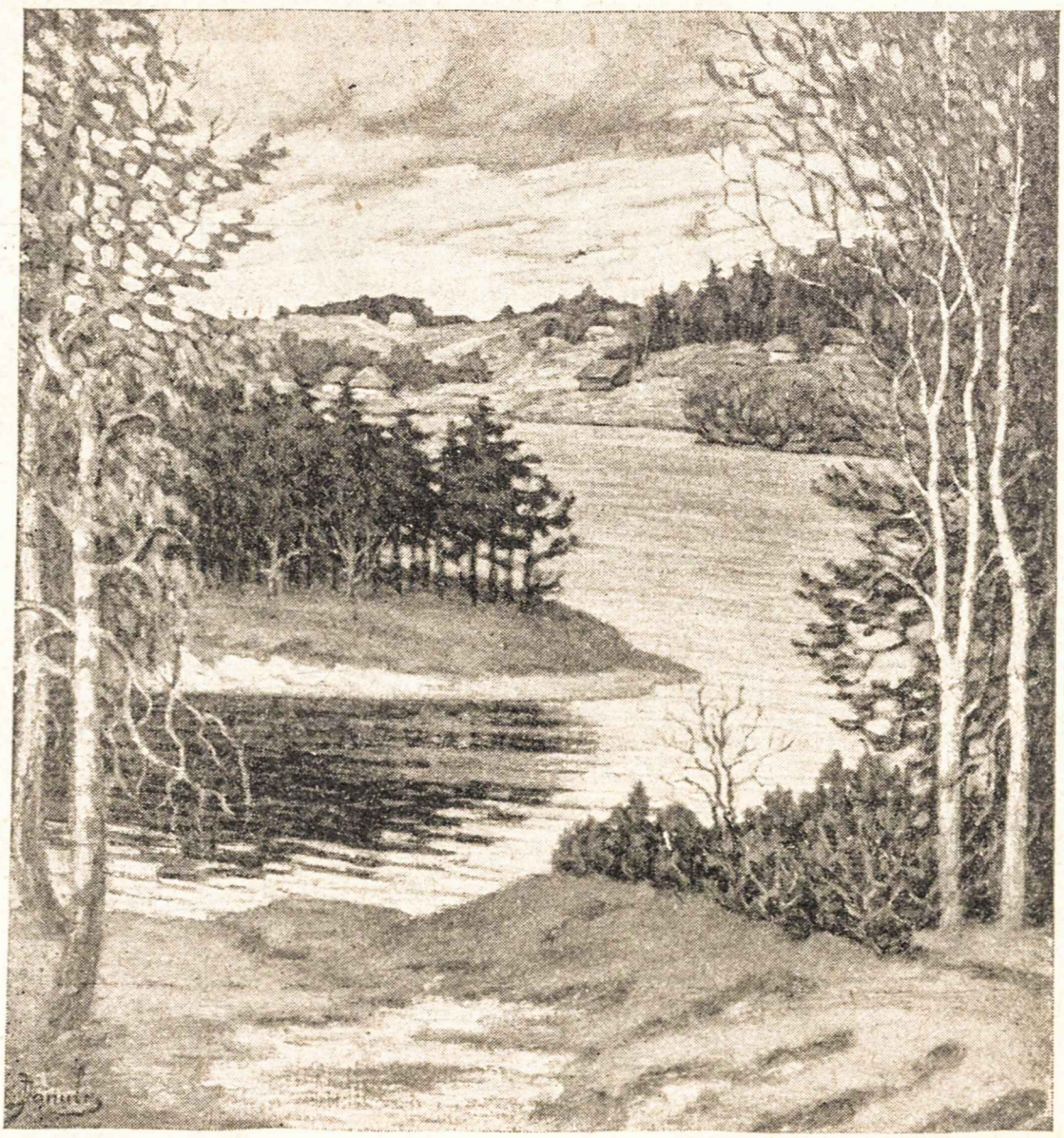

N. Arbitblatas, Mergaitė

Zikaras priklauso prie akademiškai natūralistinės krypties atstovų. Tai geriausias skulptorių. Jis yra padaręs daug portretinių biustų, taipgi naudojo istoriškai visuomeniškas temas.

Organizatoriumi ir pirmuoju Lietuvių Meno Mokyklos vedėju buvo Vienožinskis. Mokykla kilo iš piešimo kursų. Di-

Jaunųjų menininkų grupė: (iš kairės į dešinę) Liudas Tiurkys, Adolfas Valeška (šio str. autorius), Samuolis, Vizgirda ir Kazokas.

džiausią pasitikėjimą iš profesorių turėjo Vienožinskis, kuris turėjo didelę — pabrėžiame: pozitivynę — įtaką į mokinius. Daugumas profesorių, neatsižvelgdami į savo meno pažiūras, ėmė skiepyti mokiniuose akademiškuosius idealus. Tatai nepatraukė jiems jaunų širdžių, gi absolventai, apleidę mokyklą, pradėjo kovą už naujas pažiūras. Toji kova paaštrėjo ypatingai pradėjus važinėti į Paryžių.

Kaskartą labiau ėmė aiškėti reikalas sujungti jaunąsias pajėgas bendrai akcijai. Pagaliau 1928 m. šios pastangos pasireiškė įsisteigimu Nepriklausomųjų dailininkų draugijos. Šios draugijos uždavinys buvo: 1) suorganizuoti jaunąsias jėgas bendrajam darbui be užmetimo nariams bet kokios ideologijos ir 2) užmėgsti ir remti bendradarbiavimą su kaimyninių tautų menininkais. Prie tos organizacijos iš senesniosios kartos priklausė Vienožinskis ir Galdikas. Didelės simpatijos ir moralinio paremimo parodė Čiurlionio Galerijos direktorius Galaunė. Per keturius savo gyvavimo metus draugija ne tik subūrė visą jaunąją menininkų kartą, bet išleido iš savęs „Ars" grupę, kuri buvo aiškiai susikristalizavusios meniškos ideologijos. Jon įeina patys gabieji ir talentingiausieji jaunieji menininkai. Štai keletas ryškiausiųjų josios atstovų.

Vizgirda yra postimpresijonistas, turįs didelę išreiškimo jėgą. Jojo paveikslų kompozicijos neapimamos konkrečiomis formomis. Mėgsta kontrastingų tonų žaidimą.

Samuolį interesuoja visų pirma spalvų problema. Forma, dažnai gi ir kompozicija jo paveiksluose turi archajinį charakterį ir toli nueina iš priimtų normų rėmų. Jis yra kartu primityvistas ir modernistas.

Gudaičio veikalai pasižymi itin sukonkretizuota forma bei kompozicija. Jo spalvos yra taipgi konstrastingos. Daugiau yra pilkų tonų.

Kazoko lyriškieji peisažai, paprastai užsinešą realizmu, yra persunkti melancholija.

Truikys ir Ušinskas dirba teatro dekoracijos srity. Truikys — tai dekoratorius konstruktyvistas. Jo daiktai išlaikomi tamsiuose, šaltuose tonuose. Ušinskas šalia dekoracijos užsiima tapyba. Jo paveikslai turi daug bendrų bruožų su Gudaičio dirbiniais, skiriasi tuo, kad stipriau yra užakcentuotas dekoratyvinis spalvų charakteris.

Vertingesniąją grafikos studiją Lietuvoje pradėjo tik jaunieji. Ligšiol turėjome vien paviršutiniškai traktuojamus plakatėlius, vinjetes ir pan. Dabar turime jau tokių grafikų, kurie šią sritį traktuoja rimtai.

Jonynas yra liaudies medžio pjaustymo įtakoje ir yra laikomas gabiausiu. Steponavičius, Bulaka ir Kulakauskas — taipgi grafikai. Pirmasis yra pasidavęs konstruktyvinės bei kubistinės idėjos įtakai, Bulaka nuolankus yra rusiškos mokyklos idėjoms, Kulakauskas užsiima lengvesniojo tipo iliustracijomis.

Mikėnas yra didelių gabumų skulptorius. Ne be pasiseki-

mo įveda į savo dirbinius liaudies drožiamosios skulptūros elementų. Yra padaręs daug freskinių ir mozaikinių dirbinių. Pundžius turi palinkimą į dekoratyviškumą ir stilizaciją; Grybas — tai skulptorius natūralistas, daugelio paminklų autorius. Antinis dirba architektoniškosios ir dekoratyviškosios skulptūros srity.

Baigiant ir bendrai apimant plastikos meno situaciją Lietuvoje ideologiniu atžvilgiu, tenka pažymėti, jog vedama yra kova tarp „senųjų“ ir „jaunųjų“. Senesniosios kartos kova su jaunaisiais yra bendrai žinomas reiškinys. Ji yra vedama visur ir veik kiekvienoj epochoj skirdamasi vien įtempimu. Šis įtempimas ypatingai pas mus Lietuvoj yra dabar stipriausias. O tai todėl, kad daugumas senesniosios kartos menininkų yra išaugę rusų meno XIX š. galo tradicijų sąlygose, negali nutrūkti nuo tų tradicijų ir nenori prisidėti prie nuosavios plastinio meno krypties sukūrimo. Šią akciją pradėjo „jaunieji“, susibūrdami apie „Naujosios Romuvos“ savaitraštį. Jaunieji plastikai remiasi tuo pagrindu, kad tautinis menas stiprumo ir gyvybinės sulties privalo semti iš liaudies kūrybos, kurios elementus reikia sintetizuoti su individualine kūryba. Pavyzdžių gi savo tradicijoms sukurti reikia jieškoti ne Rytuose (Rusijoje), bet Vakaruose, ypač Prancūzijoje. Prancūzų tradicijos yra artimiausios mūsų jaunajai kartai, rusų gi laikomos — kaip rutulys prie kojų, kuris stabdo meninę pažangą.

L. Truikys

Aukso žaismo (P. Vaičiūno) dekoracijos

Veda **V. Valentinas**

Šventųjų Metų užbaigimas. Kauno ateitininkai studentai ir sendraugiai balandžio 7 d. surengė iškilmingą Šventųjų Metų užbaigimą. Užbaigimo iškilmės prasidėjo iškilmingomis pamaldomis studentų bažnyčioj. Po pietų įvyko jubiliejiniams atlaidams gauti procesija. Procesija išėjus iš T. T. Jėzuitų bažnyčios aplankė Vytauto ir šv. Trejybės bažnyčias ir Arkikatedrą - Baziliką. Gražus ir neužmirštamas buvo momentas kada šv. giesmes giedodami Kauno gatvėm žygiavo universiteto profesoriai, aukšti valdininkai, studentai ir didelė katalikų inteligentų minia. Iškilmingiausioji šv. Metų užbaigimo dalis buvo ateitininkų salėj. Programą pradėjo stud. ateitininkų choras malda „Tėve mūsų". Toliau kalbėjo prof. St. Šalkauskis tema: „Pažinkime mūsų religiją". Sekė meninė dalis, kurią išpildė kompozitorius A. Račiūnas, operos solistai Kaupelytė, Babravičius ir A. Sodeika ir smuikininkas Motiekaitis. Akompanavo muzikas K. Kaveckas. Meninę dalį užbaigė stud. ateitininkų choras pagiedojęs kelis fragmentus iš „Septynių Kristaus Žodžių" ir „Tu es Petrus". Didžiulė ateitininkų salė negalėjo sutalpinti visų norinčių į ją patekti.

Religinės muzikos koncertai. Šiais metais religinės muzikos mėgėjai tos rūšies koncertų stoka negalėjo skųstis. Pereitos gavėnios metu įvyko net šeši tokie koncertai. Apie Vedri „Requiem", išpildytą stud. ateitininkų choro, rašėm pereitam „Ateities" numery. Sekantis koncertas buvo vėl to paties choro, kuris jau net ketvirtą kartą Kaune statė „Septynius Kristaus Žodžius". Be choro dar dalyvavo operos solistai Rakauskaitė, Kutkus ir A. Sodeika. Vargonavo muz. B. Dvarionas.

Valstybės Teatras taip pat susidomėjo tos rūšies koncertais. Balandžio 3 d. toks koncertas ir buvo. Pirmą koncerto dalį sudarė St. Šimkaus „Tėve mūsų", Čiurlionies „Neliūskime" ir „Sanitus". Antroji koncerto dalis buvo G. Rossini „Stabat Mater". Veikalas skoningai ir kruopščiai atliktas. Dalyvavo žymiausios Valst. Teatro jėgos: K. Petrauskas, V. Jonuškaitė-Zaunienė, E. Kardelienė ir I. Nauragis, operos choras ir operos bei radiofono sujungti orkestrai.

Balandžio 9 d. Įgulos bažnyčios choras, vedamas muziko Dambrausko, pastatė Hartmano „Išganytojo mirtį". Hartmanas žinomas moderniškosios bažnytinės muzikos oratorinio stiliaus kūrėjas. Be choro dar dalyvavo solistai: Grigaitienė, Jonuškaitė-Zaunienė ir A. Sodeika. Po savaitės, t. y., balandžio 16 d. tas pats choras su operos solistais: Santvaru, Mažeika ir Kučingiu statė L. Perosi „Pasiją" — Kristaus Kančią. Abu koncertai praėjo su dideliu pasisekimu.

Paskutinis koncertas buvo Did. pektadienio vakare Kauno Arkikatedros Bazilikoj. Tokie tradiciniai, nemokami koncertai, įvesti a.a. prof. Naujalio, esti kasmet. Šiais metais giedojo klierikų ir Bazilikos chorai. Programą sudarė įvairių autorių bažnytinės giesmės.

Antrasis Vilkaviškio vyskupijos Eucharistinis kongresas įvyks šiemet Marijampolėj birželio 29 ir 30 d. Kongreso paruošiamieji darbai jau pradėti.

St. Šimkaus jubiliejus. Šiais metais sueina 30 metų, kai kompozitorius St. Šimkus vaisingai pradėjo darbą lietuviškosios dainos bei muzikos srity. Tuos jo nuopelnus lietuviškosios kultūros srity norima tinkamai įvertinti. Kaune net komitetas susi-

darė toms sukaktuvėms rengti. Gegužės 4 d. norima surengti paties jubiliato diriguojamą jo kūrinių koncertą. Taip pat komitetas nori surinkti ir išleisti visas jo parašytas kompozicijas.

Mirė Juozas Vaičkus. Balandžio 7 d. staiga širdies liga mirė Juozas Vaičkus. Devyniom dienom vėliau, t. y. balandžio 16 d., turėjo būti minimas jo 50 metų amžiaus ir 30 m. scenos darbo sukaktuvės. J. Vaičkus buvo profesionalinio teatro įsteigėjas Lietuvoj. Paskutiniu metu buvo įsteigęs Kauno kino studiją ir rengėsi pastatyti Kražių skerdynes.

Prel. Al. Jakštui-Dambrauskui 75 metai. Šiemet rugpiūčio 26 d. sueina garbės profesoriui prelatui Aleksandrui Jakštui-Dambrauskui.

TEATRAS

Klaipėdoj opera liks. Pereitam „Ateities" numery apgailestavom, kad dėl sunkių materijalinių sąlygų turėjo užsidaryti Klaipėdos opera. Kai tik opera ir simfoninis orkestras nutraukė darbą, tuojau sujudo Klaipėdos lietuvių visuomenė, net įkūrė operai gelbėti draugiją. Operos likimu susirūpino taip pat Klaipėdos Krašto Gubernatorius, muzikai, organizacijos, spauda. Pagaliau su valdžios pagalba pasisekė nors šiam sezonui sudaryti sąlygas orkestrui ir operai gyvuoti. Tad ir vėl prasidėjo darbas. Opera dabar rengia „Faustą", kurio premjera numatyta gegužės 10 d.

Wilhelmo Tell'io premjera. Kas nėra girdėjęs apie Wilhelm'ą Tell'į, tą garsųjį šveicarų medžiotoją, kuris nušaudavo obuolį ant vaiko galvos padėtą, kuris išvadavo šveicarų tautą iš sunkaus austrų jungo. Schiller'is parašė tuo vardu dramą, V. Kudirka ją išvertė, o V. Teatras neseniai ją pastatė. Veikalas yra gražus, bet jo scenos labai sudėtingos ir sunkiai pastatomas. Teatras visas tas sunkenybes nugalėjo ir veikalo pastatymas išėjo gana geras.

Atnaujinta opera „Verteris". Prieš kelis metus buvo pastatyta Massenet opera „Verteris". Vėliau ji buvo išimta iš repertuaro. Neseniai ją vėl atnaujino. Opera yra labai vertinga, pasižymi prancūziškų melodingumu ir orkestro spalvų turtingumu. Vyriausią, Verterio rolę vaidina K. Petrauskas, diriguoja nauja mūsų muzikos kylanti žvaigždė Marijošius.

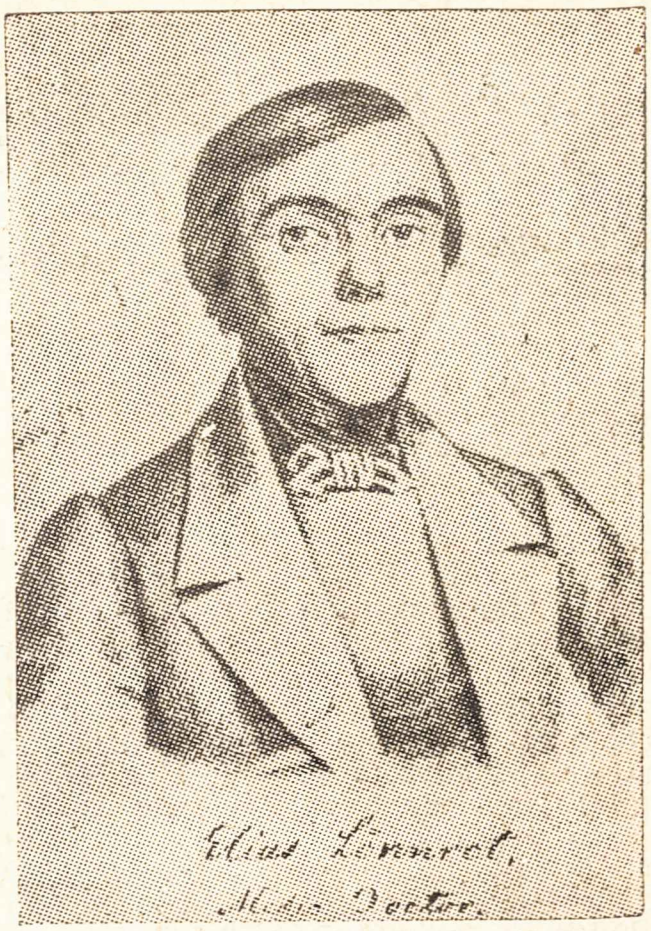

Suomių epo „Kalevalos" rinkėjas
Elias Lönnrot

Italų muzikos savaitė. Tikslu pažinti Italiją, pietų saulės ir kūrybinio entuzijazmo kraštą, muzikos ir dainų šalį. Valstybės Teatras surengė italų muzikos savaitę (IV-22—28). IV-22 V. Teatras statė G. Puccini operą „Toscą"; IV-23. Konservatorijos salėj buvo italų dainų koncertas; IV-24. V. Teatre simfoninis koncertas. Programoj naujieji italų muzikos kūriniai. IV-25 Konservatorijos salėj italų kamerinės muzikos koncertas; IV-26 ir 28. V. Teatre Walf-Ferrari komiškos operos „Keturi storžieviai" premjera ir IV-27 Verdi opera „Aida". Visiems šitiems spektakliams dirigavo italų dirigentas Napoleone Annovazzi.

„Ateities“ redakcija širdingai dėkoja visoms ir visiems ją sveikinusiems Kristaus Prisikėlimo šventės proga.

Velykų atstogų metu „Ateities“ redaktorių pavadavo Č. V. Grincevičius.

ALYTUS

— Šiais mokslo metais pedagogai stengiasi įkinkyti moksleivius į jų praktiško žinių pagilinimo darbą. Jau visiems žinoma, kad gerai veikia literatai, kraštotyrininkai ir fizikai. Be to, mokytojo p. V. Brazdžiaus globojama meno sekcija žada išplėst savo veikimą.

— Prieš Velykų atostogas kūno kultūros mokytojo p. Meškelio pastangomis įsteigta avia—modelistų (aviacijos mėgėjų) sekcija jau tinkamai užsirekomendavo. Šaukiami susirinkimai, kuriuose plečiama aviacijos pamėgimo idėja, aiškinama kaip sutaisyti lėktuvai, braižoma planerių modeliai. Kadangi Alytaus gamta gana patogi sklandymui ir mėgėjų taip pat nemaža, todėl moksleivių tarpe kalbama, kad sekcija įsigysianti sklandytuvą. Sekcijos globėjas prityręs lakūnas, todėl daug kas tikisi išmokt ar bent pramokt sklandyti. Bravo!

— Moksleivių tarpe eina gandai, kad gimnazijos vadovybė, norėdama moksleivių tarpe popularinti vandens sportą, mananti įsigyti motorinę valtį. Geras dalykas, ir moksleiviai tuo džiaugtųsi, tik, kad visi, ne koks nors vienas elementas, galėtų tomis pramogomis naudotis.

— Tuoj prasidės teniso sezonas. Gimnazija turi pakenčiamą teniso aikštelę. Tačiau ne visiems minėtoji pramoga prieinama, nes žaidžia daugiausia tie, kurie turi galimybės įsigyti reikalingus įrankius. Moksleivių tarpe dabar labai mėgiami muštukas, krepšiasvydis, orasvydis, na, ir futbolas smarkiai daužomas.

— Gavėnios metu ne tik Alytaus visuomenės, bet ir moksleivio gyvenimas buvo įvairesnis, negu kad paprastu laiku. IV. 6 buvo Valstybės teatro spektaklis. Vaidinta „Naujieji žmonės“. Kadangi kaina buvo prieinama, todėl nemažas, ypač vyresnių klasių, moksleivių skaičius turėjo progos pamatyti gana įdomų vaidinimą. Balandžio pradžioje mūsų moksleiviai bent maž-dalinai susipažino su pasaulinių muzikų genijų kompoztorių Fr. Šopeno ir F. Šuberto gyvenimu ir maža dalimi jų veikalų. Abu dalykai buvo demonstruojami moksleiviams kine „Kapitol“.

— Religinis moksleivių gyvenimas po rekolekcijų kiek atgijo, bet budimo nėra kam palaikyti, todėl ir viltys menkos.

— Moksleiviai gausiai lanko Miesto skaityklą. Nežiūrint to, kad spaudos skaitymu moksleiviai labai susiinteresavę, bet lyg tyčia nuo stalo dingo visi žurnalai, liko tik kažkeno „išoperuotas“ „Moksleivis“. Gal tai „prima aprillis“ pasėkos, o gal tyčia taip padaryta? Jei taip, tai kam ten valkiojasi visoki „Šventadieniai“, „Dienos“ ir kitoki. Ar jie skaitytojui moksleiviui daug naudos suteikia? Skaityklos vadovybė visa tai turėtų atsiminti.

— „Moksleivis“ graudindamasis, matyt dėl to, kad mūsų gimnazijoje neturi pasisekimo, primygtinai bara ar tai gėdina vyr. klasių moksleivius, kad esą su tuo laikraščiu nei su kitų mintimi nesiskaito. Ką darysi, kad mūsų moksleiviai nenori jo skaityti, kad jie susidarę geresnę nuomonę apie „Ateitį“ ar kitus jų žurnalus. Mums labai keistos „M-vio“ Redakcijos pastabos, kad, jų nuomone, girtini tie, kurie skaito „Ateitį“. Mes tai jau seniai žinome, bet, kad ir tokia graži „M.“ kalba ne visus įtikins,

kad tai nuoširdžiai sakoma. Pats „Moksleivis“ „Ateičiai“ špilkų negaili ir kur gali gelia (ypač per korespondencijas). Taigi ir jūs skaitykitės su kitų nuomone. Taigi ir Alytaus moksleiviai žino kas jiems artimesnis: „Ateitis“, „Šv. Keliai“ ir kiti ar „Moksleivis“, o gal neseniai numarinta „Aušrinė“? Mums atrodo, kad dirbant rimtą darbą nėra reikalo primėtinėti nuomonės, nes kiekvienas turi savąją ir su ja gali gyventi.

Kedras

— Paskutiniu metu jau beveik atsižadėta ir literatūros vakaro, o jei ir bus, tai bus pasitenkinama tik vietinėmis pajėgomis, nes kaip mok. Šukys pranešė, Kauno literatai perdidelius reikalavimus stato. (Matyt, jieškota „Trečio fronto“ liekanų“ R e d.).

— Kooperatininkų dabar kaip ir nėra, nors seniau jie smarkiai dirbo. Koperatyvėlis veikia neblogiausiai, o jeigu būtų visa gimnazija susipratusi, tai jo pajamos žymiai padidėtų. Daug jam kliudo pašaliniai su savo „patarnavimais“. Tas nenormalumas galima ir reikėtų pašalinti.

— Kraštotyrininkai suburti ramiai ilsisi, saldžiai miega ir laukia, kada tvėrėjai tam paskelbs galą ir pradės su jais dirbti. Kam tas įsteigimas, jei jokio darbo bei pasiruošimo tam darbui nėra.

— Fizikos mėgėjai kiekvienas pasiryžęs ką nors padirbti (radio aparat., barometrą ar kitus fizikai reikmenis).

— Užpernai mokyt. V. Brazdžiaus pastangomis buvo įsteigta „Gyvulių ir paukščių globos“ ratelis, bet po steigiamojo susirinkimo kito panašaus dar nebuvo. Mažesnieji, mylėdami paukščius sykiu ir darbelių dvejetuko bijodami, pridirbo daug inkilėlių ir pavasarį, kaip ir kasmet, apkarstė jau beveik visą pušyną.

— Šįmet susirūpinta ir ekskursijomis, nes mūsų gimnazija šioj srityj buvo visai atsilikusi. Tam tikslui sudaryta ir komisija iš 3 mokytojų. Prieš Atvelykį šeštadienį „kariūnai“ su leit. Kukta vyksta į Kauną, kur bus daug kas apžiūrėta.

Būkas

BIRŽAI

Ligi šiol, anot Eždžion-Tekš, „Ateity“ iš Biržų šono buvo tylu. Atrodė, kad jau jų visai nebėra. Bet šioj vietoj įvyko skaudus apsirikimas. Štai dabar išrėšim viską. Net ugnys skils. Pradėsim iš pradžių.

— II. 23 d. buvo literatų įdomus ir prašmatnus **šnektų ir tarmių vakaras.** Pavyko neblogai.

Ir šiaip dabar literatų veikimas smarkiai sustiprintas. Kiek buvo susirinkimų, sunku net pasakyti. Bet kad susirinkimuose išnagrinėjom **Brazdžionį, Miškinį, Cvirką, Nėrį,** įvairias simbolizmo sroves ir lietuviškosios poezijos problemas — tai faktas.

— Gegužės mėn. pabaigoje žada išeiti literatų laikraštėlis **„Literatas“** nr. 1, kurin susitelkia visos biržiečių literatūrinės pajėgos. Taip pat gegužės mėn. pabaigoje nutarta kartu su pasvaliečiais literatais surengti literatūrinį vakarą Biržuose.

— Sekančių mokslo metų pradžioje, maždaug apie rugsėjo vidurį, žadame parsikviesti iš Kauno rašytojų - poetų. Ek, būtų gera! Įsivaizduojam — lipa Brazdžionis ant scenos ir... skaito, sakysim, kad ir ‚Apie išneštą saulę...“ „Rūškaną šešėlį“ ir kit. Anot vieno rokiškėno, tikrai sulinktų bažnyčių bokštai, susikuprintų bakūžės. Arba Zupka — apie kokią nors „žydrių akių mergaitę“. Tai, brolau, gražu ir malonu. Tikrai „neramioji penktokių (kitais metais — šeštokių) „galiorka“ nepasigailėtų garsių — bis! valio ir t. t. Po tokio vakaro, žiūrėk — ir sapnuotų visokius „linksmus berniokus“ ir „žydrių akių mergaičių“ princus — Kazius. Rimtesni, dievotesni žmonės — „rūškanų šešėlių“ Bernardus ir t. t.

Mes manome, kad gerbiamieji rašytojai - poetai neatsisakys pas mus atsilankyti. Kuo gi Biržai prastesni už Rokiškį, Mažeikius, Kėdainius?

— III. 1 d. aštuntokai, suliedami visą savo aštuonerių metų praktiką, surengė labai įdomų, turiningą pasilinksminimą. Ypač sukėlė daug gražių emocijų „Čigonų stovykla“. Be to, visiems labai patiko „Gimnazistiškos nuotrupos“. (Mums atsiųskite! R e d.). Bravo!

— III. 19 d. brangaus mūsų Direktoriaus vardo dienos proga iš ryto visa gimnazija suėjo į salę iškilmingam pasveikinimui. Gerb. Direktorių svei-

kino: mokyt. vicedir. J. Kutra, mokiniai — G. Kaupelytė, E. Šešeikaitė ir kt. Orkestras sugrojo maršą ir „Ilgiausių metų!“. Viskas praėjo įspūdingai.

— III. 31 d. 19 val. gimnazijoje įvyko viešas a. a. kompozitoriaus **prof. Juozo Naujalio** minėjimas. Publikos buvo daug.

1. Gimnazijos direktorius p. J. Vosylius taria įžangos žodį, nušviesdamas velionies gyvenimą, jo kūrinių reikšmę Lietuvai.

2. Gimnazijos choras sudainavo **„Caligaverunt“, „Lietuva brangi“, „Mūsų dirva“.**

3. **Nokturnas** — solo fortepijonu p. Švaraitė. Tėvynės meilė nemari — mergaičių duetas. Barkarolė — solo p. Dunda. „Oi, neverk, motušėlė“, — trio (smuikui, balsui ir fortepijonui) p. Linkevičius, p. Dunda ir p. Švaraitė.

4. Scenoje vėl pasirodo choras — **„Vasaros naktys“, „Burtai“, „Jaunimo giesmė“.**

Choro dirigentas — muzikos ir dainų mokyt .p. K. Linkevičius.

Minėjimas praėjo įspūdingai. Ypač visiems paliko gilaus įspūdžio trio.

— IV. 9 d. buvo VGF Jaunimo vajus. Vakare gimnazijos salėje įvyko iškilmingas posėdis. Tą dieną į gimnaziją visi atėjome su Vilniaus pasais.

— IV. 11, 12 ir 13 d. buvo moksleivių rekolekcijos. Rekolekcijas vedė kun. Deksnys. Po rekolekcijų sprukome į namus.

— Gimnazijos reprezentacinė stalo teniso komanda (A. ir J. Povilauskiai ir B. Marcinkevičius) birželio pradžioj žais su pasvaliečiais, linkuviečiais ir kitais. Ši komanda Biržų miesto pirmenybėse laimėjo pirmąją vietą.

Chapusčius

KĖDAINIAI

Klasių charakteristika

VIII-ta klasė rimta, smarkiai ruošiasi brandos egzaminams. Iš jų bus ateity žymių filosofų, menininkų, poetų, kunigų. Apskritai, tai viena iš rimčiausių klasių. Yra keletas pusėtinų sportininkų. Čia „gyvena“ ir žymiausias gimnazijos šachmatininkas Skačkauskas.

VII-ta — „valstybė“, valdoma moteriško elemento. Decemvyrai (jų klasėj lygiai 19), dažnai daro popietinius „posėdžius“. Posėdžius visuomet pradeda „taikos pypke“. Mergaitės darbščios. Aktyvios kovotojos už moterų teises. Administracines klasės pareigas puikiai atlieka.

VI-tos klasės vyrai nuo mergaičių atskirti. (Lig VII-tos klasės vyrai ir mergaitės mokosi atskirai). Vyrai žymiausi „revoliucijonieriai“ gimnazijoj. Labai energingi ir drąsūs. Jų klasėj visuomet „pavyzdinga“ tvarka. Šiaip ir vyrai ir mergaitės rimti, kandidatai į vyriausius gimnazijos administratorius. Abi klasės organizuotam gimnazijos gyvenimui duoda žymiausius vadus. Vyrų klasėj iš 20 mok. „Ateitį“ skaito 14.

V-ta klasė vos persiritusi per vyresniųjų slenkstį. Labai mišrūs tipai. Vyrai 23 d. kovo suruošė klasinį „Prometėjaus“ teismą.

— III. 16 d. literatų būrelis surengė viešą literatūrinį vaakrą. Savo kūrinius skaitė: J. Žukauskas (VIII), J. Zinkus (VIII), J. Rudzinskaitė (VIII), J. Toločkaitė (VII), Br. Tiškus (VII), Alf. Docius (VII). Vakaras praėjo labai gyvai.

— III. 16 d. literatų būrelis surengė viešą a. a. Lindės-Dobilo paminėjimą. Paminėjimą atidarė gimn. direktorius J. Avižonis. Paskaitą skaitė literatų būrelio globėjas, Dobilo mokinys, B. Rutkauskas. Po paskaitos literatai suvaidino „Kur laimė“ IV-tą veiksmą.

— Neseniai susiorganizavo sportininkai. Veikia 3 sekcijos: žaidimų, lengvaatletų ir vandens sporto. Sportininkai uoliai ruošiasi turnyrui.

— Prieš Velykas katalikės moksleivės dalijo velykiškas dovanas vargšams. Ši veikimo sritis plečiama.

— V. 11 d. gimnazijoj įvyks koncertas. Programą išpildys solistai, choras, kanklininkai ir skudučių orkestras.

Vasaris

KRETINGA

Pranciškonų Ordino Gimnazija

— III. 24 d. įvyko oratorių susirinkimas, kuriame nariai ir valdyba išaiškino buvusią apsnūdimo priežastį. Pasirodė, kad būrelio veikimui kenkė narių neaktyvumas, nepasitikėjimas valdyba ir k. Trūkumus prašalinus veikimas atgijo.

— IV. 10, 11 ir 12 d. buvo gimnazijos rekolekcijos, kurias vedė T. Dominikas O. F. M. Rekolekcijos buvo įdomios. Po kiekvienos konferencijos buvo aiškinami religinio turinio klausimai.

— IV. 22 d. mokiniai, kurie nevažiavo atostogų, o jas praleido kolegijoj, surengė vaidinimėlį „Velykų bobutė". Be šio veikalėlio dar buvo gražių deklamacijų, monologų ir t. t. Į vakarėlį atvyko ne tik mieste atostogaujantieji mokiniai, bet ir visas vienuolynas. Po vaidinimo mokiniai kiek pažaidę išsiskirstė.

Vidurinė Mokykla

— IV. 8, 9 ir 10 d. įvyko kapel. kun. Budraičio vedamos rekolekcijos. Pasirodo, kad ir palaidesnieji mokiniai gali susitvarkyti, nes rekolekcijų metu tvarkos buvo laikomasi.

— IV. 9 d. laidojo Pranciškonų gimnazijos mokinį a. a. P. Tarvydą. Laidotuvėse dalyvavo ir mūsų mokykla. Bet keista, kad mokykla nupirko labai blogą vainiką, o kiti, artimesnieji velionies draugai, nenorėdami mokyklos garbės sugadinti, sudėjo pinigų ir nupirko kitą vainiką, ir už tai kai kurie mokiniai tiek užsigavo, kad pradėjo kratytis „dvarininkų" draugystės ir pradėjo juos visaip pulti.

Goštautas

LAZDIJAI

— III. 31 ir IV. 1, 2 d. buvo moksleivių rekolekcijos, kurias vedė T. Paukštys. Savo turiningomis konferencijomis jis daug ko mus išmokė. Labiausiai jam dėkingi už išmokymą apgauti mokytojus, kad jie parašytų gerą pažymį. O gi štai kaip pamokė: išmokite visuomet pamokas ir tikrai apgausite!". Daugelis moksleivių jau bandė tai įgyvendinti.

— IV. 6 d. VI-os klasės mokiniai surengė mokinio teismą. Jį daug kuo kaltino, todėl nebuvo tinkamai nei apkaltintas, nei išteisintas. Nežiūrint liudininkų įrodymų, VI-os kl. mokinį daug kuo išteisino, tačiau vis tik teisėjas jį nubaudė išsiųsti į pataisos namus per Velykų atostogas. Dėl iškeltų kaltinimų — permaža!

— IV. 7 d. Gimnazijoj buvo literatūrinė valandėlė. Pasirodė jaunieji literatai ir poetai, tik, deja, jų nedaug yra, bent maža buvo tą dieną. Tik trys parodė savo darbelius. Paciukonytė A. ir Paransevičius J. su beletristika, o Labeneckas su poezija užpildė kuone visą valandėlę. Buvo dar keletas deklamacijų. Argi nėra daugiau galinčių rašyti? Juk daug kas turi gabumų, nors tyli! Gimnazijos kapelionas kun. P. Kirvelaitis pamokė jaunuosius literatus rašymo formų ir kaip sudaryti savo stilių. Literatai jam dėkoja.

— Knygininko, kun. P. Kirvelaičio dėka, pertvarkytas knygynas. Jau skaitom knygas naujuoju katalogu. Knygų yra apie 1500, iš kurių keliolika „sudegė" mokinių dėka dar betvarkant. Gėda!

— Sporto sekcijos komisijai padedant stropiai ruošiamasi sporto šventei Marijampolėj.

Melsvutis

LINKUVA

— IV. 8, 9 ir 10 d. buvo mokinių rekolekcijos. Rekolekcijas vedė kun. A. Lipnickas. Rekolekcijos praėjo su dideliu susikaupimu. Trečią rekolekcijų dieną visi mokiniai priėmė šv. Komuniją. Taip pat, patariant rekolekcijų Vedėjui, buvo nutarta ir po rekolekcijų kiekvieną rytą ligi atostogų eiti prie šv. Komunijos. Tą nutarimą daugiau kaip pusė mokinių išpildė.

— Keletas penktosios klasės mokinių su mok. p. Vaitekūnu priešaky sudarė skudučių orkestrą. Skudučių muzika savo tautiškumu ir paprastumu yra gana įdomi.

Šiluvis

MAŽEIKIAI

— Kovo 23 d. septintokai surengė Baltijos vakarą. Vakarą septintokai pradėjo daina „Drąsiai, broleliai, ženkim pirmyn prie jūros". Po to gimnazijos vicedirektorius p. A. Januševičius atidarė patį vakarą, kviesdamas jam vadovauti septintoką F. Daukantą, o po to septintokai parodė visas savo mokslines ir menines galias. J. Antanas skaitė referatą „Baltijos jūra ir jos uostai". V. Liauba pade-

klamavo P. Vaičiūno eilėraštį „Jūros giesmė“. P. Mačėnas skaitė referatą „Jūros reikšmė ir kovos dėl Baltijos“. V. Čerbaitė perskaitė P. Babicko „Marių pasaką“ ir A. Taškus perskaitė A. Gabalio referatą „Mes ir jūra“. Vakarą septintokai baigė dainuodami „Ant marių krašto Palangos miestely“. Patį vakarą būtų galima laikyti visai pasisekusiu, jeigu ne „tylūs“ kai kurių mokiniškos publikos asmenybių „colloquium'ai“, kurie antrajam salės galui ruporų tikrai neatstojo. Bet „ramdytojas“ pasistengė tą nemalonumą likviduoti, ir vakaras pabaigtas visai geroje nuotaikoje.

— Kovo 24 d. Gimnazijos sporto salėje įvyko ping-pong rungtynės tarp Šiaulių ir mūsų gimnazijų mokinių komandų. Mūsų gimnaziją atstovavo K. Žulpa, V. Skeivys ir T. Rabinavičius, Šiaulių — Sipavičius ir Zacharka. Mūsiškiai šį kartą pamatė daug stipresnį priešą ir pralošė, nelaimėdami nė vienos partijos. Bet vis dėlto rezultate gavosi 6:3 šiauliškių naudai, nes trys minusai jiems užskaityti už trečiojo žaidėjo neatvykimą.

Literatūros vakaras

Kovo 24 d. Mažeikių apskr. savivaldybės salėje įvyko pirmas literatūros vakaras Mažeikiuose. Į šį literatūros vakarą buvo pakviesti iš Kauno: V. D. Universiteto literatūros dėstytojas J. Ambrazevičius ir poetai — K. Zupka, F. Kirša, B. Brazdžionis ir Alf. Keliuotis. Publikos prisirinko pilnutėlė salė.

Nors publika beveik punktualiai susirinko, bet programa žemaitišku punktualumu prasidėjo tik kiek vėliau, negu buvo numatyta. Vakarą atidarė gimnazijos vicedirektorius p. A. Januševičius. Jis pirmiausia pasveikino atvykusius iš Kauno svečius, šiek tiek supažindino su literatūros reikšme mūsų gyvenime ir pakvietė atvykusiuosius rašytojus užpildyti vakaro programą.

Pirmiausia J. Ambrazevičius laikė paskaitą apie mūsų šių dienų literatūrą. Visi, tiek mokiniai, tiek inteligentija, taip susidomėję klausėsi įdomios paskaitos, kad, rodos, būtų galima girdėti ir muselę skrendant. Ypač paskaitos žodžius gaudė septintokai, kurie jau žinojo greit būsiant rašomąjį darbą iš mūsų naujosios literatūros.

Pertrauka. Publika susidomėjusi sprendžia literatūros problemas, o mokinukių žvilgsniai nukreipta į pirmąjį suolą, kur tūno poetiškos galvos. Vicedirektorius skelbia poetų pasirodymą —

Kazys Zupka tuojau visus sužidomina savo gražia skaitymo forma, gražiais išsireiškimais. Ir veltui besistengė suprasti jį ne viena žydrių akių mergaitė, (o tokių čia daug!). Kur tau — savo motyvais — Dievu, tėvyne ir kitais — jis vedžioja žydriaakę, kol tik ji išgirsta maždaug apie meilę. Jį palydi plojimų audra. Alfonsas Keliuotis savo linksmais nuoširdžiais eilėraščiais tiek sujaudina visą publiką, kad salė tik ūžia, skamba nuo plojimo.

Bernardas Brazdžionis savo eilėraščiais: ‚Antifona‘, „Dainuotinė“, „Apie išneštą saulę“, „Lietuvos motina“, „Ateities paveikslas“ ir kitais visus rimtumas ir gilumas. Paskutinis pasirodo Faustas Kirša savo eilėraščiais „Gamtos nubudimas“, „Pavasario žmogus“, „Skausmo kryžkelėj“, „Palaiminimai“ ir kitais vedžiojo klausytojus, kaip Beatričė Dantę, po mirties pasaulius, simbolių karalijas, papuoštas švelniomis religinėmis spalvomis. Sunku tiesiog vargšui mokinėliui jį ir besuprasti.

Dar entuziazmo aplodismentais tebekvatoja salė, kai vicedirektorius paskelbia vakarą baigtą ir padėkoja svečiams už atsilankymą. Paskutinį kartą salė nuaidi triukšmingais plojimais ir visi pakelta nuotaika palengva išsiskirsto.

Vakarą svečiai praleidžia linksmame, bet nedideliame inteligentų būrelyje.

Kokį didelį įspūdį padarė mūsų rašytojai jauniems mūsų literatūra besidomintiems mokiniams galima spręsti jau iš to, kad visai neteks nusistebėti, jei išgirsi kokį rimtą klasės mokinį bedeklamuojant Zupkos ar Keliuočio eilėraštį.

Kovo 26 d. mūsų gimnazijoje pademonstruota priešcheminė apsauga. Parodyta priešcheminės apsaugos rūbai, kelių rūšių dujokaukės ir po to duota patiems įsitikinti dujokaukių veikimu. Tam tikslui aštuntoji klasė buvo prileista ašarojančių dujų, ir tada mėginta jon be kaukės ir su kauke įeiti.

Kovo 28 d. gimnazijos aikštėje mėginta padaryti apsisaugojimas nuo lėktuvų iš oro, paslepiant miestą dūmuose. Bet tą dieną buvo toks didelis vėjas, kad vos bekylančius dūmus tuojau pat išsklaidė.

Balandžio 3 d. gimnazijos mokiniams buvo padarytas atskiras kino seansas filmo „Kaspa". Filmu mokiniai buvo labai patenkinti.

Balandžio 6 d. septintokai surengė Maironio vakarą. Jį atidarė gimnazijos direktorius p. J. Rainys, pabrėždamas Maironio - Mačiulio kaip poeto-esteto ir poeto-kovotojo reikšmę mūsų tautos gyenimui. Po jo pasirodė septintokai. V. Čerbaitė gana gražiai padeklamavo Maironio eilėraštį „Jūratė ir Kastytis". F. Daukantas padeklamavo Maironio „Žiemos naktį". J. Antanas skaitė J. Samausko referatą „Lietuvių tautos praeitis Mūsų varguose" V. Pilinka perskaitė šio referato kritiką. Jis referatą vertino iš neigiamosios ir teigiamosios pusės, bet išvadoje vis dėlto rado referatą esant parašytą „bene". Po jo V. Liauba padeklamavo Maironio eilėraštį „Želigovskiui Vilnių pagrobus". Septintokų būrelis įscenizavo Maironio „Jaunosios Lietuvos" studentų susirinkimą. Vakarą baigė M. Vindašiūtė meliodeklamacija „Išnyksiu, kaip dūmas". Pijaninu akompanavo mok. p. Narsutis. Vakarą galima laikyti neblogai pavykusiu, nors vienas mokytojas ir išsitarė, kad jam tame vakare nepavykę susidaryti Maironio asmens vaizdo (tur būt, dėl to, kad nebuvo atskiros Maironio biografijos).

Balandžio 11 pasirodė antras „Atošvaistės" numeris. Bet ir jis nepadarė mokiniams reikiamo įspūdžio. Mat, tikėtasi jį pilnesnį būsiant negu pirmąjį. Kai kurie mokiniai nepatenkinti dėl to, kad redaktorius beveik vienas visą numerį užpildęs (numeryje yra 5 redaktoriaus dalykėliai). Tik be reikalo redaktorius skundėsi, kad per maža esą vietos — vis tiek vienas puslapis liko tuščias. Kitą „Atošaistės" numerį redakcija žada paskirti Motinai.

Aretino

PANEVĖŽYS

J. Lindės-Dobilo minėjimas

Kovo 31 d. „J. Lindės-Dobilo meno kuopa" minėjo savo globėją. Tuojau po mokinių pamaldų kuopos nariai susirinko prie velionies kapo. Dar nenuvytę vainikai, kurie dengė prieš ketverius mėnesius supiltą kapą, primena paskutinę velionies kelionę į šią amžiną poilsio vietą. Rodos tik vakar girdėjome liūdnas atsisveikinančiųjų kalbas, prieš kelias dienas klausėmės nuoširdžių, tėviškų Jo žodžių... Valandėlę susikaupę ir pasiuntę maldas Aukščiausiajam už a. a. savo Globėją, nariai išsiskirstė.

Gaila, kad dėl turėjusio kalbėti asmens nepunktualumo, šis minėjimo punktas išėjo ne visai toks, koks buvo numatytas. 18 val. prisirinko pilna bern. gimnazijos salė. Buvo atvažiavusių ir iš kitur. Ši minėjimo dalis buvo pradėta gedulingu maršu, kurį sugrojo gimnazijos orkestras. P. dir. Elisonas tarė įžanginį minėjimo žodį. Po to stud. Juoz. Masilionis, buvęs kuopos pirmininkas, laikė paskaitą. Paskaitoje kalbėtojas plečiai nušvietė velionies, kaip rašytojo, meno kritiko, pedagogo darbus, išnagrinėjo jo kūrinius.

R. Šaltenis savo žodyje pastebėjo, kad Dobilas miręs darosi mūsų kultūros gyvenime dar gyvesnis.

B. Rutkauskas padeklamavo savo eilėraštį skirtą Dobilui. Eilėraštis visiems padarė nepaprastai gilų įspūdį. Tarus trumpą žodį mok. L. Kuodžiui, kalbos baigėsi. Kuopos nariai suvaidino Dobilo dramą „Širdis neišturėjo". Publika vaidinimu buvo patenkinta. Daugelis pareiškė, kad Panevėžy, išskyrus Valst. Teatrą, nematę taip gerai vaidinant. A. Palšaitytė perskaitė M. Grigonio Dobilui skirtą eilėraštį, kuriam muziką pritaikė M. Karka. Choras padainavo keletą dainelių, kurios velioniui labiausiai patikdavo: „Meno daina", „Kaip gi gražus, gražus..." ir kit. Sugiedojus „Maldą" minėjimas buvo baigtas.

Minėjimui suruošti labai daug padėjo mok. M. Karka. Jis buvo ir dirigentas ir režiserius. Dekoracijas piešė K. Žuromskis.

— Kažkodėl šiemet gimnazijos stalo tenisistai užmigo. Šachmatai taip pat gyvumo žymių neberodo. Tačiau krepšiasvydininkai smarkiai treniruojasi. Teko girdėti, kad šiemet būsianti sporto šventė, kur mūsų gimnazijos krepšiasvydininkai rungsis su lenkų gimn. Būtų labai gerai, kad šie gražūs pažadai neliktų tik pažadais, kaip būdavo kitais metais. Panaši sporto šventė Panevėžy seniai bebuvo. **Algis**

PASVALYS

Atėjus pavasariui pasvaliečiai atbudo, nors, tiesa, jie niekada nebuvo apsnūdę.

Literatai kas antrą saaitę daro susirinkimus. Paskutiniuose susirinkimuose buo gana įdomios A. Strabulio (VIII kl.) paskaitos apie Šatobrianą ir jo kūrybą. Nagrinėjami taip pat ir kiti rašytojai. Susirinkimų dalį moksleiviai užpildo savąja kūryba, eilėraščiais ir kit. Daugiausia tenka išgirsti A. Asiuklio eilėraščių. Vyraujantis jo poezijos motyvas — meilė. A. Geležėlė, jau antras susirinkimas, skaito gana įdomų scenos dalykėlį.

Prie literatų būrelio veikia tautosakos rinkėjų sekcija, kurios narių tikslas — rinkti tautosaką. Sekcijos valdybą sudaro: K. Dobkevičius (VII kl.), H. Tumaitė (V kl.) ir T. Arlauskaitė (VI kl.).

— Prieš Velykas norėta išleisti „Kūrybos Barų" 3 nr., tačiau dėl susidėjusių aplinkybių išeis tik gegužės mėnesį.

Po Velykų literatai mano suruošti literatūrinį teismą ir „prikirsti" Šarūną. Teismo sąstatas jau paskirtas ir baigiamas ruošti kaltinamasai aktas.

— VII kl. mokinių inicijatyva pradėti steigiamojo mokinių kooperatyvėlio darbai. Jau sudaryti įstatai ir pedagogų tarybos paskirta globėja p-lė mokyt. V. Žukauskaitė. p. Direktorius paskyrė laikinąją valdybą, kuri susideda iš pirmininko Pr. Žakevičiaus (VII kl.), sekretoriaus J. Šidagio (VII kl.) ir iždininko K. Dobkevičiaus (VII kl.).

— III. 24. įvyko steigiamojo mokinių koperatyvėlio narių susirinkimas. Jį atidarė koperatyvėlio globėja p-lė mokyt. V. Žukauskaitė. Paskui buvo K. Dobkevičiaus paskaita apie koperaciją, jos išsivystymą ir reikšmę ir Pr. Žakevičiaus kalba, kurioje iškelta koperatyvėlio naudingumas ir jo techniškasis veikimas. Dabar renkami pajai, o juos surinkus bus renkama valdyba, kuri pradės normalų koperatyvėlio veikimo darbą.

— Pasvalio moksleiviai yra ne tik darbštūs, bet ir religingi. Dažnai eina išpažinties, o kai kurie net kas dieną priima šv. Komuniją. Savo religiniams principams pasvaliečiai yra ištikimi ir moka už juos kovoti, o reikalui esant dėl jų nukentėti, bet jokių būdų jų neatsižadėti.

— Kiekvieną gavėnios penktadienio vakarą mokiniai rinkdavos į bažnyčią ir čia, prie atdaro šv. Sakramento, sugiedoję keletą giesmių vėl grįždavo į namus.

— Šiais metais, dėka kun. kapeliono K. Barausko „Ateitis" metams kaštuoja tik 5 lit., o ‚Ateit. Spind." 4 litai.

— Po Velykų įvyks mokyklos ruošiamas vakaras. Statoma „Lietuviškos vestuvės". Pelnas, greičiausia, bus paskirtas neturtingiems moksleiviams.

Kupčius

ROKIŠKIS

LAIŠKAI IŠ ROKIŠKIO

Pavasaris jau atėjo, sujudino gamtą keltis, žaliuoti. Kartu su juo džiugu stebėti ir moksleivijos dvasinį pavasarėjimą, konstatuoti didelį **suaktyvėjimą** religinėj gyvenimo srity. Negalima sakyti, kad anksčiau religinėj praktikoj rokiškėnai būtų apsileidę. Ne. Bet negalima nepastebėti dabartinio to didelio **entuziazmo,** kuris lydėjo Rokiškio moksleivį per paskutines dvi savaites prieš Velykų atostogas po sėkmingų rekolekcijų. Noriu tikėti, kad rokiškėnai ir po atostogų nepames savo priešvelykinio užsidegimo.

Rekolekcijos šiais metais buvo laukiamos įtempta nuotaika, kadangi iki paskutinės dienos nežinojom, kas jas ves. Tik šypsą gerb. mūsų Kapeliono lūpos žadėjo didelį siurprizą — malonų ir linksmą rekolekcijų vedėją.

Š. m. kovo 27 d. greitasis iš Obelių atvežė rokiškėnams mūsų mylimąjį Panevėžio Katalikiškojo Jaunimo Direktorių kun. Alf. Lipnicką. Tą pat vakarą rekolekcijos ir buvo pradėtos. Rekolekcijos pasižymėjo retu susikaupimu, rimtimi, nors per pirmąją konferenciją keli geltoni kaklaryšiai prie durų ir bandė kažką panosėj murmėti. Žydinti kunigėlio šypsena visus pavergė ir žavėjo per visas rekolekcijas.

— III. 30—31 d. d. visa moksleivija ėjo šv. Komunijos. Atsisveikinant bažnytėlėj žibėjo ašaros.

— III. 31. 14 val. 19 min. dideliu būriu išlydėjome mylimą kun. Alf. Lipnicką iš Rokiškio.

— IV. 1. apie 200 moksleivijos **vienybės ženklan** pasiryžta, atsikelia anksti ir 6 val. 30 min. ryto ateina šv. Komunijos.

Tada paseka kiti. Klasėse pakilusi nuotaika. Pasiryžtama eiti rytais šv. Komunijos klasėmis **in corpore!** Taip per likusias dienas iki Velykų atostogų dideli moksleivių būriai **kasdien** ėjo šv. Komunijos.

— III. 31. ir IV. 1., pasibaigus rekolekcijoms, moksleivija studijavo savo mokytojų ir kitų Rokiškio ponų šaržus Kagano parodoje.

Pr. R.

— 23. III. šeštos klasės mokiniai minėjo vysk. A. Baranausko 100 metų sukaktį. Gražų įžangos žodį tarė direktorius p. M. Kviklys. Referatus skaitė Adolfas Baltrukėnas ir Pranas Kozulis. Stefa Lingytė gražiai iškalba „Sudiev Lietuva". Povilaičiūtė greit išpilia ‚Anykščių šilelį". Nap. Greibus ritmiškai išgieda „Giedu giesmelę". Tada kalba apie vysk. Baranauską direktorius p. M. Kviklys, pabrėždamas, kad mes, kaip vysk. Baranauskas, išmoktumėme jausmus suvaldyti ir išystytumėme intelektą ir stiprią valią. Dar sugiedamas tautos himnas ir minėjimas baigtas.

— 9. III. Valstybės Teatro Šiaulių skyrius suvaidino Vaičiūno 4 v. pjesę „Tikruoju keliu", o 30. III. — Otto Ernsto 3 veiksmų pjesę „Auklėtojai". Moksleiviai buvo atsidavę grynai sielos reikalams ir, nenorėdami drumsti šventos rekolekcijų dvasios ir ramybės, į teatrą nenuėjo.

— 11. IV. paskutinį kartą prieš velykų atostogas susirinko jaun. literatai. Petras Mockus skaitė rimtą ir turiningą kritiką - referatą Miškinio **Varnos prie plento.** Kūrybą skaitė Margarita Šulcaitė, Alė Indriūnaitė, J. Kazlauskas, Nakas, Pivariūnas ir

— 12 ir 13. IV. nakčia (juk kitaip laiko nėra) literatai išleido žurnalą „Ižas eina". Redagavo: Pr. Rimša, Balys Serevičius ir Jonas Jukna. Viršelį piešė Jonas Jukna. Turiny randame noveles ir eilėraščius. Charakteringa ir bendradarbių šaržai. Bendradarbiai: Pranas Rimša, Margarita Šulcaitė, Balys Serevičius, Pranas Kozulis, Bronius Kondratas - Audronytis, Jonas Jukna, Balys Milakius (šaržistas) ir Bronius Kulys. Prano Rimšos, Balio Serevičians, Broniaus Kondrato - Audronyčio ir Prano Kozulio šaržus piešė mūsų gimnazijos karikatūristas Balys Milaknis (VIII kl.). Margarita Šulcaitė nepozavo ir jos šaržo nėra. Bronių Kulį šaržavo tuo laiku apsistojęs Rokišky karikatūristas Kaganas.

— Prieš pora savaičių susirgo mokyt. p. Tipelienė. Sunkiai susirgo ir tebeserga. Taigi kat. moksleiviai, kap. kun. Leonardo Gižinsko skatinami, balandžio 4—9 d. priėmė šv. Komuniją ir šv. Mišias išklausė aukodami už mokytojos sveikatą. Ponios mokytojos sveikata, iš tikro, buvo rimtoje padėtyje. Rokiškio ligoninės vedėjas gydyt. Žemaitis, nuo išgydymo buvo atsisakęs, nes nesą galimumo medicinos pagalba išgydyti. Dabar, sako, vis tik truputį gerėjanti. Ačiū Dievui!

— Dar viena reforma ir gana aktuali susirgėliams. Galima eiti pas bet kurį gydytoją, gyvenantį Rokišky. Reikia tik išsiimti direktoriaus ar inspektoriaus raštelį. Gydytojams apmokės gimnazija.

— Gimnazijos klasių ir mokyklos skyrių reforma ypač sujaudino pirmokus. Mat, tie, kurie liks antrus metus arba pataisų neišlaikys, privalės grįžti pradžios mokyklos penktan skyriun. Tai labai ir labai nemalonus būtų grįžimas!

— Dar viena naujiena, kuri mūsų gimnazijoje nebenaujiena. Šeštos klasės mokinys Povilas Užeckas **tikrai** ruošia novelių rinkinį. Novelės būsiančios iš gimnazistų gyvenimo. Drąsų draugo Ušecko pasiryžimą sveikinam. Laukiam gražiai ištęsėti ir pasirodyti.

— Choro vedėjas muzikos mokyt. K. Jovaiša varo intensyvų darbą. Choristai moka daug naujų dalykų. Gražiai sugieda giesmes mokinių pamladų metu. Girdėt, kad bus ruošiamas koncertas.

— Karinio parengimo mokytojas leit. Sirgidas įdomiai dėsto pamokas. Be jokių aštrių baudų (kartais seniau jos būdavo) gražiai palaiko drausmingumą. Dėstomais jo dalykais mokiniai patenkinti ir tokių pamokų laukia. **Romantikas**

ŠAKIAI

— IV. 6. Dr. V. Kudirkos paminklui statyti komitetas surengė literatūros ir meno vakarą. Įdomią paskaitą skaitė Dr. Staugaitis, iškeldamas dar negirdėtų dalykų iš V. Ku-

dirkos gyvenimo. Gimnazijos mokiniai padeklamavo V. Kudirkos eilėraščių, paskaitė jo raštų ištraukų. Buvo išpildyta keletas V. Kudirkos kompozicijos dalykėlių. Į vakarą teikėsi atvykti tik maža dalis Šakių inteligentų ir keletas mokinių.

— Visai neseniai suorganizuotas, bet smarkiai sustiprėjęs Maldos Apbūrys IV. 7 surengė gražų Šv. Teresėlės K. J. minėjimą. Šventosios gyvenimą tikrai poetiškai atpasakojo B. Šerkšnas, VII kl. J. Dėdinas, VI kl. ir M. Striūpavičiūtė, VII kl. skaitė Šventosios laiškų ištraukų. Buvo padeklamuota eilėraščių ir pagiedota keletas giemių. Giedojo I—II kl. mergaičių choras. Stygų orkestras išpildė keletą bažnytinės muzikos kūrinių.

— IV. 12. Įvyko puikus gamtininkų s-cijos susirinkimas. Įdomią ir kiek originalią paskaitą — „Muzika ir gamta" laikė p. muzikos mok. Kulikauskas. Iš paskaitos paaiškėjo, pajusti tik kilnių siekimų žmogus, kad muziką gamtoje gali suprasti ir kad tam tikros muzikos turi net augalai, etc. Paskaita sudomino visus.

X.

ŠVĖKŠNA

Pas mus nieko naujo. Gimnazija nedidelė — apie 180 mokinių. Pats miestelis taip pat mažas. Šiek tiek jį puošia graži gotiško stiliaus bažnyčia. Aplinkui žemi laukai, lygumos. Ir mūsų sielose lygu, kaip Švėkšnos apylinkėse. Pamokos, pažymiai, amžinai nesuvestos su šeimininkėm sąskaitos — taip ir slenka dienos. Jaučiamės tikrai žemaitiškai: jei ką darom tingiai iš lėto, arba geriau nieko nedarome. Daugiausia rūpinamės pažymiais (tik ne mokslų). (Na, tai švėkšniškiams taip nepritiktų! Red.). Daug darbų pradedam, bet kai reikia rimčiau dirbti, tai nėra kas dirba. Yra ir gana gabių mokinių, bet jie nesirodo viešumon, nedirba. Taigi, mūs gimnazija gerokai apsnūdus, nėra tikro darbingumo, trūksta entuzijazmo. Kas kaltas? Mokiniai? Bet, gal būt, ir mokytojai su savo metodikomis ir liepimu aklai sekti vadovėlį. Skaitai korespondentų žinias iš kitų gimnazijų gyvenimo ir galvoji: „Kitur tai bent gyvenimas. Ypač tie literatų būreliai, minėjimai, teismai ,net pavydas ima. Rods, imtum ir pasidarytum literatu". Turime vilties, kad atbundanti gamta, pavasaris ir mūs gimnazijoj pasirodžiusi ,ilgokai nebuvusi, „Ateitis" (kodėl nebuvusi?) paveiks mūsų gyvenimą ir išjudins mus iš susnūdimo.

— Ir pas mus yra bendrojo lavinimosi „Ąžuolo" būrelis. Tai galime lavintis. Tik visa bėda, kad susirinkimų programos dažnai paruošiamos ex frontu, o ir tą pačią dėl labai balsingos dalyvių nuotaikos nevisuomet galima suprasti.

„Ąžuolo" būrelis leidžia ir laikraštėlį, kurio pirmas numeris daugiau kaip po pusmečio ruošimosi išėjo vasario mėn. Antrąjį numerį žadėjo išleisti iki Velykų, bet nebeišleido. Sako medžiagos truputį buvę, bet Švėkšnoj nebuvę šapirografui reikalingo rašalo, o kiti sako, kad žadanti persireformuoti redakcinė komisija. Mat, pas mus kol išleidžia vieną laikraštėlio numerį renkamos bent dvi redakcinės komisijos.

— Eucharistininkai irgi po truputį kruta. Tik į susirinkimus teateina daugiausia žemesniųjų klasių mokiniai, o jei ateina kas iš aukštesniųjų klasių, tai, anot jų, tik dėl juoko. „Mokytiems žmonėms". girdi, nepritinką užsiminti „davatkiškais" dalykais.

— Dar veikia ir technikų būrelis, kurį sudaro... du nariai ir vienas neva kandidatas.

— Paskutinėmis kovo mėn. dienomis buvo mokinių relokelcijos. Jas vedė Lietuvos seliežiečių prefektas kun. H. Skeltys. Konferencijos visiems mokiniams labai patiko, todėl visi uoliai jas lankė. Po rekolekcijų kun. Skeltys kiekienam mokiniui padovanojo po gražų šv. Bosko medalikėlį ir kartu su visais mokiniais nusifotografavo.

— Prie gimnazijos manoma steigti kraštotyros muziejų, todėl p. p. istorijos mokytojai per Velykų atostogas visus mokinius ragino rinkti įvairius senesnius ir įdomesnius daiktus ir aprašyti piliakalnius ir kitas žymesnes krašto vietas.

Aitvaras

TELŠIAI

— IV. 4, 5 ir 6 d. buvo gimnazijos ir vidurinės amatų mokyklos rekolekcijos. Rekolekcijas vedė tėvas Masilionis. Viso turėjom 9 konfe-

rencijas. Ypatingai buvo raginama eiti kuo dažniausia šv. Komunijos. Laike relolekcijų buvo procesija jubiliejiniams atlaidams gauti.

— IV. 12 d. buvo stalo teniso turnyras. Laimėjo N. Cirtautas.

— Nuo seno yra tokia susidariusi tradicija, kad septintoji klasė rengia aštuntajai išleistuves. Šiemet tokias išleistuves manoma surengti gegužės 11 d.

— Visi su nekantrumu laukia, kada užbaigs naujųjų gimnazijos rūmų statybą. Statymo darbai jau šiek tiek pradėti.

— Visi „Ateities" skaitytojai patenkinti dabartiniu „Ateities" redagavimu. Už tai dėkingi dabartiniam „Ateities" redaktoriui.

Brolis Žemaitis

VILKAVIŠKIS

— Vilkaviškio gimnazijoje labai populiarus literatūros mėgėjų būrelis. Būrelyje narių nedaug, bet dirba visi. Todėl susirinkimų programos būna įvairios: eilėraščiai, novelės, referatai, recenzijos. Paskutiniu laiku literatūra susidomėjo daugelis aukštųjų klasių mokinių, ir uoliai lanko būrelio susirinkimus. Ypačiai pagyvėjo būrelio veikimas artėjant pavasariui. Kovo mėn. 17 d. buvo susirinkimas. Susirinkime K. Bradūnas recenzavo S. Neries „Per Lūžtantį Ledą" ir skaitė savo eilėraščius, L. Jašinskaitė skaitė referatą „Žemaitė fotografė, ar kūrėja?". A. Dičpinigaitis nagrinėjo Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir Bausmė", Gudaitė skaitė novelę.

Būrelio mecenato, mokyt. p. Treigio pastangomis buvo pakviesti: Miškinis ir Kossu-Aleksandravičius, Vaičiulaitis ir Zobarskas. Visuomenė tokių literatūros vakarų ir daugiau norėtų.

Balandžio mėn 7. vėl įvyko būrelio susirinkimas. Programoje J. Danskevičius rezenzavo K. Borūtos eilėraščių rinkinį „Duona Kasdieninė" ir K. Bradūnas Vytauto S. Giros „Mergaitės ir Asonansai". Be to, J. Danskevičius skaitė referatą „Vienužio Lyrika" ir M. Stankevičiūtė novelę „Jonukas".

— Būrelis, turėdamas šiek tiek pinigų, nutarė užsisakyti „Literatūros Naujienas" ir surengti novelių konkursą, paskiriant tris premijas: pirma 20 lt., antra 15 lit., trečia — 10 lt. Šiuo konkursu būrelis tikisi įtraukti į literatūrinį darbą ne vien narius, bet ir kitus moksleivius.

— Paskutinias tris dienas prieš atostogas buvo rekolekcijos. Jas vedė Tėvas Paukštys S. J.

Juodenis

BELVĖDERIS

Su pražydusiom purienom ir su kas kart kaitrėjančia saule belvėderiškiai vis labiau ima pavasariškai nusiteikti. Pavasaris ypač „teigiamai" „veikia" kortižninkus, kurie pralošdami ne tik pinigų, bet ir kai kuriuos daiktus, „pilia" per naktis iki mielai saulutei patekant.

Pradėjusioj veikti mokomojoj sūrinėj mokiniai atlieka dar vieną praktiką.

Direktoriaus inicijatyva įvesta skaitykloje taip vadinami „šeštadienio pasiskaitymai", kurių metu visiems mokiniams „gerabalsių", garsiai skaitomi iš laikraščių straipsniai.

Antrokai jau svajoja apie didelius atestatus, kuriuos tačiau gaus anksčiausia už kokių 8 mėnesių.

Atskiros mokinių apgyventos vietos gyvena įvairiai. Neštabiškų sutvėrininkų apgyventas „štabas" paskutiniu laiku perkrikštijamas į... „vištidę", o „Lombardija" dar kitaip.

Moksleivių žurnalas „Ateitis" paskutiniu laiku pradedamas gan mielai skaityti. Belvėderiškiai ypač norėtų, kad Eždžion-Tekš ką nors daugiau apie Belvėderį padainuotų.

Belvėdery dabar mokosi 45 „pavasariškai nusiteikusios dūšios".

Vaidilas

P. S. Vėliau atsiųstųjų korespondencijų nesutalpinome. Jos bus kitam numery.

Korespondentų žiniai. Su 6-tuoju numeriu baigsime mokslo metus. Baigsis ir korespondencijų konkursas. Kadangi komisija turės įvertinti visas korespondencijas, tai 6-jam nr. medžiagą siųskite iki gegužės 18 d. Nevėluokite, nes galite šio to nustoti dovanų skirstyme. 6-jame nr. korespondentams skelbsime naujiems mokslo metams dovanas, tarp kurių bus net foto aparatų, muzikos instrumentų ir k.

Vytautas Sirijos Gira. MERGAITĖS IR ASONANSAI. Lyrika. Išleido „Sakalas" 1935 m. 64 ps. 2 lt.

Šimet iki Velykų jau išėjo 5 eilėraščių rinkiniai. Jų tarpe taip pat turime ir šitą S. Giros rinkinį „Mergaitės ir asonansai". Čia yra kalbama apie mergaites ir save (gal tokių eilėraščių ir daugiausia), paskui apie tėvynę ir šiaip vienas kitas pripuolama tema. Kas krinta pirmiausia skaitytojui in akis, tai perdidelis ir dažnas savęs iškišimas, kalbėjimas apie tokius dalykus, kurie savaime yra nuobodūs ir neindomūs, kuriuose nėra ne tik lyrikos, bet net ir žmoniškos retorikos, nei stiliaus. Prie tokių eilėraščių tenka priskirti (All right, Mano pilkas gyvenimas, Šaukštas vandens, Eilėdava). Dar reikia pasakyti nepaprastą Giros pamėgimą ištęsti eilėraščius, prikišti daug bereikalingų posmų, kreipimosi į skaitytoją, kurie tik gadina patį eilėraštį. Pav., „eilėraštis apie baleriną", čia jau skundžiasi su patosu, ir čia vėl nei iš šio, nei iš to kreipiasi į skaitytoją: Skaitytojau! Man pasakyk — kažin,

Ar aš tikrai verkiu, ar aš šaipaus
tiktai? 20 ps.

— — — — — — — — — — — — —

Skaitytojau, manoji žodžių akrobatika —
Tau tik keistoka žodžių pynė. 21 p.

Taip, kreipimasis yra kai kurių poetų labai praktikuojamas, tačiau tik tada, kai tas išeina iš viso eilėraščio nuotaikos, o ne iš reikalo padauginti posmus.

Gira rimuoja sąskambiais — asonansais, todėl apie rimų naujumą ir indomumą čia netenka kalbėti. Tai kogi pagaliau mums betenka jieškoti šitame rinkiny, jeigu nerandame nieko nauja? Tenka jieškoti S. Giros— akrobatiko, senojo Sirijos, ir liriko. Ir iš tikrųjų rasime kelis eilėraščius, keletą posmų, kurie parodo tikrą Girą. Prie tokių tenka skirti Parko pavilijone, Čarli Čaplino meilė ir kai kurie posmai iš eilėraščio „nežinomai mergaitei.

Mergaite, tu graži. Žinau, ir tu nerimsti,
Ir tu degi, ir tu kažko ilgies.
Ir taip abu platoniškoje meilėj grimstam,
Tu — dėl svajonų princo, ašen — dėl tavęs ir t.t.

O kilnios moterys poemų,
Tur būt aš vienas iš bohemos
Kvailų romanų meilei skirtos!
Kvailai taip sugebu gyventi... 50 p.

Bet retai S. Gira toks nuoširdus ir atviras ir dažnai pamiršta savo vieną eilėraščio posmą:

O manot — esat genijai ir esate nemarūs,
Ir aplinką taip apžvelgiat iš augšto...
Bet patikėkit: aplinka — tai marios,
O jūsų kūriniai — vandens tik gėlo šaukštas! 59 ps.

Iz. Po.

J. Gintautas. TIESIU KELIU. Apysaka II dalis. Kunigas Saulius — vikaras. Išleido Šv. Kazimiero draugija. 1935 m. 178 ps. Kn. 2,50 lt.

Pirmajam šios apysakos tomui mūsų spauda primetė daug trūkumų, tačiau tai nė kiek nesumažino noro antrame tome jieškoti ir sekti tuo keliu, kuriuo autorius veda per gyvenimą savo mylimąjį personažą dabar jau kunigą Saulių.

Saulius atlaiko pirmąsias Mišias ir išvažiuoja į savo paskyrimo vietą Stoniškiuosna, toliman Dzūkijos kraštan. Tiesa, dar jam išvažiuojant tenka susitikti su pirmame tome pavadinta „nuobrada" Jokūbauskaite, bet dabar ji jau yra susipratusi ir gera mergaitė, net reiškia noro stoti vie-

nuolynan. Vadinasi, Sauliaus rimtumas atvedė ją geran kelian.

Nuvykęs savo parapijon kun. Saulius pradeda darbuotis. Tuojau rūpinasi, kad bažnyčioje būtų lietuviškos pamaldos, kad būtų suorganizuotas lietuviškas choras. Saulius pradeda steigti šv. Rožančiaus draugiją jaunuomenei ir suaugusių tarpe ir taip pat rūpinasi spaudos platinimu. Jo klebonas Rimkūnas, senyvas, bet protingas ir praktiškas žmogus, visur jam padeda savo patarimais ir ilgų metų praktikos patirtimi. Ir jų abiejų darbas tikrai gražiai ir sklandžiai vyko. Dar čia reikia paminėti grafienę, kuri šiuo laikotarpiu daug padėjo kun. Sauliui tiek bažnytiniame, tiek tautiškame veikime. Ji nors buvo gryna lenkė, tačiau jautė Sauliui bičiuliškų simpatijų ir kiekviename darbe su malonumu jam padėjo. Ji buvo tiek gera, kad intaisė jo kambariams visus baldus, arba prie lietuviškos spaudos platinimo tai jos pagelba buvo būtina.

Bet ne viskas taip gerai sekėsi. Suuodė rusų žandarai, darė kratas, tardymus iki pagaliau Saulius buvo priverstas persikelti į kitą parapiją. Tolimesnį Sauliaus veikimą pamatysime trečiame tome. Šitas tomas yra labiau vykęs už pirmąjį. Čia išvengta, be vieno kito, bereikalingų dalykų, stilius sklandesnis, lengvesnis, ne be taip žymu tas didelis moksliškumas, kuris beletristiką paverčia apologetiniu straipsniu. Čia yra ir ryškesnių karakterių, kaip klebono Rimkūno, ūkininko ir grafo Grūševskio. Bet indomiausia čia yra tai ta kova bažnyčioje dėl lietuvybės, dkl to šita apysaka ir bus naudinga mūsų kultūros istorijai.

P. Juozaitis

Vyt. Tamulaičio įdomiai parašytas knyags: Skruzdelytės greitutės nuotykius ir Zuikelio užrašus recenzuosime kitam nr., nes norime plačiau peržvelgti.

SAKALO LEIDINIAI

J. Grušas. KARJERISTAI. Romanas. 400 pusl. 4,50 lt.

L. Dovydėno IEŠKAU GYVENIMO DRAUGO. Romanas. II d. 352 p. 3,50 lt.

Walter Scott. KVENTINAS DURVARDAS. Istorinis romanas. I d. vertė **A. Tyruolis.** 320 psl. 3 lit.

Ivan Olbracht. PLĖŠIKAS NIKOLA ŠUHAJ. Romanas. 288 psl. 3 lt.

P. Cvirka. CUKRINIAI AVINĖLIAI. Novelės. Piešiniai Marijos Račkauskaitės. Tinka visų mokyklų knygynams. 168 psl. 2 lt.

SPAUDOS FONDO LEIDINIAI

Jonas Šukys. VIEŠKELIS PRO KAIMĄ. Novelės. 266 psl. 2 lt.

Dr. A. Guéniot. KAIP IŠGYVENTI 100 METŲ? 168 psl. 2 lt.

Vyt. Gedgaudas. AISTRŲ KOVOS. Novelės. 96 psl. 1,50 lt.

P Kalita. STOGAI. Techninė knygelė apie įvairius stogų dengimus. 40 psl. 1 lt.

Thamér Tóth. ATMERK AKIS! T. T. Jėzuitų leidinys. 220 psl. 2 lit.

Vyskupas Bougaud. ŠV. EUCHARISTIJA. Vertė kun. Kaz. Grinkevičius. 40 psl.

AUŠROS ŽVAIŽGŽDĖ. Pamokslėliai gegužės mėn. pamaldoms. Kauno Bazilikos vikarų kolegijos leidinys. 104 psl.

SAULĖLEIDŽIO GIESMĖ. Mišram chorui parašė **Antanas Vanagaitis** (natos). Išleido Mergutis.

Tai naujai A. Vanagaičio komponuota B. Sruogos daina „Kas vakarą tylu su skausmu žiūriu".

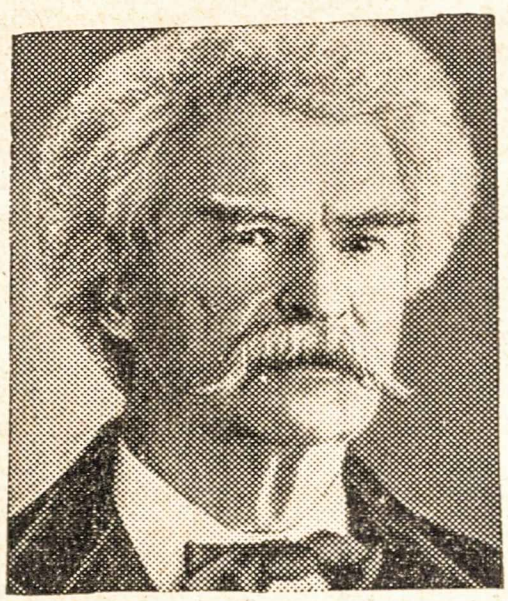

Mark Twainas, miręs prieš 25 metus

KŪNO KULTŪRA

P. Vaitonis

Aštrus kovos žaidimas — krepšiasvydis — pačiu karščiausiu vasaros metu mažiau mėgstamas žaisti. Jis reikalauja nemažų fizinių pastangų ir karštame ore verčia smarkiai prakaituoti. Todėl šiam metų laikui ypatingai ir taip pat apskritai kaipo gražų, užtektinai įdomų ir fizinio lavinimosi atžvilgiu naudingą, tenka rekomenduoti sportinį žaidimą — kumščiasvydį.

Kumščiasydis

Lietuvos sportinio atgijimo istorijoje yra suvaidinęs reikšmingą vaidmenį sporto plėtojimuisi ir propagandai. Dar iš kaikurių vyresniųjų moksleivių atminties neišdilo malonūs prisiminimai visos Lietuvos moksleivijos olimpiadžių romantiškoje Palangoje. rengiamų LGSF-o sporto organizacijos. Rodosi, daugiausia kartų iš šių savo rūšies moksleivijos sporto pirmenybių kumščiasvydžio nugalėtoju išėjo Utenos „Saulės“ Gimnazijos „Utenio“ komanda.

Šiais metais Kūno Kultūros Rūmai pasiryžo atgaivinti šiek tiek primirštą kumščiasvydžio žaidimą ir net pravesti visos Lietuvos kumščiasvydžio pirmenybes. Kūno Kultūros Rūmų pastangas tenka pasveikinti ir palinkėti jiems naujame darbe pasisekimo.

Kumščiasvydis žaidžiamas aikštėje 50 metrų ilgumo ir 20 metrų platumo, padalytoje į dvi lygias dalis tam tikra aiškiai matoma linija, kurią pavadinsime centrine aikštės linija. Tokiu būdu gaunasi viena prieš kitą dvi aikštelės 25 metrų ilgumo ir 20 metrų platumo. Abiejose aikštelėse 3 metrų atstume nuo centrinės linijos išvedama lygiagrečiai centrinei linijai dar po vieną liniją, vadinamą kamuolio padavimo (servavimo) linija. Virš centrinės linijos 2 metrų aukštume pertiesiama ryškiai balta virvutė prikabinta prie abejose aikštės pusėse pastatytų stovų. Kad virvutė aiškiau būtų matyti patiems žaidėjams ir kad teisėjui būtų lengviau pastebėti, kada kamuolys pereina virš virutės arba praeina apačia jos, galima prie virvutės prikabinti porą mažų vėliavučių. Tokiu būdu įrengtoje aikštėje dvi komandos po 5 žaidėjus sustoja viena prieš kitą centrinės linijos padalytose aikštelėse, meta burtus ir pradeda žaidimą. Komanda, laimėjusioji burtus renkasi sau patinkamą aikštelę ir kamuolį, o burtus pralaimėjusioji komanda pradeda žaidimą. Du žaidėjai sustoja aikštelės gale, du priekyje šonuose ir vienas, paprastai geriausiai žaidžiąs, atsistoja centre ir pagal reikalą paeina daugiau į priekį arba pasitraukia atgal.

Žaidimą pradeda bet kuris turinčios pradėti žaidimą komandos žaidėjas sugniaužta kumštimi permušdamas kamuolį per virvutę į priešingos komandos aikštelę. Kamuolys neturi kliudyti virvutės, privalo nukristi priešo komandos aikštelės ribose ir, savaime suprantama, neturi pereiti virvutę apačia, bet viršumi. Paduodąs kamuolį žaidėjas turi stovėti nearčiu 3 metrus nuo centrinės aikštės linijos, vadinasi prieš kamuolio padavimo liniją. Visiems reikalavimams atitinkantį, teisingai paduotą kamuolį priešingoji komanda stengiasi grąžinti atgal. Grąžinti atgal gali bet kuris iš komandos žaidėjų iš karto neleisdamas kamuoliui nei paliesti žemės, arba kamuoliui vieną kartą nuo žemės atšokus. Pirmajam žaidėjui kamuolio negražinus atgal arba jo grąžinti nenorėjus, kamuolį grąžinti turi dar du kurie nors kiti jo komandos žaidėjai, imdami kamuolį pagal tas pačias sąlygas, kurios buvo nurody-

Redaktorius — **Kazys Kecioris - Zupka**
Vyt. atsak. red. ir leid. — **Pr. Dovydaitis**

tos pirmajam žaidėjui imant kamuolį. Kiekviename kamuolio permušime kuris nors žaidėjas negali imti kamuolio du kartu, nors ir nepaeiliui. Kamuolį priimančiai komandai teisingai grąžinus kamuolį atgal į padavusiosios komandos aikštelę, toji komanda stengiasi jį grąžinti vėl į priešo komandos pusę ir taip žaidimas tęsiasi ligi padaromos klaidos. Kamuolį mušti galima tik ranka ligi alkūnės ir būtinai sugniaužus kumštį. Komanda, kurios teisingai paduoto arba grąžinto kamuolio priešingoji komanda nesugeba grąžinti atgal, gauna savo naudai 1 tašką. Už neteisingai paduotą (paservuotą) kamuolį, priešingoji komanda gauna taip pat savo naudai 1 tašką. Kamuolį padavinėja (servuoja) visuomet tašką pralaimėjusioji komanda.

Rungtynėse žaidžiama po 2 kėlinius po 15 minučių su 5 minučių pertrauka. Pirmajam kėliniui pasibaigus komandos keičiasi aikštelėmis ir tęsia žaidimą toliau. Žaidimą antrame kėlinyje pradeda toji komanda, kuri prieš žaidimo pradžią laimėjo burtus ir rinkosi aikštę ir kamuolį. Rungtynes laimi toji komanda, kuri per abu kėlinius sumoje surenka daugiau taškų. Rungtynėms pasibaigus lygiomis, daromas rungtynių pratęsimas 2 kelinių po 5 minutes be pertraukos. Jei rungtynės ir tada baigsis lygiomis, tai tada šios rungtynės anuliuojamos ir skiriamos naujos.

KRONIKA

Lengvoji atletika

Įvykusįjas bėgimo per miestą rungtynes balandžio mėn. 7 d. su didele persvara prieš kitus savo konkurentus laimėjo žinomas mūsų bėgikas Šimanas. Antruoju atbėgo Tendis.

Futbolas

Surengtajame pavasario taurės turnyre dalyvauja iš viso 8 komandos: MSK, Š. Š. Kovas, LGSF, LFLS, JSO, Makabi, Tauras ir KSK Kultus. LGSF laimėjusi prieš Makabi (3:0) ir Taurą (4:2) jau priėjo finalą. Jo priešu LFLS.

Finalinės rungtynės įvyks gegužės mėn. 5 d.

Pirmenybių rungtynėse MSK prakišo JSO rezultatu 0:1. LFLS pusiaufinale laimėjo iš Kovo 1:0. Kas finalą laimės neaišku. LGSF neabejotinai geresni puolėjai, bet LFLS labiau susižaidžiusi. Lauksime.

Balandžio mėn. 25 d. įvykusiose draugiškose rungtynėse LGSF nugalėjo Makabi 2:0. Pirmas kėlinys baigėsi 2:0, antrasis 0:0. Šį kartą Makabi komandoje jau žaidė sugrįžę iš Tel Avivo makabiados makabiečiai. LGSF laimėjo lengvai ir užtikrintai prie didesnių pastangų galėjusi pasiekti nemažo rezultato.

Balandžio mėn. 20 d. LFLS laimėjo prieš silpną Spartos komandą 6:0.

Krepšiasydis

Laikinai įvairių rungtynių sezonas nutrauktas. Neužilgo prasidės pavasario taurės turnyras, kurio statutas jau paruoštas. Kaunas — Ryga rungtynės IV. 28 baigėsi mūsiškių pralaimėjimu 19:64.

Kumščiasvydis

Kauno žiemos pirmenybes, kaip ir tikėtasi laimėjo LGSF I komanda, surinkusi iš abiejų ratų rungtynių 17 taškų. Komandoje žaidė: Klimas, Daukša, Baltuška, Labuckas, Maželis, Šližys ir Vaitonis. Pirmajame rate kiek atsilikusi, laimėjo užtikrintai visas antrojo rato rungtynes. Tokiu būdu nuo Palangos olimpiadžių laikų šio žaidimo pirmosios vietos LGSF iš savo rankų nepaleidžia. Du žaidėjai Daukša ir Baltuška yra dar senieji anų Palangos kovų laikų veteranai - nugalėtojai „Utenio" komandos žaidėjai. Vaitonis, Maželis, ir Labuckas taip pat išėję Utenos kumščiasvydžio aukštos klasės žaidimo mokyklą. Klimas ir Šližys buvo šioje Kauno žiemos kumščiasvydžio pirmenybių kovoje garbingi Vilkaviškio ir Panevėžio atstovai bendrame komandos — nugalėtojo — vienete. Komandos kapitonas — Maželis Vytautas. Antrąją vietą laimėjo Š. JSO su 14 taškų.

Orasvydis

Orasvydžio žiemos pirmenybes laimėjo LFLS komanda daugumoje sudaryta iš „Aušros" gimnazijos auklėtinių.

Naujausi „SAKALO“ B-vės leidiniai:

1. **J. Grušo KARJERISTAI.** Aktualiausias mūsų gyvenimo romanas. Lt. 4,50
2. **Petro Cvirkos CUKRINIAI AVINĖLIAI.** Naujos novelės. Iliustr. „ 2,—
3. **Stf. Žeromskio NUODĖDĖS ISTORIJA.** Vienas rimčiausių jo romanų. I tomas. . . . . „ 3,—
4. **Ivan Olbrachto PLĖŠIKAS NIKOLA ŠUHAJ.** Premijuotas čekų romanas . . . . . „ 3,—
5. **Walter Scot KVENTINAS DURVARDAS.** Istorinis romanas I d. „ 3,—
6. **Ruth Schaumanno ŽYDINTI LAZDA.** Novelės . . . . . „ 1,40

Neseniai išėjusios knygos:

7. **L. Dovydėno IEŠKAU GYVENIMO DRAUGO.** Aktualus origin. romanas II dalis. . . . . „ 3,50
8. **V. Sirijos Giros MERGAITĖS IR ASONANSAI.** Lyrika Naujas rinkinys . . . . . „ 2,—
9. **Sal. Neries PER LŪŽTANTĮ LEDĄ.** Naujausi eilėraščiai . . . „ 2,—
10. **Sigrid Undset KRISTINA.** IV d. Erlendas. Geriausias skand. romanas . . . . . „ 2,—
11. **Bern Saint-Pierre PAULIUS IR VIRGINIJA.** Gražiausias iliustr. romanas jaunimui . . . . . „ 2,—
12. **K. Arrio MANO EKSPEDICIJA į VID. AZIJĄ.** Labai gausiai iliustr. II dalis . . . . . „ 4,50
13. **Petro Cvirkos FRANK KRUK.** Graborius Pr. Krukelis. Satyriškas rom. I ir II dalis po . . . . . „ 4,—
14. **L. Dovydėno IEŠKAU GYVENIMO DRAUGO.** Romanas iš mokyt. gyvenimo I dalis . . . . . „ 3,50
15. **I. Šeiniaus SIEGFRIED IMMERSELBE ATSIJAUNINA.** Univers. romanas . . . . . „ 4,50

Visos knygos gaunamos visuose knygynuose ir Sakalo b-vėje Kaune, Putvinskio g. 14.

VISI SKAITO NEATSIGERĖDAMI

Kun. Liepinio: 1.000 pavyzdžių rinkinį.

1) **„KITŲ PĖDOMIS“** . . . . . KAINA Lt. 4,—
2) **„KATEKEZĖS‘** kiekvienas tomas po . . . . . „ Lt. 2,—
3) **„KELIĄ FAKTAMS“** . . . . . „ Lt. 1,—

Knygos gaunamos visuose knygynuose ir Panevėžyje „Bangos“ spaustuvėje su %%.

SEKITE UŽJŪRIO LIETUVIŲ GYVENIMĄ,

patys išsirašydami, arba paprašykite ten gyvenančių giminių, kad jums išrašytų vieną iš šių įdomių užsienio lietuvių leidžiamų laikraščių:

1. **Amerikos Jungtinėse Valstybėse:**
   a) dienraštį „Draugą“ adr. 2334 Oakley Ave, Chicago, Ill.
   b) savaitr. „Garsą“ adr. P O. Box 421, Wilkes Barre, Pa.
   c) einantį dukart per savaitę **„Darbininką“**, adr. 366. W. Broadway, So. Boston, Mass
   d) studentų mėnesinį žurnalą **„Studentų Žodį“** Marianapolis College Thompson, Conn.
2. **Brazilijoj:**
   savaitraštį **„Lietuvis Brazilijoj“**, adr. rua Bandeirantes 92, Sao Paulo, Brazil.
3. **Argentinoj ir Uragvajuj:**
   savaitraštį **„Švyturį“**, adr., Calle Herrera 287, Buenos Aires.

Šie laikraščiai teisingai ir plačiai informuoja apie visą Amerikos, Brazilijos ir Argentinos gyvenmą.

Šio n-rio kaina Lt. 1,75